

Odpowiedzi na pytania organizacji pozarządowych zgłoszone podczas naboru wniosków w ramach konkursów o zlecenie realizacji zadań ogłoszonych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji

Uwaga! Wątpliwości, które nie zostały rozstrzygnięte w niniejszym dokumencie należy zgłaszać na adres: zadania_zlecane@pfron.org.pl.

Przypominamy! Organizacje pozarządowe zobowiązane są do zapewnienia, podczas realizacji zajęć w ramach projektu, najwyższego poziomu bezpieczeństwa dla osób niepełnosprawnych, w tym poprzez zatrudnienie kadry posiadającej odpowiednie kompetencje i uprawnienia, odpowiednią i dostosowaną do zindywidualizowanych potrzeb organizację zajęć, zabezpieczenie właściwych warunków lokalowych i technicznych do przeprowadzenia zajęć.

Spis treści:

I. Kierunek pomocy 1 „wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy”	2
II. Kierunek pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”	4
Typ projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”	4
Typ projektu: „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)”	26
Typ projektu: „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny”	33
Ogólne warunki realizacji projektów w ramach kierunku pomocy 2	36
III. Kierunek pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”	43
IV. Kierunek pomocy 4 „zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji”	47
V. Kierunek pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych”	49
VI. Kierunek pomocy 6 „upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności”	53
VII. Kwalifikowalność kosztów. Wkład własny	54
VIII. Limity dofinansowań	62
IX. Generator wniosków. Budżet projektu. Wskaźniki ewaluacji	64

I. Kierunek pomocy 1 „wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy”

1. Czy w kierunku pomocy 1 możliwe jest uwzględnienie w działaniach projektowych i w budżecie projektu takich form wsparcia jak staże (płatne z projektu) i zatrudnienie subsydiowane (płatne z projektu)?

W przypadku kierunku pomocy 1 „wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy” staże zawodowe oraz szkolenia zawodowe realizowane przez firmy zewnętrzne mogą zostać uwzględnione w ramach planowanych w projekcie działań. Należy jednakże zastrzec, iż staże zawodowe, a także ogólnodostępne szkolenia zawodowe realizowane przez firmy zewnętrzne (w których beneficjent ostateczny projektu jest jedną z wielu osób w grupie uczestników szkolenia) nie mogą być wykazywane jako forma wsparcia w części B wniosku w punkcie „Opis formy wsparcia”. Informacja w zakresie planowanych w projekcie staży zawodowych lub ogólnodostępnych szkoleń zawodowych musi zostać zamieszczona w części B wniosku w punkcie „Opis działań planowanych w ramach projektu”. Koszty staży zawodowych (w tym stypendium stażowe), a także koszty szkoleń zawodowych mogą zostać przez Wnioskodawcę uwzględnione w budżecie projektu (w części C wniosku).

Wynagrodzenie beneficjentów ostatecznych, którzy uzyskają zatrudnienie w wyniku działań podejmowanych w projekcie, nie może być uwzględniane w projekcie i wykazywane w budżecie projektu. Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego, pracodawca może uzyskać ze środków PFRON na podstawie art. 26a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W przypadku ewentualnych kosztów stypendium stażowego lub stypendium szkoleniowego, zaplanowanych we wnioskach złożonych w kierunku pomocy 1, komisja konkursowa uwzględnić będzie (podczas oceny merytorycznej budżetów projektów) stawki przewidziane w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

2. Do projektu w pierwszym okresie planujemy przyjąć tylko osoby zatrudnione, do drugiego okresu przejdą te osoby i dojdzie 20 nowych niezatrudnionych osób. Łącznie 70 osób. Czy osoby zatrudnione muszą pracować w sposób ciągły przez oba okresy, aby mogły być wliczone do wskaźnika rezultatu? Co w sytuacji, gdy będzie przerwa w zatrudnieniu np. 5 miesięcy, ale na koniec trwania projektu będzie beneficjent w zatrudnieniu? Czy możemy takie osoby wliczyć do wskaźnika? Dodatkowo, czy jeśli możemy wykazać te osoby zatrudnione jako rezultat pierwszego okresu, to czy dalej możemy je wspierać w drugim okresie jak dotychczas?

Zgodnie z warunkami konkursu projekty składane w ramach kierunku pomocy 1 muszą zakładać osiągnięcie pierwszego wskaźnika rezultatu (liczba beneficjentów ostatecznych, którzy zostaną zatrudnieni w wyniku realizacji projektu) na poziomie nie mniejszym niż 20% beneficjentów ostatecznych projektu.

Do wartości pierwszego wskaźnika rezultatu wliczane są również osoby, które na dzień rekrutacji do projektu pozostają w zatrudnieniu, tj. osoby zatrudnione z wykorzystaniem metody zatrudnienia wspomaganego, w przypadku których proces wspomaganie w miejscu pracy nie został zakończony.

W przypadku projektów wieloletnich minimalna wartość wskaźnika rezultatu odnosi się do całego okresu realizacji projektu (tj. łącznie dwóch albo trzech okresów). Wartość wskaźnika badana jest w ostatnim okresie realizacji projektu w odniesieniu do ogółu beneficjentów ostatecznych projektu (wg indywidualnych nr PESEL).

W projektach wieloletnich ta sama osoba może zostać wykazana jako beneficjent ostateczny projektu w kilku okresach finansowania (nie jest wymagane, aby dany beneficjent ostateczny korzystał ze wsparcia w ramach projektu wyłącznie w ramach jednego okresu finansowania).

W zależności od zaplanowanych w projekcie form wsparcia, a także z uwzględnieniem przygotowanych Indywidualnych Planów Działania (dla każdego beneficjenta ostatecznego) zatrudnienie niektórych z beneficjentów ostatecznych projektu może zostać przewidziane dopiero w drugim albo w trzecim okresie realizacji projektu, po wcześniejszych działaniach przygotowujących do podjęcia zatrudnienia. Planując liczbę beneficjentów ostatecznych projektu w całym okresie realizacji projektu wieloletniego (dwu albo trzyletnim) nie należy sumować tych samych osób wielokrotnie (w sytuacji gdy ta sama osoba korzysta ze wsparcia w kilku okresach realizacji projektu).

Beneficjenci ostateczni, którzy zostali przyjęci do projektu jako osoby zatrudnione z wykorzystaniem metody zatrudnienia wspomaganego (wsparcie trenerów pracy) mogą korzystać ze wsparcia w projekcie do zakończenia procesu wspomaganie tej osoby w miejscu pracy. Potrzeba kontynuacji procesu wspomaganie danej osoby w miejscu pracy musi wynikać z diagnozy przeprowadzonej przez Wnioskodawcę na etapie rekrutacji danego beneficjenta ostatecznego do projektu oraz przygotowywania Indywidualnego Planu Działania. W zależności od sytuacji, osoby te będą wykazywane w ramach wskaźnika rezultatu osiągniętego w pierwszym, drugim lub trzecim okresie realizacji. Uwzględnienie beneficjenta w ramach wartości wskaźnika rezultatu dla danego okresu realizacji oznacza zakończenie procesu wspomaganie w miejscu pracy i zrealizowanie celów zaplanowanych dla tej osoby w IPD.

Osoba przyjęta do projektu jako zatrudniona z wykorzystaniem zatrudnienia wspomaganego może, w przypadku utraty pracy, zostać objęta działaniami związanymi z pozyskaniem nowego miejsca pracy i przygotowaniem do wykonywania nowych obowiązków. W sytuacji pozyskania nowego miejsca pracy – beneficjent ten może zostać wykazany w ramach wskaźnika rezultatu dla danego okresu realizacji projektu.

3. Jeżeli przyjmujemy do projektu osobę niezatrudnioną, to podjęcie pracy wykazujemy w okresie w którym nastąpiło zatrudnienie czy w okresie, w którym zakończyliśmy wspieranie całkowicie, czyli etap wspomaganie?

Podjęcie zatrudnienia przez beneficjenta ostatecznego (w wyniku realizacji działań projektowych) należy wykazać w ramach wartości pierwszego wskaźnika rezultatu dla tego okresu realizacji projektu, w którym nastąpiło zatrudnienie.

4. W jaki sposób we wniosku wpisać deklarację wskaźnika rezultatu na poziomie wyższym niż 20% by dostać dodatkowe punkty?

Od 2022 roku ulega zmianie sposób ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektów wieloletnich. W konkursie „Działamy razem” organizacje pozarządowe składają wnioski od razu na wszystkie okresy realizacji projektu wieloletniego (rezygnacja z trybu pozakonkursowego). Podejmowane w konkursie przez Fundusz decyzje finansowe będą obejmować wszystkie okresy realizacji projektu.

Wartości poszczególnych wskaźników ewaluacji dotyczyć będą całego okresu realizacji projektu (wszystkich okresów).

W sprawozdaniach z realizacji projektu składanych po zakończeniu każdego z okresów realizacji projektu organizacje będą wskazywać stopień osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników. Po zakończeniu wszystkich okresów realizacji nastąpi rozliczenie projektu z uwzględnieniem wskazanych we wniosku wartości wskaźników ewaluacji.

Procentową wartość pierwszego wskaźnika rezultatu należy podać w odniesieniu do planowanej liczby beneficjentów ostatecznych uczestniczących w całym okresie realizacji projektu wieloletniego (tj. łącznie w dwóch albo w trzech okresach, w zależności od terminu realizacji projektu wieloletniego – wg indywidualnych nr PESEL).

5. Jakie są oczekiwania PFRON co do drugiego wskaźnika rezultatu?

W warunkach konkursu nie została wyznaczona minimalna wartość drugiego wskaźnika rezultatu (kierunek pomocy 1). Planowaną wartość tego wskaźnika określa Wnioskodawca składając wniosek w konkursie. Zaplanowane wartości poszczególnych wskaźników ewaluacyjnych (nakładu, produktu, rezultatu) oceniane są przez komisję konkursową podczas oceny merytorycznej projektu.

II. Kierunek pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”

Typ projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”

1. Stowarzyszenie w 2017 roku uruchomiło mieszkanie treningowe dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (uczestnicy prowadzonego przez Stowarzyszenie WTZ). Czy to mieszkanie można uznać za placówkę i wybrać typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” czy też wybrać typ „wsparcie poza placówką”?

Formy wsparcia związane z prowadzeniem treningów mieszkalnictwa (treningów samodzielności) zgłaszane są w ramach typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. W przypadku tego typu projektu muszą zostać spełnione następujące warunki:

Odpowiedzi na pytania zgłoszone w konkursach o zlecenie realizacji zadań

- 1) projekt musi dotyczyć prowadzenia ciągłej rehabilitacji osób niepełnosprawnych w specjalistycznej placówce kierowanej przez Wnioskodawcę;
  - 2) Wnioskodawca musi dysponować zasobami lokalowymi niezbędnymi do prowadzenia placówki – musi być właścicielem obiektu lub najemcą obiektu lub biorącym do używania obiekt, w którym działa placówka;
  - 3) Wnioskodawca musi dysponować zasobami kadrowymi i rzeczowymi niezbędnymi do prowadzenia placówki. Kadre placówki mogą stanowić osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku cywilnoprawnego lub osoby samozatrudnione lub osoby wykonujące świadczenia w formie wolontariatu;
  - 4) placówka musi funkcjonować od co najmniej pół roku, licząc wstecz od daty ogłoszenia konkursu. Oznacza to posiadanie przez Wnioskodawcę zasobów kadrowych, lokalowych i rzeczowych niezbędnych do kierowania placówką oraz realizowanie przez Wnioskodawcę w placówce terapii na rzecz osób niepełnosprawnych (podopiecznych placówki);
  - 5) usługi na rzecz osób niepełnosprawnych muszą być świadczone w placówce w sposób ciągły (tzn. co najmniej 5 dni w tygodniu, przez okres co najmniej 10 miesięcy) – warunek badany jest dla okresu, w którym zaplanowana została realizacja projektu (a w przypadku projektów wieloletnich – dla każdego z okresów finansowania); warunek dotyczący świadczenia usług przez co najmniej 5 dni w tygodniu nie dotyczy placówek, w których prowadzone są wyłącznie treningi mieszkalnictwa (treningi samodzielności);
  - 6) treningiem mieszkalnictwa (treningiem samodzielności) mogą być objęci jedynie beneficjenci ostateczni, którzy ukończyli 16 rok życia;
  - 7) mieszkania treningowe działające pod różnymi adresami są odrębnymi placówkami.
2. Czy porady udzielane rodzicom/opiekunom osób z niepełnosprawnościami należy traktować jako wsparcie bezpośrednie pomocnicze czy też zasadnicze? Dotyczy zadania „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego (...)” w kierunku pomocy 2.

Wsparcie realizowane w ramach zadania nr 4 „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” może być adresowane również do rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych i wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie zasadnicze.

3. Czy w ramach konkursu jest możliwe złożenie dwóch wniosków w kierunku pomocy 2, na dwie placówki?

Uprawniony podmiot może złożyć w ramach konkursu trzy wnioski, z tym że nie więcej niż dwa wnioski w danym kierunku pomocy. W jednym wniosku może być zgłoszony jeden projekt. Złożenie wniosku wspólnego powoduje zmniejszenie limitu wniosków dla każdego z Wnioskodawców, który zostanie wskazany we wniosku wspólnym.

Tym samym, Wnioskodawca może złożyć w konkursie dwa wnioski – oba dotyczące kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”.

Należy dodać, iż każda ze zgłoszonych w konkursie placówek (w ramach typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”) musi spełniać warunki określone w ust. 10 w Rozdziale IV.3. Warunki projektów „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów”.

4. Czy ogólna liczba beneficjentów projektu w części B wniosku w Pkt „Planowana liczba beneficjentów ostatecznych korzystających z opisywanej formy wsparcia w całym okresie realizacji projektu” ma zawierać sumę beneficjentów objętych działaniami w placówce oraz jednorazowym poradnictwem? Czy należy uwzględnić jedynie beneficjentów objętych działaniami placówki?

W pkt „Planowana liczba beneficjentów ostatecznych korzystających z opisywanej formy wsparcia w całym okresie realizacji projektu” należy wskazać łączną liczbę beneficjentów ostatecznych projektu, tj. osób, które będą korzystać ze wsparcia w ramach zadania nr 1 pn. „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” oraz w ramach zadania nr 4 pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych”.

5. Projekt dotyczy kierunku pomocy 2, zadania nr 1 oraz zadania nr 4. Czy w związku z niskim wskaźnikiem produktu ok. 4 nie zostanie obniżona ocena naszego projektu? W poprzednim projekcie wskaźnik produktu wyniósł ok. 16. W jaki sposób wyliczone zostaną wskaźniki w EGW skoro 800 porad nie zostanie zarejestrowanych?

Przeprowadzając ocenę merytoryczną wniosków komisja konkursowa będzie brała pod uwagę, między innymi, liczbę godzin wsparcia zaplanowaną w ramach poszczególnych form wsparcia, liczbę beneficjentów ostatecznych projektu korzystających ze wsparcia w ramach poszczególnych form wsparcia oraz rodzaj i specyfikę działań zgłoszonych w projekcie.

W sytuacji, gdy przewidziane w projekcie wsparcie polega na udzielaniu jednorazowych porad lub informacji nie jest wymagane ewidencjonowanie przez Zleceniobiorcę pomocy udzielanej beneficjentom ostatecznym projektu. Zleceniobiorca realizujący ww. rodzaj projektu nie jest zobowiązany do gromadzenia danych osobowych beneficjentów ostatecznych (np. stopnia i rodzaju niepełnosprawności), brak jest tym samym, możliwości rejestracji wsparcia udzielanego tym beneficjentom w aplikacji „Ewidencja Godzin Wsparcia”. Jednocześnie, podczas rozliczenia tego rodzaju projektów weryfikowana jest faktyczna, tj. osiągnięta podczas realizacji projektu, wartość wskaźników ewaluacji w odniesieniu do wartości tych wskaźników zaplanowanych we wniosku. Zmniejszenie łącznej liczby godzin wsparcia udzielonego w projekcie (a co za tym idzie zmniejszenie wartości wskaźnika produktu) skutkuje koniecznością zwrotu do PFRON części dofinansowania.

Wobec powyższego, przygotowany został przez PFRON i przekazany do poszczególnych Zleceniobiorców realizujących projekty dofinansowane ze środków PFRON, w których zgłoszone zostało zadanie nr 4, formularz „Rejestracji godzin wsparcia”.

Formularz podzielony został na dwie tabele:

- 1) pierwsza tabela „Jednorazowe wsparcie” wypełniana jest w przypadku tych form wsparcia, które mają charakter jednorazowy (w tym poprzez telefon lub internet); tabela nie przewiduje gromadzenia danych osobowych uczestników projektu; jej celem jest przede wszystkim określenie liczby godzin wsparcia udzielonego w ramach danej formy wsparcia przez poszczególnych specjalistów (zaangażowanych do realizacji projektu); okresem sprawozdawczym jest miesiąc kalendarzowy – w przypadku liczby sesji i liczby godzin wsparcia udzielonego Zleceniobiorca podaje łączne dane (w odniesieniu do danego specjalisty) dla poszczególnych miesięcy, w których projekt jest realizowany;
- 2) druga tabela „Wielokrotne wsparcie” wypełniana jest w sytuacji, gdy ten sam beneficjent ostateczny korzysta kilkakrotnie (wielokrotnie) z zaplanowanej w projekcie formy wsparcia; pomoc nie ma wówczas charakteru jednorazowego, zaś wsparcie udzielane jest w trakcie bezpośrednich spotkań z beneficjentem (tzn. nie poprzez telefon lub internet), wg wyznaczonego harmonogramu; w przypadku tej tabeli udzielone wsparcie rejestrowane jest na wzór obowiązujący w aplikacji „Ewidencja Godzin Wsparcia”.

Formularz „Rejestracji godzin wsparcia” udostępniony zostanie również Zleceniobiorcom, którzy uzyskują dofinansowanie w ramach bieżącego konkursu.

6. Czy w projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”, zadanie nr 1 „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” możemy zaplanować szkolenie wolontariuszy na użytek projektu (którzy będą pomagać przy hipoterapii) i koszty z tym związane?

W projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych” typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” lub typ projektu „wsparcie realizowane poza placówką”, w uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo formy wsparcia realizowane przy udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych lub formy wsparcia realizowane na rzecz rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu. Warunki konkursu nie przewidują możliwości prowadzenia w ramach ww. kierunku pomocy działań szkoleniowych na rzecz kadry i wolontariuszy (bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych). Tego rodzaju wsparcie może być realizowane wyłącznie w kierunku pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych”.

7. Kierunek pomocy 2, prowadzenie rehabilitacji w placówce, czy w ramach bieżącego konkursu przy projektach wieloletnich harmonogram i kosztorys wypełniam dla całego okresu finansowania? Jakie dane podaję przy opisie form wsparcia?

Od 2022 roku ulega zmianie sposób ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektów wieloletnich. W bieżącym konkursie organizacje pozarządowe składają wnioski od razu na wszystkie okresy realizacji projektu wieloletniego (rezygnacja z trybu pozakonkursowego). Podejmowane w konkursie przez Fundusz decyzje finansowe będą obejmować wszystkie okresy realizacji projektu.

W przypadku projektów wieloletnich Wnioskodawca zamieszcza w części B wniosku „Informacje dotyczące projektu” oraz w części C wniosku „Budżet projektu” informacje dotyczące całego okresu realizacji projektu (lub poszczególnych okresów realizacji projektu – jeżeli to wynika z treści wniosku). Harmonogram realizacji projektu oraz budżet projektu należy sporządzić dla poszczególnych okresów realizacji projektu.

W części B wniosku w Pkt 6 „Opis formy wsparcia” należy odnieść się do całego okresu realizacji projektu. Wartości poszczególnych wskaźników ewaluacji dotyczyć będą całego okresu realizacji projektu (wszystkich okresów).

8. Czy spotkania świąteczne dla beneficjentów powinniśmy wpisać jako formę wsparcia w części B wniosku? – zaznaczamy, iż nie planujemy kosztów osobowych merytorycznych związanych z tą formą wsparcia, jedynym kosztem to catering na te spotkania. W jednym roku spotkania te kazano nam wpisać jako formę wsparcia, natomiast w kolejnym roku już nie.

Jeżeli planowane działania na rzecz beneficjentów ostatecznych nie generują kosztów osobowych personelu merytorycznego – nie należy wykazywać tych działań w części B wniosku w Pkt 6 „Opis formy wsparcia”. Informacja o planowanych, dodatkowych, działaniach powinna zostać zamieszczona w części B wniosku w Pkt 7 „Opis działań planowanych w ramach projektu”.

9. Planuję jednorazowe wsparcie w poradni (telefoniczne, mailowe lub jedno spotkanie). Dowiedziałam się, iż wsparcie to nie musi być opisywane w EGW, czy zatem w projekcie należy opisywać tę formę wsparcia? Jeśli tak, to będzie to wsparcie bezpośrednie jednorazowe? A jeśli planuje, że w danej formie będą brali udział np. tylko rodzice beneficjentów to będzie to wsparcie pośrednie jednorazowe?

Każda, zaplanowana w projekcie, forma wsparcia powinna zostać rozpisana przez Wnioskodawcę odrębnie (w części B wniosku, w punkcie 6 „Opis formy wsparcia”).

W przypadku form wsparcia obejmujących realizację zadania pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych”, w punkcie:

- 1) czas jednej sesji w godzinach – należy podać przeciętny czas pojedynczej porady;
- 2) liczba sesji na jednego beneficjenta – należy podać przeciętną liczbę porad udzielonych jednemu beneficjentowi ostatecznemu projektu;
- 3) liczba prowadzących jednorazowo zajęcia – należy podać liczbę osób, które będą udzielały pojedynczą poradę;
- 4) liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji – w przypadku wsparcia bezpośredniego powinna zostać wskazana wartość, która obrazuje sposób prowadzenia porad w jednym miejscu i czasie; przykładowo: jeżeli zaplanowane w projekcie wsparcie będzie miało charakter indywidualny należy wpisać wartość „1”;

- 5) liczba beneficjentów ostatecznych korzystających z opisywanej formy wsparcia w całym okresie realizacji projektu – jeżeli w konkursie złożony zostanie projekt wieloletni należy wskazać łączną liczbę beneficjentów ostatecznych, korzystających z danej formy wsparcia w całym okresie realizacji projektu wieloletniego (nie należy sumować tych samych osób wielokrotnie – w sytuacji gdy Wnioskodawca zakłada, iż ta sama osoba będzie korzystała ze wsparcia w dwóch okresach realizacji projektu).

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” wsparcie realizowane w ramach zadania nr 4 pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” może być adresowane również do rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych i wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie. Działania zaplanowane na rzecz rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych mogą zatem zostać wykazane w części B wniosku w Pkt 6 (jako odrębna forma wsparcia) – z opisu danej formy wsparcia musi wynikać, iż jest adresowana do rodziców/opiekunów. W punktach „Liczba sesji na jednego beneficjenta ostatecznego” oraz „Liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji” należy odnieść się do rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych. W punkcie „Liczba beneficjentów korzystających z opisywanej formy wsparcia” należy odnieść się do osób niepełnosprawnych na rzecz których realizowana będzie dana forma wsparcia.

Ponadto, informacja o zamierzonym wsparciu na rzecz rodziców (opiekunów) powinna zostać przedstawiona np. w części B w Pkt 1 Ppkt „Krótka charakterystyka projektu” oraz w Pkt 7 „Opis działań planowanych w ramach projektu”.

10. Czy w ramach naszego projektu składanego w kierunku pomocy 2 (zadanie: prowadzenie rehabilitacji w różnych typach placówek) możemy objąć wsparciem beneficjentów z dwóch województw?

Na potrzeby realizacji konkursu przyjęte zostały następujące założenia:

- realizacja projektu lokalnego obejmuje beneficjentów ostatecznych z jednego województwa (z jednego powiatu danego województwa);
- realizacja projektu regionalnego obejmuje beneficjentów ostatecznych z co najmniej jednego województwa (kilku powiatów danego województwa), nie więcej niż z trzech województw;
- realizacja projektu ponadregionalnego obejmuje beneficjentów ostatecznych z co najmniej czterech województw, nie więcej niż z siedmiu województw;
- realizacja projektu ogólnopolskiego obejmuje beneficjentów ostatecznych z co najmniej ośmiu województw.

W projektach dotyczących typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” – Wnioskodawca może zgłosić w projekcie udział beneficjentów np. z dwóch województw.

W przypadku ww. typu projektu nie ma zastosowania warunek, zgodnie z którym maksymalny procentowy wskaźnik udziału beneficjentów ostatecznych z danego województwa nie może przekroczyć 60% ogółu beneficjentów ostatecznych projektu.

11. W jaki sposób będą przyznawane punkty dodatkowe dla kilku placówek zgłoszonych w jednym wniosku, skoro każda z placówek działa od innego czasu?

Zgodnie z treścią ogłoszenia o konkursie w przypadku kierunku pomocy 2 dodatkowe punkty przyznawane są dla wniosków dotyczących typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. Dodatkowe punkty przyznawane są wg następujących zasad:

- 1) wniosek, dotyczący placówki, w której działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są (licząc wstecz od dnia 1 stycznia 2023 roku):
  - a) co najmniej 1 rok – otrzyma dodatkowo 1 punkt,
  - b) co najmniej 2 lata – otrzyma dodatkowo 2 punkty,
  - c) co najmniej 3 lata – otrzyma dodatkowo 3 punkty,
  - d) co najmniej 4 lata – otrzyma dodatkowo 4 punkty,
  - e) co najmniej 5 lat i więcej – otrzyma dodatkowo 5 punktów;
- 2) we wskazanych okresach placówka musi funkcjonować w sposób nieprzerwany (nie dotyczy przerwy w funkcjonowaniu placówki związku z wprowadzonym stanem zagrożenia epidemicznego lub stanem epidemii, wywołanym wirusem COVID-19);
- 3) jeżeli w tym samym wniosku zgłoszonych zostanie kilka placówek, dodatkowe punkty są przyznawane w odniesieniu do placówki funkcjonującej najdłużej (punkty za poszczególne placówki nie podlegają sumowaniu).

12. W projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce”, specjalistów wspomaga asystent terapeuty. Jego godziny pracy mieszczą się w 30% ogółu godzin wsparcia zaplanowanego przez specjalistów wynikającego z części B wniosku. Pytanie brzmi: czy musimy w generatorze zaznaczyć, iż ten asystent terapeuty jest oddzielną formą wsparcia, pośrednią, czy też nie musimy go wykazywać jako formy wsparcia?

W sytuacji gdy asystent terapeuty będzie obecny na zajęciach (będzie pomagał specjalistom w prowadzeniu zajęć) powinien zostać uwzględniony jako współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia. Opisując w części B wniosku formę wsparcia należy odpowiednio zwiększyć liczbę kadry prowadzącej zajęcia w polu „Liczba prowadzących jednorazowo zajęcia”.

13. W ramach placówki prowadzimy regionalne punkty informacyjne w Cieszynie, Łodzi i Gorzowie Wlkp. Proszę o informację, czy te punkty mają być wykazywane jako odrębne placówki (spełniają warunki placówki)?

Każda placówka, w której prowadzone są działania merytoryczne w ramach projektu (dotyczącego typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”) musi zostać opisana odrębnie w części B wniosku w Pkt 2. Należy pamiętać, iż w sytuacji, gdy projekt dotyczy kilku placówek, warunki w ust. 10 w Rozdziale IV.3. Warunki projektów „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów” muszą być spełnione w odniesieniu do każdej z placówek.

14. Grupą docelową projektu są dorosłe osoby o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością intelektualną, osoby niesamodzielne, w tym uczestnicy ŚDS. W ramach opracowywanego projektu (Mieszkalnictwo Wspomagane) przewidziano dla wszystkich uczestników cztery formy wsparcia: nabywanie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, trening czynności samoobsługowych, trening czynności codziennych, aktywizacja i integracja z zachowaniem potrzeby odpoczynku i relaksu. Wszystkie formy wsparcia będą realizowane na terenie mieszkalnictwa w godzinach popołudniowych. Czy tak skonstruowane i wyznaczone formy wsparcia, którego beneficjentami są uczestnicy SDS nie naruszają postanowień „Regulaminu” i są akceptowalne?

Zakres merytoryczny projektu, którego beneficjentami ostatecznymi są uczestnicy środowiskowego domu samopomocy nie może dotyczyć działań podejmowanych na rzecz uczestnika zgodnie z indywidualnym planem postępowania wspierająco-aktywizującego.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazuje, iż środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Możliwość udziału, w planowanym projekcie, uczestników środowiskowego domu samopomocy uzależniana jest zatem od zakresu wsparcia realizowanego na rzecz tych osób w ŚDS. Jeżeli indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego opracowany dla danego uczestnika nie obejmuje działań planowanych do realizacji w ramach Mieszkalnictwa Wspomagane – nie ma przeszkód do udziału tej osoby w projekcie.

15. Pod jednym adresem znajduje się budynek i lokal, w której prowadzona jest rehabilitacja z której korzystają dwie organizacje. Czy wobec zapisu: „ta sama placówka nie może zostać wskazana w dwóch wnioskach składanych w tym samym konkursie – zgłoszenie tej samej placówki w dwóch wnioskach spowoduje negatywną ocenę formalną obu wniosków” możliwe jest złożenie wniosków przez dwie organizacje (osobne wnioski) na zajęcia różne i dla różnej grupy beneficjentów, w różnych godzinach – ale fizycznie zajęcia odbywać się będą w tym samym lokalu, pod tym samym adresem?

Warunki konkursu nie wykluczają możliwości funkcjonowania dwóch różnych placówek pod tym samym adresem. Jednakże z przedstawionego opisu wynika, iż dwie placówki funkcjonują nie tylko pod tym samym adresem, ale również w tym samym lokalu (pomieszczeniu). Należy pamiętać, iż „placówka” oznacza podmiot powołany i kierowany przez Wnioskodawcę, działający w ramach struktury organizacyjnej Wnioskodawcy (wyodrębniony organizacyjny w tej strukturze). Pojęcie „placówka” nie jest tożsame z pojęciem „Wnioskodawca” lub „organizacja pozarządowa”.

W przypadku każdej placówki zgłaszanej w konkursie muszą zostać spełnione warunki wskazane w ust. 10 w Rozdziale IV.3. Warunki projektów „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów”.

Ponadto, realizacja projektów dotyczących typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” wiąże się z finansowaniem (w ramach projektu) kosztów funkcjonowania placówek rehabilitacyjnych (np. czynsz, media).

Biorąc pod uwagę względy organizacyjne oraz konieczność posiadania przez Wnioskodawcę odpowiednich zasobów kadrowych, lokalowych i rzeczowych do prowadzenia placówki – opisana sytuacja może budzić zastrzeżenia, co do faktycznego prowadzenia przez Wnioskodawców dwóch różnych placówek.

16. Proszę o wyjaśnienie, czy prowadząc rehabilitację w placówce, mogą założyć prowadzenie zajęć w domu beneficjenta?

Typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” determinuje miejsce realizacji działań podejmowanych w ramach projektu. Składając wniosek w ramach ww. typu projektu Wnioskodawca zobowiązany jest podać informacje dotyczące sposobu funkcjonowania placówki, a także opisać formy wsparcia realizowane w placówce na rzecz podopiecznych tej placówki (beneficjentów ostatecznych projektu). Co do zasady wszystkie formy wsparcia powinny być realizowane w placówce. W uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo formy wsparcia realizowane poza placówką (np. rehabilitacja domowa) – pod warunkiem, iż ze wsparcia tego korzystać będą podopieczni placówki (beneficjenci ostateczni projektu), dla których udział w tych formach wsparcia stanowić będzie uzupełnienie rehabilitacji prowadzonej w placówce. W tym przypadku wsparcie realizowane poza placówką nie ma charakteru przeważającego w odniesieniu do pozostałych form wsparcia zaplanowanych w projekcie (tj. nie może stanowić więcej niż 30% ogółu godzin wsparcia zaplanowanych w projekcie).

Należy pamiętać, iż zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków PFRON finansowane są działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

W zgłaszanych do PFRON projektach mogą zostać wykazane (co do zasady) wyłącznie takie działania (formy wsparcia) i związane z nimi koszty, które nie są finansowane (na podstawie odrębnych przepisów) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ewentualne zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić jedynie wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie).

17. Korzystamy z konkursów PFRON oraz Miasta Stołecznego Warszawy, które ogłaszane są w tym samym czasie i także na prowadzenie placówki rehabilitacyjnej. Jaki jest możliwy do zastosowania sposób podzielenia finansowania pomiędzy oba konkursy, tak aby mogły one dobrze i zgodnie z przepisami funkcjonować jednocześnie w naszej placówce? Mamy jednocześnie pomysł, aby podzielić te projekty w taki sposób, aby prowadziły one do innych efektów – projekt PFRON miałby na celu zwiększenie umiejętności w zakresie specjalistycznych zajęć (np. ruchowe, kulinarne, psychologiczne, społeczne, komunikacyjne), zaś w projekcie wsparciem objęte zostałyby osoby, które wymagają bardziej indywidualnego wspomaganie (zajęcia usamodzielniające i włączające do grupy). Druga grupa będzie korzystać także ze specjalistycznych zajęć, dlatego zatrudnienie specjalistów byłoby wkładem własnym ze środków PFRON do projektu miejskiego. Czy takie rozwiązanie jest zgodne z zasadami realizacji zadań PFRON?

Zgodnie z warunkami ogłaszanych przez PFRON konkursów beneficjent ostateczny projektu nie może korzystać z tej samej formy wsparcia w ramach kilku równocześnie realizowanych projektów – jeżeli realizacja tej formy wsparcia prowadzi, w każdym z projektów, do osiągnięcia takich samych efektów. Pod pojęciem „równoczesnej realizacji projektów”, uważa się sytuację, w której terminy realizacji poszczególnych projektów pokrywają się w zakresie co najmniej 1 dnia kalendarzowego. Tym samym, jeżeli w poszczególnych projektach realizowane są różne formy wsparcia, prowadzące do osiągnięcia u danego beneficjenta ostatecznego różnych kompetencji czy umiejętności, nie ma przeszkód do udziału tego beneficjenta w kilku projektach. Kluczowym w rozstrzygnięciu możliwości udziału beneficjenta ostatecznego w kilku projektach jest cel realizacji tych form wsparcia, w których uczestniczy dany beneficjent.

Należy jednocześnie zastrzec, iż w przypadku, gdy jednym z równocześnie realizowanych projektów jest projekt dofinansowanych ze środków samorządu terytorialnego, Wnioskodawca powinien zweryfikować, czy wskazane powyżej zasady udziału tego samego beneficjenta w dwóch projektach mogą być stosowane analogicznie dla projektu zgłoszonego w konkursie ogłoszonym przez samorząd. O udzielenie informacji w tym zakresie należy wystąpić do właściwej jednostki samorządu terytorialnego, która ogłasza konkurs dla organizacji pozarządowych i wyznacza warunki realizacji tego konkursu.

Ponadto należy dodać:

Łączenie różnych źródeł finansowania w projekcie powinno dotyczyć tego samego projektu – składając wniosek w konkursie Wnioskodawca wykazuje docelową grupę beneficjentów ostatecznych projektu, formy wsparcia planowane do realizacji na rzecz tych beneficjentów, koszty związane z realizacją tych form wsparcia i źródła ich finansowania.

Z przekazanych informacji wynika, iż projekt, który jest przygotowywany w konkursie PFRON będzie odrębnym projektem od projektu, który jest planowany do zgłoszenia w ramach konkursu ogłoszonego przez Miasto Stołeczne Warszawa – pomiędzy projektami mogą wystąpić różnice w zakresie realizowanych form wsparcia, harmonogramu realizacji projektu, itd.

Realizacja obu projektów może być ze sobą powiązana (np. poprzez udział tych samych lub części beneficjentów w obu projektach, co będzie wpływać na efektywność obu projektów), nie można jednakże przyjąć, iż realizacja działań odbywa się w ramach tego samego projektu.

Tym samym, środki finansowe PFRON (uzyskane ewentualnie w ramach konkursu) nie mogą być wykazane jako wkład własny w ramach projektu planowanego do zgłoszenia w konkursie organizowanym przez Miasto Stołeczne Warszawa.

18. Planujemy trzy projekty w ramach konkursu. Dwa projekty w ramach kierunku pomocy 2, oraz jeden projekt w ramach kierunku pomocy 3. W ramach kierunku pomocy 2 chcemy pisać jeden projekt na rehabilitację w placówce oraz drugi projekt na usługi wspierające poza placówką. W obu wnioskach będziemy musieli wpisać nazwę i adres tej samej placówki. Ponadto, we wniosku związanym z trzecim naszym projektem do kierunku pomocy 3 będzie również wskazana ta sama placówka odpowiedzialna za realizację. Czy wobec wskazania tej samej placówki w trzech wnioskach, nie zostaną one ocenione negatywnie formalnie?

Zgodnie z „Zasadami wspierania realizacji zadań” projekt dotyczący prowadzenia rehabilitacji w placówce może zostać zgłoszony w ramach kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”, typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. Składając wniosek w ramach ww. typu projektu Wnioskodawca zobowiązany jest podać informacje dotyczące sposobu funkcjonowania placówki, a także opisać formy wsparcia realizowane w placówce na rzecz podopiecznych tej placówki (beneficjentów ostatecznych projektu). Omawiany typ projektu determinuje zatem miejsce realizacji działań podejmowanych w ramach projektu.

W przypadku pozostałych kierunków pomocy i typów projektów „Zasady” określają ogólny cel realizacji projektu, działania które mogą być zgłaszane w projekcie, a także docelową grupę uczestników projektu. Nie odnoszą się natomiast do miejsca realizacji projektu – realizacja tego rodzaju projektów nie wiąże się z finansowaniem kosztów prowadzenia placówek rehabilitacyjnych (Wnioskodawca nie zgłasza we wniosku placówki), zaś wsparcie na rzecz beneficjentów ostatecznych może być realizowane w różnych miejscach (w siedzibie Wnioskodawcy, w pomieszczeniach wynajmowanych lub użyczonych, na wyjeździe, itp.). Każdorazowo zaproponowany przez Wnioskodawcę sposób realizacji projektu podlega weryfikacji przez komisję konkursową.

Tym samym, Wnioskodawca zgłaszając w konkursie projekt dotyczący typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” może jednocześnie zgłosić inny projekt dotyczący np. typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką” lub projekt dotyczący kierunku pomocy 3, w których realizacja działań projektowych zostanie zaplanowana w pomieszczeniach należących do placówki wskazanej w pierwszym wniosku – o ile tego rodzaju rozwiązanie nie spowoduje obniżenia standardu usług świadczonych w poszczególnych projektach na rzecz beneficjentów ostatecznych.

Postanowienia: „ta sama placówka nie może zostać wskazana w dwóch wnioskach składanych w tym samym konkursie – zgłoszenie tej samej placówki w dwóch wnioskach spowoduje negatywną ocenę formalną obu wniosków” odnoszą się do projektów zgłaszanych w ramach typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”.

Należy dodać, iż zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji” koszty eksploatacji pomieszczeń (wraz z mediami) wskazanych przez Wnioskodawcę do realizacji projektu, w których Wnioskodawca prowadzi również inne zadania i projekty, mogą zostać uznane za kwalifikowalne w części przypadającej na dany projekt. Procent kosztów eksploatacji pomieszczeń, który stanowi podstawę wyliczenia kosztów eksploatacji tych pomieszczeń w projekcie, wyliczany jest jako stosunek łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu do łącznych kosztów wszystkich zadań/projektów (oraz innego rodzaju działalności) realizowanych przez Wnioskodawcę w tych pomieszczeniach. Wnioskodawca zobowiązany jest przedstawić we wniosku informacje pozwalające na dokonanie oceny kwalifikowalności kosztów, w tym informacje odnoszące się do podstawy wyliczenia kosztów.

19. Chcemy zgłosić kolejną edycję projektu dotyczącego zadania nr 4. Beneficjenci nie wypełniają danych osobowych. Czy osoba, której np. udzielono porady prawnej w styczniu, zgłosi się do nas po poradę w kwietniu, ale w innej sprawie, podlega reżimowi „prowadzenia ewidencji godzin wsparcia”? Podobna sytuacja występuje przy poradach (sesjach) psychologicznych oraz poradach ogólnych, gdzie np. beneficjent ma jednorazowo kilka problemów lub zgłasza się za jakiś czas z innym problemem. A co z poradami telefonicznymi, gdzie osoba nie przedstawia się, ale może zadzwonić za miesiąc. Jak ją zidentyfikować i jak uzyskać wskazane dokumenty?

W przypadku projektów dotyczących realizacji zadania nr 4 „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” obowiązek pozyskania przez Wnioskodawcę danych osobowych od beneficjenta ostatecznego powstaje wyłącznie wówczas, gdy beneficjent ten korzystać będzie kilkakrotnie (wielokrotnie) z przynajmniej jednej z zaplanowanych w projekcie form wsparcia (pomoc nie ma wówczas charakteru jednorazowego), a wsparcie udzielane będzie w trakcie bezpośrednich spotkań z beneficjentem ostatecznym, według z góry wyznaczonego harmonogramu. Warunki te muszą zostać spełnione łącznie. Dla tego rodzaju form wsparcia, mających charakter systematycznych zajęć z beneficjentem ostatecznym, konieczne jest prowadzenie ewidencji godzin wsparcia. Przykładowo, mogą to być zajęcia prowadzone w ramach poradnictwa psychologicznego – Wnioskodawca może w projekcie zaplanować, iż podczas realizacji projektu psycholog przeprowadzi kilka lub kilkanaście systematycznych spotkań z tym samym beneficjentem.

Planowane działania projektowe (wg przedstawionego opisu) nie spełniają wskazanych powyżej przesłanek. Jeżeli w projekcie nie jest zakładane, iż ten sam beneficjent korzystać będzie ze wsparcia kilkakrotnie, wg wyznaczonego harmonogramu, jednakże nie wykluczona również taka sytuacja, iż dana osoba po uzyskaniu jednej porady będzie mogła również w przyszłości zgłosić się po kolejną poradę (o ile zaistnieje taka konieczność). Wsparcie tego rodzaju traktowane jest jako wsparcie jednorazowe, nawet jeżeli ten sam beneficjent zgłosi się kilkakrotnie (Wnioskodawca nie ma w takiej sytuacji wpływu na częstotliwość zgłoszeń/wizyt danego beneficjenta).

Należy dodać, iż wsparcie udzielane drogą telefoniczną lub internetową traktowane jest jako wsparcie o charakterze jednorazowym – niezależnie od tego czy beneficjent ostateczny skorzysta w ramach projektu z tej formy komunikacji z Wnioskodawcą wyłącznie jeden raz, czy też kilkakrotnie.

20. W projekcie dotyczącym kierunku 2, zadania 4 Wnioskodawca planuje, aby udzielać wsparcia i rekrutować beneficjentów z całej Polski. Niestety ciężko jest określić dokładną liczbę BO z poszczególnych województw. Czy w jakiś sposób Wnioskodawca może podzielić po równo wszystkie planowane osoby i opisać we wniosku, że są to wartości jedynie szacunkowe?

W przypadku projektów dotyczących realizacji zadania nr 4 „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” (kierunek pomocy 2) planowana liczba uczestników projektu z poszczególnych województw może być traktowana jako wartość szacunkowa, w szczególności w przypadku projektów, w których przewidywane jest udzielanie jednorazowych porad i informacji drogą telefoniczną lub internetową.

21. Jeżeli w kierunku pomocy 2 zadanie 4 Wnioskodawca przewiduje również możliwość udzielenia informacji np. rodzicom osoby z niepełnosprawnością, to czy należy to gdzieś odpowiednio zaznaczyć?

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” wsparcie realizowane w ramach zadania nr 4 pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” może być adresowane również do rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych i wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie. Działania zaplanowane na rzecz rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych mogą zatem zostać wykazane z części B wniosku w Pkt 6 – tym samym będą wynikać z opisu danej formy wsparcia. Ponadto, informacja o zamierzonym wsparciu na rzecz rodziców (opiekunów) powinna zostać przedstawiona np. w części B w Pkt 1 Ppkt „Krótka charakterystyka projektu” oraz w Pkt 7 „Opis działań planowanych w ramach projektu”.

22. Fundacja przewiduje formę wsparcia dla rodziców – rodzic będzie uczestniczył w każdych zajęciach wraz z dzieckiem. Czy taka forma zajęć dla rodziców jest zgodna z warunkami konkursu? W jaki sposób opisać udział rodziców w projekcie?

W projekcie dotyczącym typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” lub typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)”, w uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo:

- 1) formy wsparcia realizowane przy udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu (udział rodziców/opiekunów oraz beneficjentów ostatecznych w tych samych zajęciach) – o ile realizacja tych form wsparcia jest niezbędna w celu zapewnienia kompleksowej rehabilitacji beneficjentów ostatecznych projektu;

- 2) formy wsparcia realizowane na rzecz rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu, mające na celu podniesienie umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi (np. szkolenia) – o ile realizacja tych form wsparcia jest niezbędna w celu zapewnienia kompleksowej rehabilitacji beneficjentów ostatecznych projektu; formy te traktowane są w projekcie jako wsparcie pośrednie; możliwość objęcia wsparciem rodziców/opiekunów w projekcie, uzależniona jest od udziału podopiecznych ww. osób w tym samym projekcie.

We wskazanej powyżej sytuacji rodzice (opiekunowie) nie mogą być wykazywani w projekcie jako beneficjenci ostateczni projektu. Wnioskodawca zobowiązany jest do uzyskania od każdego rodzica (opiekuna), nie rzadziej niż raz w miesiącu, poświadczenia korzystania ze wsparcia w ramach projektu – podpis na liście obecności dotyczącej formy wsparcia realizowanej przy udziale rodzica (opiekuna) lub formy wsparcia realizowanej na rzecz rodzica (opiekuna).

Planując udział rodziców (opiekunów) oraz beneficjentów ostatecznych w tych samych zajęciach należy w części B wniosku w Pkt 1 „Opis projektu” w pytaniu „Czy projekt przewiduje formy wsparcia realizowane przy udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu (udział rodziców/opiekunów oraz beneficjentów ostatecznych w tych samych zajęciach)” zaznaczyć opcję „Tak”. Informacja o udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych w danej formie wsparcia powinna zostać wskazana w opisie tej formy wsparcia (część B wniosku Pkt 6 Ppkt 5) – Wnioskodawca powinien podać, między innymi, planowaną liczbę rodziców (opiekunów) oraz opisać (ogólnie) warunki ich udziału w zajęciach (np. czy rodzic będzie obecny na każdym zajęciu). Udział rodziców (opiekunów) nie jest uwzględniany w Ppkt 6 „Przewidywany czas, intensywność oraz kwalifikacje prowadzących” – dane liczbowe podawane w tym punkcie muszą odnosić się wyłącznie do beneficjentów ostatecznych projektu.

23. Czy zapis „wsparcie realizowane poza placówką nie może stanowić więcej niż 30% ogółu godzin wsparcia zaplanowanych w projekcie” dotyczy wszystkich godzin wsparcia, czy tylko godzin danego wsparcia, np. zajęcia indywidualne – wsparcie indywidualne 70% realizowane w placówce, a 30% wsparcia indywidualnego poza placówką?

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” w projekcie dotyczącym typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” w uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo formy wsparcia realizowane poza placówką – pod warunkiem, iż ze wsparcia tego korzystać będą podopieczni placówki (beneficjenci ostateczni projektu), dla których udział w tych formach wsparcia stanowić będzie uzupełnienie rehabilitacji prowadzonej w placówce. Wsparcie realizowane poza placówką nie może mieć charakteru przeważającego w odniesieniu do pozostałych form wsparcia zaplanowanych w projekcie, tj. nie może stanowić więcej niż 30% ogółu godzin wsparcia zaplanowanych w projekcie. Tym samym, porównanie liczby godzin wsparcia realizowanego poza placówką przeprowadzone zostanie w odniesieniu do łącznej liczby godzin wsparcia zaplanowanego w projekcie, tj. liczby godzin wsparcia wykazanych we wszystkich formach wsparcia w części B wniosku w pkt 6.

24. Projekt ma na celu zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie ciągłej rehabilitacji w placówce. W ramach tego projektu dla beneficjenta zakładamy: rehabilitację, spotkania z psychologiem, zajęcia z logopedą oraz zajęcia prowadzone przez terapeutów mające na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego i sprawnego funkcjonowania w życiu codziennym osoby z niepełnosprawnością. Czy tego typu projekt mieści się w kierunku pomocy nr 2, typ projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. Beneficjentami projektu będą uczestnicy WTZ. Projekt realizowany będzie w budynku WTZ, po godzinach pracy WTZ. Projekt ma charakter lokalny.

Postanowienia „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów” nie wykluczają z udziału w projekcie osób będących uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej (osoby te mogą być beneficjentami ostatecznymi projektu). Zakres merytoryczny projektu, którego beneficjentami ostatecznymi są uczestnicy warsztatu terapii zajęciowej nie może jednakże dotyczyć działań podejmowanych na rzecz uczestnika zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym przez radę programową warsztatu.

Decyzja co do kształtu projektu oraz sposobu jego realizacji (w tym sposobu doboru form wsparcia, intensywności wsparcia w ramach danej formy wsparcia, grupy beneficjentów ostatecznych projektu, a także sposobu przeprowadzenia rekrutacji do projektu) należy do Wnioskodawcy. Weryfikacja zaplanowanych w projekcie działań przeprowadzona zostanie przez komisję konkursową na etapie oceny merytorycznej wniosku.

W projekcie dotyczącym typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” jako „placówka” nie może zostać zgłoszony warsztat terapii zajęciowej – finansowanie tego rodzaju placówek ze środków PFRON odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

Jeżeli w pomieszczeniach, w których funkcjonuje warsztat terapii zajęciowej, działa, po godzinach pracy warsztatu, inna niż warsztat placówka (ośrodek, punkt) świadcząca wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych – może ona zostać zgłoszona we wniosku składanym w konkursie. W odniesieniu do tej placówki muszą zostać spełnione warunki wskazane w ust. 10 w Rozdziale IV.3. Warunki projektów „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów”.

25. Czy warsztaty i konsultacje dla rodziców osób niepełnosprawnych prowadzone w kierunku pomocy 2, zadanie nr 1 i zadanie nr 4 mają być wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie zasadnicze i ewidencjonowane w EGW, czy pośrednie i nie ewidencjonowane w EGW?

W przypadku **zadania nr 1** „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” formy wsparcia realizowane na rzecz rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu, mające na celu podniesienie umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi (np. szkolenia) traktowane są jako wsparcie pośrednie.

Wsparcie realizowane w ramach **zadania nr 4** „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” może być adresowane również do rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych i wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie.

26. Czy w projekcie, który dotyczy mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego, asystenturę nocną powinniśmy zakwalifikować jako wsparcie bezpośrednie zasadnicze, czy jako wsparcie bezpośrednie pomocnicze?

W ramach form wsparcia związanych z prowadzeniem treningów mieszkalnictwa (treningów samodzielności) może być wykazana, jako wsparcie bezpośrednie pomocnicze, opieka nad beneficjentami ostatecznymi projektu w porze nocnej.

27. Czy uczestnicy WTZ mogą być beneficjentami projektu dotyczącego mieszkalnictwa treningowego?

Postanowienia „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów” nie wykluczają z udziału w projekcie osób będących uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej (osoby te mogą być beneficjentami ostatecznymi projektu). Dotyczy to również projektów, w których planowane jest prowadzenie treningów mieszkalnictwa (treningów samodzielności). Zakres merytoryczny projektu, którego beneficjentami ostatecznymi są uczestnicy warsztatu terapii zajęciowej nie może jednakże dotyczyć działań podejmowanych na rzecz uczestnika zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym przez radę programową warsztatu.

28. Czy trening mieszkalnictwa można zaplanować zarówno w ramach „prowadzenia rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” jak i „wsparcia realizowanego poza placówką”?

Formy wsparcia związane z prowadzeniem treningów mieszkalnictwa (treningów samodzielności) zgłaszane są w ramach typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. W przypadku tego typu projektu muszą zostać spełnione następujące warunki:

- 1) projekt musi dotyczyć prowadzenia ciągłej rehabilitacji osób niepełnosprawnych w specjalistycznej placówce kierowanej przez Wnioskodawcę;
- 2) Wnioskodawca musi dysponować zasobami lokalowymi niezbędnymi do prowadzenia placówki – musi być właścicielem obiektu lub najemcą obiektu lub biorącym do użytkowania obiekt, w którym działa placówka;
- 3) Wnioskodawca musi dysponować zasobami kadrowymi i rzeczowymi niezbędnymi do prowadzenia placówki. Kadre placówki mogą stanowić osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku cywilnoprawnego lub osoby samozatrudnione lub osoby wykonujące świadczenia w formie wolontariatu;

- 4) placówka musi funkcjonować od co najmniej pół roku, licząc wstecz od daty ogłoszenia konkursu. Oznacza to posiadanie przez Wnioskodawcę zasobów kadrowych, lokalowych i rzeczowych niezbędnych do kierowania placówką oraz realizowanie przez Wnioskodawcę w placówce terapii na rzecz osób niepełnosprawnych (podopiecznych placówki);
- 5) usługi na rzecz osób niepełnosprawnych muszą być świadczone w placówce w sposób ciągły (tzn. co najmniej 5 dni w tygodniu, przez okres co najmniej 10 miesięcy) – warunek badany jest dla okresu, w którym zaplanowana została realizacja projektu (a w przypadku projektów wieloletnich – dla każdego z okresów finansowania); warunek dotyczący świadczenia usług przez co najmniej 5 dni w tygodniu nie dotyczy placówek, w których prowadzone są wyłącznie treningi mieszkalnictwa (treningi samodzielności);
- 6) treningiem mieszkalnictwa (treningiem samodzielności) mogą być objęci jedynie beneficjenci ostateczni, którzy ukończyli 16 rok życia;
- 7) mieszkania treningowe działające pod różnymi adresami są odrębnymi placówkami.

29. Czy w ramach ogłoszonego konkursu, kierunku pomocy 2, prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła), możliwe jest prowadzenie rehabilitacji leczniczej przez fizjoterapeutów (ruchowej oraz zabiegów rehabilitacyjnych) dla beneficjentów projektu?

Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków PFRON finansowane są działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów. W zgłaszanych do PFRON projektach mogą zostać wykazane (co do zasady) wyłącznie takie działania (formy wsparcia) i związane z nimi koszty, które nie są finansowane (na podstawie odrębnych przepisów) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. Ewentualne zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić jedynie wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie). Weryfikacja zaplanowanych w projekcie form wsparcia nastąpi z uwzględnieniem rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej.

30. Czy na realizację zadań w tej samej placówce można złożyć w konkursie dwa odrębne wnioski?

Zgodnie z warunkami konkursu ta sama placówka nie może zostać wskazana w dwóch wnioskach składanych w konkursie. Zgłoszenie tej samej placówki w dwóch wnioskach (dotyczących typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”) spowoduje negatywną ocenę formalną obu wniosków.

31. Od kilku lat realizujemy projekt współfinansowany ze środków PFRON, w ramach którego prowadzimy Klub Terapeutyczny. W konkursie będziemy ubiegać się o środki na dalsze prowadzenie Klubu. Chcemy przenieść Klub Terapeutyczny do nowej lokalizacji – do budowanego w chwili obecnej budynku, który ma być oddany do użytku w marcu przyszłego roku (nie wiemy jednak czy termin ten zostanie dotrzymany).

Zmiana adresu placówki jest możliwa – o ile nie nastąpi przerwa w jej funkcjonowaniu. Warunek dotyczący okresu funkcjonowania placówki („placówka musi funkcjonować od co najmniej pół roku, licząc wstecz od daty ogłoszenia konkursu”) badany będzie z uwzględnieniem działalności prowadzonej w placówce przed zmianą adresu.

Planowana zmiana adresu placówki powinna zostać opisana we wniosku. Należy także wykazać, czy w przypadku zmiany adresu placówki spełniony zostanie warunek:

„Wnioskodawca musi dysponować zasobami lokalowymi niezbędnymi do prowadzenia placówki – musi być właścicielem obiektu lub najemcą obiektu lub biorącym do używania obiekt, w którym działa placówka”.

Składając wniosek w ramach konkursu należy wskazać aktualny adres, pod którym funkcjonuje placówka – ewentualną zmianę adresu należy zgłosić niezwłocznie do PFRON.

32. Czy konkursie można zgłosić dwa odrębne wnioski: pierwszy na zadanie nr 1, drugi na zadanie nr 4, w tej samej placówce? Jeżeli nie, to czy można połączyć w projekcie te dwa zadania? Czy takie połączenie może być realizowane w tej samej placówce bez zagrożenia odrzucenia wniosku?

Zgodnie z warunkami konkursu, w ramach typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” może zostać zgłoszony projekt dotyczący dwóch zadań: zadania pn. „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” (paragraf 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz zadania pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” (paragraf 1 pkt 4 rozporządzenia).

W przypadku tego rodzaju projektów dopuszczalne jest zróżnicowanie zakresu i intensywności działań podejmowanych w ramach obu zadań. W sytuacji, gdy rehabilitacja prowadzona w placówce w ramach zadania, o którym mowa w paragrafie 1 pkt 1 rozporządzenia będzie miała zasięg lokalny, działania podejmowane w ramach zadania wskazanego w paragrafie 1 pkt 4 rozporządzenia mogą mieć zasięg ponadregionalny lub ogólnopolski, w szczególności gdy wsparcie polegać będzie na udzielaniu jednorazowych porad lub informacji drogą telefoniczną lub internetową.

Ta sama placówka nie może zostać wskazana w dwóch wnioskach składanych w konkursie.

33. Czy jeżeli Wnioskodawca chce w ramach kierunku pomocy 2 złożyć projekt, który w głównej mierze będzie skupiał się na prowadzeniu rehabilitacji w różnych typach placówek (zadanie nr 1), a uzupełniającymi formami wsparcia w projekcie będą formy z prowadzenia poradnictwa (zadanie nr 4), to czy oprócz tego może złożyć całkowicie osobny wniosek tylko na poradnictwo (zadanie nr 4)?

W ramach konkursu Wnioskodawca może zgłosić dwa projekty (dwa wnioski) dotyczące zadania pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” (typ projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”), pod warunkiem, iż każdy z projektów dotyczyć będzie innej placówki i innej grupy beneficjentów ostatecznych. Należy pamiętać, iż ta sama placówka nie może zostać wskazana w dwóch wnioskach składanych w konkursie. Zgłoszenie tej samej placówki w dwóch wnioskach spowoduje negatywną ocenę formalną obu wniosków.

34. Jakiego rodzaju działań dotyczy właściwie zadanie nr 1? Czy obejmuje ono zarówno prowadzenie rehabilitacji w wymiarze leczniczym jak i zawodowym i społecznym? Czy rehabilitacja ta może obejmować zajęcia grupowe lub indywidualne o charakterze – nauki samoobsługi funkcjonowania w domu/prowadzenia gospodarstwa domowego? Obejmująca np. zajęcia/warsztaty kulinarne/zarządzanie finansami/pokonywanie przeszkód na wózku?

Typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” determinuje miejsce realizacji działań podejmowanych w ramach projektu. Składając wniosek w ramach ww. typu projektu Wnioskodawca zobowiązany jest podać informacje dotyczące sposobu funkcjonowania placówki, a także opisać formy wsparcia realizowane w placówce na rzecz podopiecznych tej placówki (beneficjentów ostatecznych projektu). Co do zasady wszystkie formy wsparcia powinny być realizowane w placówce. W uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo formy wsparcia realizowane poza placówką (np. rehabilitacja na basenie, hipoterapia) – pod warunkiem, iż ze wsparcia tego korzystać będą podopieczni placówki (beneficjenci ostateczni projektu), dla których udział w tych formach wsparcia stanowić będzie uzupełnienie rehabilitacji prowadzonej w placówce. W tym przypadku wsparcie realizowane poza placówką nie ma charakteru przeważającego w odniesieniu do pozostałych form wsparcia zaplanowanych w projekcie (tj. nie może stanowić więcej niż 30% ogółu godzin wsparcia zaplanowanych w projekcie).

Należy pamiętać, iż zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków PFRON finansowane są działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

W zgłaszanych do PFRON projektach mogą zostać wykazane (co do zasady) wyłącznie takie działania (formy wsparcia) i związane z nimi koszty, które nie są finansowane (na podstawie odrębnych przepisów) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ewentualne zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić jedynie wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie).

Decyzja co do kształtu projektu oraz sposobu jego realizacji (w tym doboru form wsparcia, intensywności wsparcia w ramach danej formy wsparcia, grupy beneficjentów ostatecznych projektu, sposobu przeprowadzenia rekrutacji do projektu) należy do Wnioskodawcy. Weryfikacja zaplanowanych w projekcie działań i związanych z nimi kosztów przeprowadzona zostanie przez komisję konkursową na etapie oceny merytorycznej wniosku. Komisja konkursowa wypowiadać się będzie między innymi w zakresie prawidłowości doboru poszczególnych form wsparcia ze względu na grupę beneficjentów ostatecznych projektu.

35. Planujemy zorganizowanie dodatkowego wsparcia dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie ze sprzężeniami w placówce edukacyjno-rehabilitacyjnej finansowanej z oświaty (szkoła dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie). Czy możemy zaplanować dla wychowanków dodatkowe godziny wsparcia przez logopedę, fizjoterapeutę, psychologa, które byłyby świadczone poza godzinami edukacyjnymi, finansowanymi przez oświatę?

Zgodnie z postanowieniami „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów” beneficjentami ostatecznymi projektu mogą być, między innymi, mieszkańcy (podopieczni) placówek finansowanych ze środków publicznych na podstawie odrębnych przepisów – z zastrzeżeniem, iż zakres merytoryczny projektu nie może dotyczyć działań podejmowanych na rzecz mieszkańca (podopiecznego) zgodnie z planem (programem) wsparcia opracowanym zgodnie z wymogami wynikającymi z przepisów normujących sposób funkcjonowania placówki. W projekcie nie mogą być wykazywane koszty związane z wykorzystaniem pomieszczeń bądź sprzętu należącego do placówki.

Beneficjentami ostatecznymi projektu mogą być zatem podopieczni placówek, których działalność finansowana jest na podstawie ustawy Prawo oświatowe (dzieci i młodzież niepełnosprawna realizująca obowiązek szkolny i obowiązek nauki). Zakres wsparcia podejmowanego w projekcie wobec ww. beneficjentów nie może jednak dotyczyć tych działań, których realizacja i finansowanie odbywa się w ramach systemu oświaty – w szczególności tych działań, które wynikają z przygotowanego dla danego ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego lub które są realizowane w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

36. Gdybyśmy zaplanowali w projekcie zajęcia hipoterapii, to czy muszą być wyłącznie dla osób, będących podopiecznymi placówki? Czy chodzi po prostu o beneficjentów ostatecznych niekoniecznie pozostających na stałe pod opieką Stowarzyszenia?

W ramach form wsparcia zaplanowanych w projekcie dotyczącym „prowadzenia rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” mogą uczestniczyć wyłącznie podopieczni placówki (beneficjenci ostateczni projektu) – warunek stosowany jest również w przypadku zajęć organizowanych poza placówką.

37. Kierunek pomocy 2, prowadzenie zajęć w placówce – czy w jednym wniosku można ująć prowadzenie zajęć w kilku placówkach, w tym w innych województwach?

Jeden projekt może dotyczyć kilku placówek. Należy jednakże pamiętać, iż projekt musi stanowić spójną całość. Wszystkie działania zaplanowane w ramach projektu muszą być skoordynowane poprzez wspólny cel, harmonogram i budżet oraz wspólne wskaźniki produktu i rezultatu. Spójność projektu badana jest również w odniesieniu do grupy beneficjentów ostatecznych. Tym samym, nie jest możliwe zgłoszenie projektu, który dotyczyłby działań prowadzonych w kilku placówkach świadczących różne formy wsparcia na rzecz różnych grup podopiecznych (niejednorodna grupa beneficjentów ostatecznych projektu).

38. W Regulaminie jest informacja, że nie trzeba kompletować dokumentacji, jeżeli wsparcie dotyczy jednorazowych porad lub informacji. Czy jeżeli ktoś kilkakrotnie zadzwoni z jakimś pytaniem, to czy w takim przypadku też nie trzeba gromadzić dokumentacji i podpisów?

Zgodnie z warunkami konkursu, w przypadku zadania „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych”, Wnioskodawca nie ma obowiązku weryfikacji aktualności orzeczeń o stopniu niepełnosprawności beneficjentów ostatecznych, którzy w projekcie korzystają wyłącznie ze wsparcia polegającego na udzielaniu jednorazowych porad lub informacji (w tym drogą telefoniczną lub internetową). Wnioskodawca nie jest również zobowiązany do gromadzenia danych osobowych ww. beneficjentów ostatecznych. Wsparcie tego rodzaju nie podlega rejestracji w aplikacji „Ewidencja Godzin Wsparcia”. Wsparcie udzielane drogą telefoniczną lub internetową traktowane jest jako wsparcie o charakterze jednorazowym – niezależnie od tego czy beneficjent ostateczny skorzysta w ramach projektu z tej formy komunikacji z Wnioskodawcą wyłącznie jeden raz, czy też kilkakrotnie.

39. Planujemy projekt w kierunku pomocy 2, w którym chcemy połączyć zadanie nr 1 z zadaniem nr 13. Czy takie połączenie jest możliwe?

Zgodnie z warunkami konkursu zadanie pn. „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej” może zostać zgłoszone w kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”, w ramach typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką”.

Projekt w którym planowane jest świadczenie usług asystenckich dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności pomoc asystenta w przygotowaniu do wyjścia, pomoc w przemieszczaniu się, towarzyszenie i pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w korzystaniu z dóbr kultury, rekreacji, sportu, oraz pomoc w komunikowaniu się, pomoc w drobnych czynnościach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, itp. – nie może zostać zgłoszony w ramach typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”.

Możliwe jest natomiast uwzględnienie w projekcie dotyczącym typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” wsparcia polegającego na umożliwieniu lub ułatwieniu beneficjentowi ostatecznemu (podopiecznemu placówki) korzystania z zaplanowanych w projekcie zajęć rehabilitacyjnych. Jeżeli pomoc asystenta będzie świadczona podczas realizacji danych zajęć powinna zostać uwzględniona w opisie tych zajęć (w polu „Liczba prowadzących jednorazowo zajęcia”). Jeżeli pomoc asystenta świadczona będzie poza zajęciami (np. pomoc w dotarciu z miejsca zamieszkania na zajęcia, asystowanie beneficjentowi ostatecznemu w placówce pomiędzy zajęciami), wówczas powinna zostać rozpisana jako odrębna forma wsparcia. Dane podane w opisie formy wsparcia muszą uwzględniać faktyczny czas pracy asystenta z beneficjentem ostatecznym projektu – nie jest finansowany dyżur asystenta.

40. Czy można wnioskować o projekt zaczynający się od stycznia 2023 (w placówce), jeżeli do marca 2023 trwa projekt poza placówką? (nakładające się miesiące projektowe).

Zgodnie z warunkami konkursu działania prowadzone przez Wnioskodawcę w danej placówce, nie mogą być dofinansowane ze środków PFRON na podstawie dwóch odrębnych, równolegle realizowanych umów. Tym samym, Wnioskodawca nie może zgłosić w konkursie placówki, jeżeli w planowanym terminie realizacji projektu nie zakończy się w placówce realizacja działań, dofinansowanych ze środków PFRON na podstawie odrębnej umowy, zawartej w ramach wcześniej ogłoszonego konkursu. Zgłaszany w ramach nowego konkursu projekt może wówczas dotyczyć kosztów ponoszonych nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu zakończenia realizacji wcześniej zawartej umowy.

Powyższe zapisy dotyczą sytuacji, w której oba projekty dotyczą typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”. Jest zatem możliwe zgłoszenie w konkursie wniosku dotyczącego placówki, także wówczas, gdy w tym samym czasie, część pomieszczeń należących do placówki jest wykorzystywana do realizacji innego projektu (nie dotyczącego typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”).

Należy jednakże pamiętać, iż koszty eksploatacji pomieszczeń (wraz z mediami) wskazanych przez Wnioskodawcę do realizacji projektu, w których Wnioskodawca prowadzi również inne zadania i projekty, mogą zostać uznane za kwalifikowalne w części przypadającej na dany projekt. Procent kosztów eksploatacji pomieszczeń, który stanowi podstawę wyliczenia kosztów eksploatacji tych pomieszczeń w projekcie, wyliczany jest jako stosunek łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu do łącznych kosztów wszystkich zadań/projektów (oraz innego rodzaju działalności) realizowanych przez Wnioskodawcę w tych pomieszczeniach.

Tym samym, Wnioskodawca powinien zapewnić podczas realizacji poszczególnych projektów przejrzystość wydatkowania środków publicznych.

Transparentność musi dotyczyć również kosztów wynagrodzeń personelu administracyjnego i merytorycznego zaangażowanego do realizacji poszczególnych projektów.

Typ projektu: „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)”

41. Czy w projekcie dotyczącym zadania „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej” dopuszczalne jest uwzględnienie takich form wsparcia jak: pomoc psychologa (musi on dobrać asystenta do podopiecznego, zrobić wywiad pogłębiony, IPD, służyć pomocą w sytuacjach tego wymagających), konsultacje superwizyjne asystentów, grupy wsparcia dla rodziców i opiekunów beneficjentów projektu? Czy możemy zaplanować wynajem sali lub jej użyczenie nieodpłatne, w celu przeprowadzenia wyżej opisanych form wsparcia? W której kategorii kosztów należy ten najem umieścić w budżecie?

Z usług asystenta osobistego mogą korzystać beneficjenci ostateczni posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), którzy mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im w sposób istotny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Rodzaj i intensywność wsparcia udzielanego danemu beneficjentowi projektu musi zostać ustalona w oparciu o diagnozę potrzeb rehabilitacyjnych, przeprowadzoną przez Wnioskodawcę na etapie rekrutacji beneficjenta ostatecznego do projektu i przygotowywania Indywidualnego Planu Działania (IPD). Dane podane w opisie formy wsparcia muszą uwzględniać faktyczny czas pracy asystenta z beneficjentem ostatecznym projektu – nie jest finansowany dyżur asystenta.

Usługi asystenckie muszą być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zaplanowanie w projekcie innych form wsparcia niż usługi asystencji osobistej jest możliwe pod warunkiem, iż wsparcie to stanowić będzie niewielką część projektu, a poprzez jego realizację zapewniona zostaje prawidłowość, efektywność i kompleksowość działań prowadzonych w ramach zadania nr 13 „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”.

W przypadku projektów dotyczących innego typu projektu niż „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” – koszt wynajęcia sali na przeprowadzenie działań merytorycznych może zostać wykazany w kategorii: „Koszty związane z udziałem uczestników projektu”.

42. Projekt dotyczy zadania nr 13. W projekcie zaplanowano dodatkowo (w niewielkim stopniu) warsztaty i superwizje dla osób świadczących usługi asystenckie. W którym miejscu wniosku powinien znaleźć się szczegółowy opis ww. działań? W którym miejscu budżetu powinny znaleźć się koszty ww. działań, jeżeli jedynym kosztem jest wynagrodzenie trenerów (warsztaty) i superwizora (superwizje) na umowę zlecenie?

Każda, zaplanowana w projekcie, forma wsparcia (tj. działania prowadzone na rzecz beneficjentów ostatecznych) powinna zostać rozpisana przez Wnioskodawcę odrębnie (w części B wniosku, w punkcie 6 „Opis formy wsparcia”).

Część B wniosku, w której opisane są poszczególne formy wsparcia, musi być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia jak również godzin pracy poszczególnych specjalistów. Godziny pracy każdego specjalisty, którego wynagrodzenie zostanie wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, powinny mieć odniesienie w części B wniosku w pkt 6 „Opis formy wsparcia” – w ramach wsparcia bezpośredniego lub pośredniego.

Łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego projektu wynikająca z budżetu projektu może być nieznacznie większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z opisu poszczególnych form wsparcia, z uwagi na konieczność wykonywania dodatkowych zadań przez prowadzących zajęcia (np. przygotowanie do zajęć, prowadzenie dokumentacji związanej z udzielanym wsparciem). Komisja konkursowa, oceniająca wniosek pod względem merytorycznym, każdorazowo weryfikuje czy nie występuje różnica pomiędzy częścią B i częścią C wniosku. W sytuacji stwierdzenia rozbieżności między planowaną liczbą godzin udzielonego wsparcia, a liczbą godzin pracy personelu merytorycznego komisja dokonuje analizy przyczyn takiej sytuacji.

Zgodnie z warunkami konkursu łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego zaplanowana w budżecie projektu może być większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z części B wniosku, jednakże nie więcej niż o 30%. Warunek ten weryfikowany jest zarówno w odniesieniu do całego projektu (tj. do łącznej liczby godzin wsparcia w projekcie i łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznego projektu), jak również do poszczególnych form wsparcia (liczba godzin pracy specjalisty/specjalistów prowadzących daną formę wsparcia nie może przekraczać o więcej niż 30% liczby godzin wsparcia zaplanowanych w ramach danej formy wsparcia).

Przy wyliczeniu łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznej (wykazanej w budżecie projektu) brana jest pod uwagę również liczba godzin pracy wolontariuszy.

Koszty wynagrodzenia personelu projektu wykazywane są w budżecie projektu wyłącznie w kategorii „Koszty osobowe personelu administracyjnego” lub w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”.

43. Planujemy złożenie wniosku w kierunku 2, wsparcie realizowane poza placówką, zadanie „świadczenie usług wspierających (...) w szczególności usług asystencji osobistej”. Czy możemy w tym zadaniu umieścić szkolenia dla osób niepełnosprawnych?

W zadaniu nr 13 – nie jest możliwe zgłoszenie działań dotyczących szkoleń/warsztatów czy kursów dla osób niepełnosprawnych. Tego rodzaju formy wsparcia mogą być realizowane w ramach zadania nr 2 „organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby”.

44. Czy w ramach zadania „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej” możemy zapewnić wsparcie wolontariusza; czy będzie to wsparcie pośrednie, czy pomocnicze?

Podczas oceny merytorycznej wniosków komisja konkursowa weryfikować będzie, między innymi, czy część B wniosku (w której opisane są poszczególne formy wsparcia) jest spójna z częścią C (budżetem projektu) – ocena przeprowadzona zostanie w odniesieniu do proponowanych form wsparcia oraz godzin pracy poszczególnych specjalistów. Łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego zaplanowana w budżecie projektu może być większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z części B wniosku, jednakże nie więcej niż o 30%. Przy wyliczeniu łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznego brana jest pod uwagę również liczba godzin pracy wolontariuszy.

Zaplanowana w projekcie liczba godzin pracy wolontariuszy uzależniona jest od faktycznego ich udziału w realizację poszczególnych form wsparcia. Zaplanowane w budżecie projektu godziny pracy wolontariuszy muszą mieć odzwierciedlenie w liczbie godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku – wolontariusze muszą być uwzględnieni jako prowadzący lub współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia.

45. Czy w ramach kierunku 2, zadanie 13 oraz zadanie 5 można pisać wnioski na rehabilitację w warunkach domowych?

W projektach dotyczących kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”, typ projektu „wsparcie realizowane poza placówką” może zostać uwzględniona, w ramach zadania nr 5 („prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć (...)), między innymi taka forma wsparcia jak rehabilitacja domowa.

Należy pamiętać, iż zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków PFRON finansowane są działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

W zgłaszanych do PFRON projektach mogą zostać wykazane (co do zasady) wyłącznie takie działania (formy wsparcia) i związane z nimi koszty, które nie są finansowane (na podstawie odrębnych przepisów) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ewentualne zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie).

Należy dodać, iż wybrany sposób łączenia zadań w projekcie (zadanie nr 5 oraz zadanie nr 13) determinuje konieczność zapewnienia udziału beneficjentów ostatecznych z co najmniej 4 województw (projekt musi mieć charakter ponadregionalny).

Ponadto, w odniesieniu do zadania nr 13 „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”.

Z usług asystenta osobistego mogą korzystać beneficjenci ostateczni posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), którzy mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im w sposób istotny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Rodzaj i intensywność wsparcia udzielanego danemu beneficjentowi projektu musi zostać ustalona w oparciu o diagnozę potrzeb rehabilitacyjnych, przeprowadzoną przez Wnioskodawcę na etapie rekrutacji beneficjenta ostatecznego do projektu i przygotowywania Indywidualnego Planu Działania (IPD). Dane podane w opisie formy wsparcia muszą uwzględniać faktyczny czas pracy asystenta z beneficjentem ostatecznym projektu – nie jest finansowany dyżur asystenta.

Usługi asystenckie muszą być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności pomoc asystenta w przygotowaniu do wyjścia, pomoc w przemieszczaniu się, towarzyszenie i pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w korzystaniu z dóbr kultury, rekreacji, sportu, oraz pomoc w komunikowaniu się, pomoc w drobnych czynnościach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, itp.

46. Czy osoba zatrudniona u Wnioskodawcy (nie będąca personelem projektu) może być jednocześnie beneficjentem ostatecznym projektu dotyczącego kierunku pomocy 2 zadanie nr 13 „świadczenie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”?

Warunki konkursu nie wykluczają możliwości objęcia wsparciem w projekcie pracowników zatrudnionych u Wnioskodawcy (nie będących personelem projektu). Wnioskodawca powinien przedstawić we wniosku informację o planowanym objęciu wsparciem w projekcie również osoby zatrudnionej u Wnioskodawcy (wraz z uzasadnieniem). Weryfikacja zaplanowanych w projekcie działań (i związanych z nimi kosztów) przeprowadzona zostanie przez komisję konkursową na etapie oceny merytorycznej wniosku. Komisja konkursowa wypowiadać się będzie między innymi w zakresie prawidłowości doboru poszczególnych form wsparcia ze względu na grupę beneficjentów ostatecznych projektu.

47. Dotychczas kalkulacja godzin wsparcia i pracy asystenta wyglądała w Fundacji następująco: jeden asystent przepracowywał w miesiącu 60 godzin z jednym podopiecznym, co dawało 720 sesji bezpośredniego wsparcia na 1 podopiecznego w ciągu 12 miesięcy. Jeden asystent mógł asystować jednemu tylko podopiecznemu, ale również mógł objąć wsparciem 2 lub nawet 3 osoby niepełnosprawne, co dawałoby 180 godzin pracy jednego asystenta w miesiącu. Jednakże w karcie oceny merytorycznej ekspert odjął nam punkty za taką kalkulację argumentując: „Błędne jest podanie czasu jednej sesji jako 1 godzina przy łącznej liczbie sesji 720 – nie jest to możliwe do przeprowadzenia w okresie 12 miesięcy”. Jak poprawnie wpisać ilość sesji, aby zachować te 60 godzin w miesiącu, które jest ilością optymalną i potrzebną dla podopiecznego?

Jeżeli asystent będzie udzielał, w ramach projektu, zarówno wsparcia indywidualnego (liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji = 1), jak również wsparcia grupowego (liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji jest większa niż 1), należy każdy rodzaj wsparcia opisać w odrębnej formie wsparcia.

48. Czy z usług asystenta osobistego mogą korzystać beneficjenci ostateczni, którzy mają długotrwale naruszoną sprawność wyłącznie fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów, czy można uwzględnić również osoby niepełnosprawne z innymi przyczynami niepełnosprawności?

Zgodnie z warunkami konkursu z usług asystenta osobistego mogą korzystać wyłącznie osoby niepełnosprawne, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im w sposób istotny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby posiadające inne dysfunkcje niż wskazane powyżej nie mogą zostać zakwalifikowane do udziału w projekcie dotyczącym realizacji usług asystenckich.

49. Czy beneficjentami ostatecznymi projektu dotyczącego zadania nr 13 mogą być uczestnicy WTZ, ŚDS lub innych placówek finansowych ze środków publicznych, jeżeli udokumentujemy podczas realizacji projektu, że zakres usług świadczonych dla nich nie powiela ich indywidualnych programów rehabilitacji i terapii a usługi będą świadczone poza godzinami pobytu uczestnika w placówce?

Beneficjentami ostatecznymi projektu, w którym realizowana jest usługa asystencka mogą być uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy lub innych placówek – o ile zakres realizowanego w projekcie wsparcia nie powiela się z działaniami podejmowanymi w placówce na rzecz danego uczestnika, zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii lub indywidualnym planem postępowania wspierająco-aktywizującego lub innym planem/programem wsparcia opracowanym zgodnie z wymogami wynikającymi z przepisów normujących sposób funkcjonowania placówki.

50. Czy w ramach kierunku pomocy 2, typ projektu „wsparcie poza placówką” możliwe jest zaplanowanie takich form wsparcia jak: rehabilitacja domowa, ćwiczenia indywidualne w domu (praca metodami neurokinezyologicznymi: PNF, Bobath i inne), asystent osoby niepełnosprawnej, psycholog, logopeda?

W projektach dotyczących kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych”, typ projektu „wsparcie realizowane poza placówką” mogą zostać uwzględnione takie formy wsparcia jak: rehabilitacja domowa, fizykoterapia, asystent osoby niepełnosprawnej, wsparcie psychologiczne, wsparcie logopedyczne.

Decyzja co do kształtu projektu oraz sposobu jego realizacji (w tym sposobu doboru form wsparcia, intensywności wsparcia w ramach danej formy wsparcia, grupy beneficjentów ostatecznych projektu, a także sposobu przeprowadzenia rekrutacji do projektu) należy do Wnioskodawcy. Weryfikacja zaplanowanych w projekcie działań (i związanych z nimi kosztów) przeprowadzona zostanie przez komisję konkursową na etapie oceny merytorycznej wniosku. Komisja konkursowa wypowiadać się będzie między innymi w zakresie prawidłowości doboru poszczególnych form wsparcia ze względu na grupę beneficjentów ostatecznych projektu.

Należy pamiętać, iż zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ze środków PFRON finansowane są działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.

W zgłaszanych do PFRON projektach mogą zostać wykazane (co do zasady) wyłącznie takie działania (formy wsparcia) i związane z nimi koszty, które nie są finansowane (na podstawie odrębnych przepisów) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ewentualne zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie).

51. Czy w ramach kierunku pomocy 2, typ projektu: „wsparcie realizowane poza placówką”, zadanie nr 5, wniosek może dotyczyć szkoleń e-learningowych? Jeżeli szkolenia e-learningowe wpisują się w powyższy kierunek pomocy, czy koszt opłacenia platformy stworzonej pod te szkolenia jest kosztem bezpośrednim kwalifikowalnym w ramach projektu?

W projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, typ projektu „wsparcie realizowane poza placówką” mogą zostać zgłoszone działania polegające na prowadzeniu szkoleń e-learningowych dla osób niepełnosprawnych (beneficjentów ostatecznych projektu).

Koszty związane z funkcjonowaniem platformy e-learningowej (w części dotyczącej realizacji projektu) mogą zostać ujęte w budżecie projektu.

Należy jednakże mieć na względzie, iż komisja konkursowa, oceniająca wnioski pod względem merytorycznym, będzie wypowiadać się między innymi w kwestii zasadności poszczególnych form wsparcia oraz racjonalności poszczególnych kosztów ujętych w budżecie projektu.

52. Piszę projekt dotyczący asystencji osobistej. Formą wsparcia bezpośredniego zasadniczego będzie asystencja osobista dla osób niepełnosprawnych. Planuję także zatrudnić dyspozytora, który będzie przyjmował i weryfikował zgłoszenia (telefoniczne, mailowe i osobiste) od osób niepełnosprawnych, udzielał informacji o zasadach korzystania z asystencji i regulaminie usług i następnie planował pracę asystentów (umawiał asystentów z osobami niepełnosprawnymi). Czy tego rodzaju zadania mogą zostać wykazane jako forma wsparcia bezpośredniego pomocniczego?

Zaplanowane działania polegające na przyjmowaniu zgłoszeń od beneficjentów ostatecznych projektu (telefonicznych, mailowych, osobistych), weryfikowaniu tych zgłoszeń, udzielaniu informacji w zakresie zasad i regulaminu korzystania z asystencji osobistej, kontaktowaniu beneficjentów ostatecznych z asystentami osobistymi – mogą zostać zakwalifikowane (w projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, zadania nr 13 „świadczanie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”) jako wsparcie bezpośrednie zasadnicze.

Należy pamiętać, iż dane podane w opisie poszczególnych form wsparcia muszą uwzględniać faktyczny czas pracy danego specjalisty z beneficjentem ostatecznym projektu.

53. Czy w ramach kierunku pomocy 2 typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką” zadania nr 13 – beneficjentami projektu mogą zostać osoby, którzy nie ukończyli 16 roku życia np. osoby od 12 roku życia?

Z warunków konkursu (kierunek pomocy 2) wynika, iż z usług asystenta osobistego mogą korzystać beneficjenci ostateczni posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), którzy mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im w sposób istotny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Jednocześnie warunki konkursu nie wprowadzają kryterium wiekowego w odniesieniu do beneficjentów ostatecznych korzystających z usług asystenta. Należy zatem uznać, iż wsparciem we wskazanym powyżej zakresie mogą także zostać objęte osoby poniżej 16 roku życia.

54. Chciałabym doprecyzować kwestię projektu o charakterze regionalnym w ramach kierunku pomocy 2. Czy regionalny charakter może mieć projekt dotyczący zadania 13 oraz zadania nr 5?

Zgodnie z warunkami konkursu złożenie projektu o charakterze lokalnym albo regionalnym jest możliwe w przypadku:

- 1) typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”;
- 2) typu projektu: „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)” – jeżeli w projekcie wybrane zostanie **wyłącznie** zadanie pn. „świadczanie usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”.

Złożenie w konkursie projektu o charakterze regionalnym jest możliwe w przypadku:

- 1) typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)” – jeżeli w projekcie wybrane zostanie wyłącznie zadanie pn. „utrzymanie psów asystujących”;
- 2) typu projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny”.

Typ projektu: „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny”

55. Czy uczestnictwo w warsztacie terapii zajęciowej oraz w środowiskowym domu samopomocy ma znaczenie przy udziale danego beneficjenta w projekcie np. sekcji sportowej czy udziale w wyjazdowym warsztacie sportowo-aktywizującym?

Postanowienia „Regulaminu składania, rozpatrywania i realizacji projektów” nie wykluczają z udziału w projekcie osób będących uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej lub środowiskowych domów samopomocy (osoby te mogą być beneficjentami ostatecznymi projektu). Dotyczy to również projektów w których planowane jest prowadzenie treningów sportowych. Zakres merytoryczny projektu którego beneficjentami ostatecznymi są uczestnicy warsztatu terapii zajęciowej lub środowiskowego domu samopomocy nie może jednakże dotyczyć działań podejmowanych na rzecz uczestnika zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, przygotowanym przez radę programową warsztatu lub zgodnie z indywidualnym planem postępowania wspierająco-aktywizującego.

Jeżeli Wnioskodawca nie wyklucza możliwości przyjęcia do projektu uczestników WTZ, SDŚ lub innych placówek (w sytuacji gdy zgłoszą chęć udziału w projekcie), a jednocześnie nie planuje z góry wsparcia realizowanego bezpośrednio na rzecz ww. osób – wówczas możliwe jest zaznaczenie opcji „Bez znaczenia”.

56. Składamy wniosek w kierunku pomocy 2, typ projektu: treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny. Ten typ projektu może mieć charakter regionalny (udział BO maksymalnie z 3 województw). Czy w przypadku zakresu regionalnego obowiązuje zasada, że maksymalny procentowy wskaźnik udziału BO z danego województwa nie może przekroczyć 60% ogółu BO?

W przypadku typu projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” Wnioskodawca może zgłosić w konkursie projekt o charakterze regionalnym, ponadregionalnym lub ogólnopolskim – decyzja w tym zakresie należy do Wnioskodawcy. Projekt dotyczący treningów sportowych może zatem obejmować zarówno beneficjentów ostatecznych z jednego województwa (z kilku powiatów danego województwa), jak również beneficjentów z dwóch, trzech, czterech albo więcej województw.

Jednocześnie w przypadku ww. typu projektu nie mają zastosowania postanowienia, zgodnie z którymi w projektach o charakterze ponadregionalnym albo ogólnopolskim maksymalny procentowy wskaźnik udziału beneficjentów ostatecznych z danego województwa nie może przekroczyć 60% ogółu beneficjentów ostatecznych projektu. Warunek nie jest stosowany w sytuacji, gdy projekt zgłoszony zostanie jako ponadregionalny lub ogólnopolski, a warunki konkursu umożliwiają Wnioskodawcy złożenie tego projektu jako projektu regionalnego.

57. Czy w przypadku organizowania wyjazdowej formy wsparcia w treningach sportowych jest jakaś określona liczba godzin, którą się przyjmuje? Czy po prostu niezależnie od tego, że osoby są tam 24 godziny na dobę, a trening ma 6 godzin, to jako liczba godzin wsparcia w tej formie wpisuję „6”?

W przypadku wyjazdowych form wsparcia dane wskazane w opisie formy wsparcia (część B wniosku Pkt 6) np. „liczba sesji”, „czas jednej sesji” powinny uwzględniać faktyczny czas zajęć merytorycznych prowadzonych na rzecz beneficjentów ostatecznych

58. Czy w przypadku, gdy jeden trener prowadzi zajęcia dla 8 osób to czy liczba godzin wsparcia będzie równa „8” czy „1”? Liczy się tu ilość godzin wsparcia udzielonego każdemu beneficjentowi ostatecznemu czy liczba wsparcia udzielona przez prowadzącego? Jak to jest liczone w przypadku zajęć grupowych.

Dane wpisywane w części B wniosku w punkcie 6 „Opis formy wsparcia” odnoszą się do wsparcia udzielonego, a nie wsparcia otrzymanego. Wsparcie udzielone dotyczy liczby godzin pracy osób prowadzących zajęcia.

Liczba godzin udzielonego wsparcia obliczana jest według następującego wzoru:

$$\text{Liczba godzin udzielonego wsparcia} = [(ts * ls / lbz) * lpz] * lbf$$

ts - Czas jednej sesji w godzinach

ls - Liczba sesji na jednego uczestnika

lpz - Liczba prowadzących jednorazowo zajęcia

lbz - Liczba uczestników biorących udział w jednej sesji

lbf - Liczba uczestników korzystających z opisywanej formy wsparcia w ciągu całego okresu realizacji projektu

Przykładowo: jeżeli jeden specjalista prowadzi przez jedną godzinę zajęcia dla 10 osób, to wsparcie udzielone = 1 godzina.

59. W kierunku 2 jest typ projektu prowadzenie treningów sportowych. Czy w tego typu projekcie można oprócz regularnych cotygodniowych treningów zawrzeć również kilkudniowe zgrupowania, które będą dodatkową intensywną formą treningu?

W przypadku typu projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” nie została wykluczona możliwość zgłaszania w projekcie wyjazdowych form wsparcia.

60. Projekt dotyczy treningów sportowych i ma charakter lokalny. W ramach tego projektu chcielibyśmy stworzyć np. drużynę piłkarską. Czy poniższe dwa punkty naszego Statutu wyczerpują obowiązek posiadania wpisu w statucie o prowadzeniu działań w zakresie kultury fizycznej osób niepełnosprawnych: „Pozostałe formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych”, „Pozostała działalność związana ze sportem”?

W przypadku typu projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” nie jest możliwe złożenie w konkursie projektu o charakterze lokalnym. Minimalny zasięg terytorialny tego typu projektów musi być regionalny – realizacja projektu musi obejmować beneficjentów ostatecznych z kilku powiatów danego województwa.

Zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Sport wraz z wychowaniem fizycznym i rehabilitacją ruchową składają się na kulturę fizyczną.

Przywołane statutowe zapisy „pozostałe formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych” oraz „pozostała działalność związana ze sportem” mogą być traktowane jako tożsame z zapisem: „o prowadzeniu działań w zakresie kultury fizycznej osób niepełnosprawnych”.

61. Czy w projekcie dotyczącym typu projektu: „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” beneficjentami ostatecznymi mogą być zawodnicy kadry narodowej niepełnosprawnych?

W ramach typu projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” nie została wykluczona możliwość udziału sportowców będących w kadrach narodowych.

Należy pamiętać, iż zgodnie z warunkami konkursu beneficjent ostateczny projektu nie może korzystać z tej samej formy wsparcia w ramach kilku równocześnie realizowanych projektów – jeżeli realizacja tej formy wsparcia prowadzi, w każdym z projektów, do osiągnięcia takich samych efektów.

62. Czy możemy zlecić treningi sportowe ośrodkowi jeździeckiemu nie będącemu naszą placówką jako całkowitą usługę?

Realizacja wszystkich działań merytorycznych w ramach projektu nie może zostać powierzona wykonawcy zewnętrznemu. Wnioskodawca może powierzyć podmiotowi zewnętrznemu jedynie część usług będących elementem projektu.

63. Treningi sportowe: organizacja miała zakwestionowaną formę wsparcia i koszt udziału w kilku zawodach sportowych. W karcie oceny merytorycznej napisano, że kwalifikowalny jest udział tylko w jednych zawodach w trakcie trwania projektu i zawody te nie mogą być organizowane przez ww. organizację. Czy takie ograniczenie będzie również teraz?

Udział beneficjentów ostatecznych projektu w zawodach sportowych w celu treningowym (wykorzystanie nabytych technik i umiejętności podczas rywalizacji sportowej z zawodnikami z innych klubów) oraz w celu skontrolowania umiejętności nabytych podczas realizacji projektu, może zostać zgłoszony w typie projektu „treningi sportowe realizowane w sposób ciągły lub cykliczny” (kierunek pomocy 2) – o ile Wnioskodawca nie jest organizatorem ww. zawodów i jeżeli udział w zawodach ma charakter incydentalny w odniesieniu do zaplanowanych w projekcie działań (warunki konkursów nie wykluczają możliwości udziału tego samego beneficjenta ostatecznego w kilku zawodach).

Należy pamiętać, iż co do zasady, udział niepełnosprawnych sportowców w imprezach sportowych może zostać zaplanowany w projektach dotyczących kierunku pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”.

64. Czy przy realizacji szkolenia sportowego (treningi sportowe) możliwe będzie finansowanie kosztu badań medycznych przez lekarza sportowego? Posiadanie zgody jest niezbędne w przypadku udziału w szkoleniu i w rywalizacji sportowej. Niestety lekarze pierwszego kontaktu (w ramach NFZ) bardzo często odmawiają wystawienia tego typu zaświadczenia.

Jeżeli przeprowadzenie badania przez lekarza sportowego jest niezbędne do prawidłowej i efektywnej realizacji projektu, a także jeżeli ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych biorących udział w treningach sportowych – to koszt takiego badania może zostać uwzględniony w budżecie projektu.

Ogólne warunki realizacji projektów w ramach kierunku pomocy 2

65. Jak określamy wskaźnik rezultatu w projekcie wieloletnim w kierunku pomocy 2? Gdy np. w pierwszym okresie wyniesie on „0”?

Od 2022 roku ulega zmianie sposób ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektów wieloletnich. W konkursie „Działamy razem” organizacje pozarządowe składają wnioski od razu na wszystkie okresy realizacji projektu wieloletniego (rezygnacja z trybu pozakonkursowego). Podejmowane w konkursie przez Fundusz decyzje finansowe będą obejmować wszystkie okresy realizacji projektu.

Wartości poszczególnych wskaźników ewaluacji dotyczyć będą całego okresu realizacji projektu (wszystkich okresów).

W sprawozdaniach z realizacji projektu składanych po zakończeniu każdego z okresów realizacji projektu organizacje będą wskazywać stopień osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników. Po zakończeniu wszystkich okresów realizacji nastąpi rozliczenie projektu z uwzględnieniem wskazanych we wniosku wartości wskaźników ewaluacji.

66. Czy w kierunku pomocy 2 można zgłosić szkolenia dla rodziców?

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów ” w projekcie dotyczącym typu projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” lub typu projektu „wsparcie realizowane poza placówką (w szczególności: szkolenia, kursy, warsztaty, grupowe i indywidualne zajęcia, usługi wspierające)”, w uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo:

- 1) formy wsparcia realizowane przy udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu (udział rodziców/opiekunów oraz beneficjentów ostatecznych w tych samych zajęciach) – o ile realizacja tych form wsparcia jest niezbędna w celu zapewnienia kompleksowej rehabilitacji beneficjentów ostatecznych projektu;
- 2) formy wsparcia realizowane na rzecz rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu, mające na celu podniesienie umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi (np. szkolenia) – o ile realizacja tych form wsparcia jest niezbędna w celu zapewnienia kompleksowej rehabilitacji beneficjentów ostatecznych projektu; formy te traktowane są w projekcie jako wsparcie pośrednie; możliwość objęcia wsparciem rodziców/opiekunów w projekcie, uzależniona jest od udziału podopiecznych ww. osób w tym samym projekcie.

W opisanych powyżej sytuacjach rodzice (opiekunowie) nie mogą być wykazywani w projekcie jako beneficjenci ostateczni projektu.

67. Czy wsparcie zasadnicze bezpośrednie musi być opisane osobno dla każdego ze wsparć kiedy ogólnie zakładamy warsztaty edukacyjne ogólnie jako blok tematyczny?

Każda, zaplanowana w projekcie, forma wsparcia (tj. działania prowadzone na rzecz beneficjentów ostatecznych) powinna zostać rozpisana przez Wnioskodawcę odrębnie (w części B wniosku, w punkcie 6 „Opis formy wsparcia”).

Część B wniosku, w której opisane są poszczególne formy wsparcia, musi być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia jak również godzin pracy poszczególnych specjalistów. Godziny pracy każdego specjalisty, którego wynagrodzenie zostanie wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, powinny mieć odniesienie w części B wniosku w Pkt 6 „Opis formy wsparcia” – w ramach wsparcia bezpośredniego lub pośredniego.

68. Jeżeli wolontariusze nie są obecni na zajęciach (przygotowują zawodników do treningu, przygotowują sale, itp.) należy wówczas zadania wolontariuszy opisać w odrębnej formie wsparcia? Czy liczba godzin pracy wolontariuszy oddelegowanych do danej formy wsparcia również nie może być wyższa niż 130%?

Część B wniosku, w której opisane są poszczególne formy wsparcia, musi być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia jak również godzin pracy poszczególnych specjalistów. Godziny pracy każdego specjalisty, którego wynagrodzenie zostanie wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego” (w tym wolontariuszy), powinny mieć odniesienie w części B wniosku w Pkt 6 „Opis formy wsparcia” – w ramach wsparcia bezpośredniego lub pośredniego.

Liczba godzin pracy danego specjalisty (specjalistów) zaplanowana w budżecie projektu nie może być mniejsza od liczby godzin wsparcia wynikającej z opisu danej formy wsparcia (w części B wniosku) – wystąpiłby bowiem brak możliwości osiągnięcia zaplanowanego wskaźnika produktu.

Jednocześnie liczba godzin pracy danego specjalisty wykazana w budżecie projektu nie powinna być znacząco wyższa od liczby godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku w ramach danej formy wsparcia (zgodnie z warunkami konkursu dopuszczalne jest przekroczenie w wymiarze nie większym niż 30%).

Przykładowo: łączna liczba godzin wsparcia wynikająca z opisu danej formy wsparcia (w części B wniosku) wynosi 100 godzin; zaplanowana w budżecie projektu łączna liczba godzin pracy specjalisty (specjalistów) prowadzących tę formę wsparcia nie może przekroczyć 130 godzin. Analogicznie w przypadku, pracy wykonywanej przez wolontariusza.

69. Czy w przypadku kierunku pomocy 2 szkolenie dla osób świadczących wsparcie jest formą wsparcia (działaniem na rzecz beneficjentów ostatecznych) czy jakimś dodatkowym działaniem niezbędnym do realizacji projektu, które powinno być zabudżetowane w „Innych kosztach związanych z realizacją projektu”?

W projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych” typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce” lub typ projektu „wsparcie realizowane poza placówką”, w uzasadnionych przypadkach mogą zostać zaplanowane dodatkowo formy wsparcia realizowane przy udziale rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych lub formy wsparcia realizowane na rzecz rodziców (opiekunów) beneficjentów ostatecznych projektu (np. szkolenia).

Warunki konkursu nie przewidują możliwości prowadzenia w ramach ww. kierunku pomocy działań szkoleniowych na rzecz kadry i wolontariuszy (bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych). Tego rodzaju wsparcie może być realizowane wyłącznie w kierunku pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych”. Jedynym wyjątkiem są superwizje – które mogą zostać zaplanowane w projekcie składanym w ramach kierunku pomocy 2 (powinny zostać wykazane w części B wniosku w Pkt 6 jako wsparcie pośrednie).

Koszty osobowe związane z przeprowadzeniem ww. działań (wynagrodzenie specjalisty) muszą zostać wykazane w kategorii kosztów osobowych personelu merytorycznego projektu.

70. W jaki sposób należy wykazać, w projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, udział rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych? Czy są to uczestnicy projektu? Czy w punkcie wniosku „Beneficjenci ostateczni projektu” podajemy tylko dane dotyczące BO – czyli osób niepełnosprawnych korzystających z realizacji projektu? Czy też to wsparcie powinno być wykazane jako odrębna forma wsparcia?

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” wsparcie realizowane w ramach zadania nr 4 pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych” może być adresowane również do rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych i wykazane w projekcie jako wsparcie bezpośrednie. Działania zaplanowane na rzecz rodziców (opiekunów) osób niepełnosprawnych mogą zatem zostać wykazane w części B wniosku w Pkt 6 (jako odrębna forma wsparcia) – z opisu danej formy wsparcia musi wynikać, iż jest adresowana do rodziców/opiekunów. W punktach „Liczba sesji na jednego beneficjenta ostatecznego” oraz „Liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji” należy odnieść się do rodziców/opiekunów osób niepełnosprawnych. W punkcie „Liczba beneficjentów korzystających z opisywanej formy wsparcia” należy odnieść się do osób niepełnosprawnych na rzecz których realizowana będzie dana forma wsparcia.

Ponadto, informacja o zamierzonym wsparciu na rzecz rodziców (opiekunów) powinna zostać przedstawiona np. w części B w Pkt 1 Ppkt „Krótka charakterystyka projektu” oraz w Pkt 7 „Opis działań planowanych w ramach projektu”.

71. Czy dowóz beneficjentów na zajęcia to wsparcie bezpośrednie czy pośrednie?

Dowóz beneficjentów ostatecznych projektu na zajęcia (zorganizowany przez Wnioskodawcę) może zostać wykazany we wniosku (w części B w Pkt 6) jako wsparcie bezpośrednie pomocnicze (tj. wsparcie spełniające pomocniczą rolę w stosunku do kluczowych form wsparcia w projekcie).

Zwrot kosztów dojazdu beneficjentów ostatecznych projektu (np. publicznymi lub prywatnymi środkami transportu) nie jest traktowany jako forma wsparcia, może natomiast zostać wykazany w budżecie projektu (część C wniosku) – o ile koszt ten spełnia warunki kwalifikowalności określone w rozdziale I ust. 1 „Wytycznych w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji”.

72. Czy ilość godzin pracy wolontariusza powinna być taka sama jak ilość godzin pracy prowadzącego określoną formę wsparcia?

Zaplanowana w projekcie liczba godzin pracy wolontariuszy uzależniona jest od faktycznego ich udziału w realizację poszczególnych form wsparcia. Zaplanowane w budżecie projektu godziny pracy wolontariuszy muszą mieć odzwierciedlenie w liczbie godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku – wolontariusze muszą być uwzględnieni jako prowadzący lub współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia.

73. Czy działania takie jak rekrutacja, diagnoza ICF czy ewaluacja mogą być wykazane jako bezpośrednie formy wsparcia?

Prowadzone na rzecz beneficjenta ostatecznego projektu i przy jego udziale działania mające na celu zdiagnozowanie potrzeb rehabilitacyjnych oraz prowadzące do zaplanowania jego aktywności w kierunku poprawy samodzielności mogą zostać zakwalifikowane jako forma wsparcia bezpośredniego. Liczba godzin udzielonego wsparcia w ramach tego rodzaju formy wsparcia (tj. diagnozy potrzeb rehabilitacyjnych) powinna stanowić jedynie nieznaczny udział w łącznej liczbie godzin wsparcia udzielonego w projekcie. W innym przypadku wsparcie to traktowane jest jako wsparcie pośrednie.

W sytuacji weryfikacji efektów prowadzonych działań w trakcie realizacji projektu oraz weryfikacji osiągniętych rezultatów po zakończeniu realizacji projektu – powyższe wyjaśnienia należy traktować analogicznie.

Osoba odpowiedzialna za rekrutację beneficjentów ostatecznych może być traktowana jako personel merytoryczny projektu (a prowadzone przez tę osobę działania mogą zostać zakwalifikowane jako wsparcie bezpośrednie) w sytuacji, gdy rekrutacja obejmuje także działania prowadzone przy udziale beneficjenta ostatecznego, mające na celu weryfikację warunków uprawniających do udziału w projekcie oraz zdiagnozowanie potrzeb rehabilitacyjnych. W sytuacji, gdy zadania związane z rekrutacją obejmują wyłącznie kwestie związane z ogłoszeniem naboru do projektu i przyjmowaniem zgłoszeń od osób niepełnosprawnych zainteresowanych udziałem w projekcie, wówczas osoba wykonująca ww. zadania traktowana jest jako personel administracyjny projektu (jeżeli Wnioskodawca rozlicza koszty pośrednie ryczałtem koszty wynagrodzenia tej osoby finansowane są w ramach ryczału).

74. Fundacja przewiduje w projekcie zajęcia indywidualne i zajęcia grupowe dla dzieci. Podczas zajęć grupowych będzie obecny wolontariusz. W jaki sposób wykazać jego udział w projekcie?

Jeżeli dana forma wsparcia prowadzona będzie każdorazowo (tj. na każdych zajęciach) przez jednego specjalistę oraz jednego wolontariusza wówczas w ppkt „Przeciętna liczba prowadzących jednorazowo zajęcia” należy wskazać wartość „2”.

75. Czy kierunek pomocy 2 obejmuje wsparcie również dla pracujących osób niepełnosprawnych czy tylko dla bezrobotnych i poszukujących pracy?

W przypadku kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych” warunki konkursu nie wykluczają możliwości objęcia wsparciem również osób niepełnosprawnych pozostających w zatrudnieniu.

76. Proszę o wyjaśnienie zapisu, zgodnie z którym w sytuacji, gdy liczba godzin pracy personelu wykazana w budżecie projektu jest wyższa (nie więcej niż o 30%) od liczby godzin wsparcia zaplanowanej w ramach poszczególnych form wsparcia w części B wniosku – nadwyżka godzin może zostać wygenerowana wyłącznie w tych okresach, w których zaplanowana została (zgodnie z wnioskiem) realizacja form wsparcia prowadzonych przez poszczególnych specjalistów?

Podczas oceny merytorycznej wniosków komisja konkursowa weryfikować będzie, między innymi, czy część B wniosku (w której opisane są poszczególne formy wsparcia) jest spójna z częścią C (budżetem projektu) – ocena przeprowadzona zostanie w odniesieniu do proponowanych form wsparcia oraz godzin pracy poszczególnych specjalistów. Łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego zaplanowana w budżecie projektu może być większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z części B wniosku, jednakże nie więcej niż o 30%. Przy wyliczeniu łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznego brana jest pod uwagę również liczba godzin pracy wolontariuszy. Jednocześnie wskazane zostało zastrzeżenie, iż w przypadku poszczególnych specjalistów ww. nadwyżka godzin może zostać wygenerowana wyłącznie w tych okresach, w których zaplanowana została (zgodnie z wnioskiem) realizacja prowadzonych przez tych specjalistów form wsparcia. Tym samym, wykazane w rozliczeniu dofinansowania godziny pracy poszczególnych specjalistów muszą być spójne z harmonogramem realizacji form wsparcia prowadzonych przez tych specjalistów.

77. Czy dla personelu merytorycznego zatrudnionego na umowę o pracę można zaplanować w budżecie projektu liczbę godzin pracy wyższą niż w części B wniosku o więcej niż 30% (np. 40%) przy założeniu, że różnica między liczbą godzin wykazaną w budżecie dla całego personelu merytorycznego, a częścią B wniosku nie przekroczy 30%?

Część B wniosku, w której opisane są poszczególne formy wsparcia, musi być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia jak również godzin pracy poszczególnych specjalistów. Godziny pracy każdego specjalisty, którego wynagrodzenie zostanie wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, powinny mieć odniesienie w części B wniosku w pkt 6 „Opis formy wsparcia” – w ramach wsparcia bezpośredniego lub pośredniego.

Liczba godzin pracy danego specjalisty (specjalistów) zaplanowana w budżecie projektu nie może być mniejsza od liczby godzin wsparcia wynikającej z opisu danej formy wsparcia (w części B wniosku) – wystąpiłby bowiem brak możliwości osiągnięcia zaplanowanego wskaźnika produktu. Jednocześnie liczba godzin pracy danego specjalisty wykazana w budżecie projektu nie powinna być znacząco wyższa od liczby godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku (zgodnie z warunkami konkursu dopuszczalne jest przekroczenie w wymiarze nie większym niż 30%).

78. Czy w ramach kierunku pomocy 2 musi być opracowany Indywidualny Plan Działania dla każdego beneficjenta?

Warunkiem realizacji projektów w ramach kierunku pomocy 2 jest przygotowanie i realizacja Indywidualnych Planów Działania (IPD) dla każdego beneficjenta ostatecznego projektu. Warunek nie dotyczy projektów w których zgłoszone zostanie wyłącznie zadanie pn. „utrzymanie psów asystujących”. Warunek nie jest stosowany również w odniesieniu do beneficjentów ostatecznych, którzy w projekcie korzystają ze wsparcia wyłącznie w ramach zadania pn. „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych”.

79. Czy w kierunku pomocy 2 beneficjentami projektu muszą być wyłącznie osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy? Wynioskowałam to z założeń IPD, który obejmuje wsparcie właśnie dla tych grup i jest wymagany w kierunku pomocy 2.

W przypadku kierunku pomocy 2 „zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych” warunki konkursu nie wykluczają możliwości objęcia wsparciem również osób niepełnosprawnych pozostających w zatrudnieniu.

„Indywidualny Plan Działania” można, w sposób ogólny, określić jako zaplanowaną aktywność beneficjenta ostatecznego w kierunku zmiany jego sytuacji zawodowej lub społecznej, umożliwiającej osiągnięcie zakładanych celów (np. uzyskanie zatrudnienia, lub poprawę samodzielności). W przypadku projektów, które przewidują działania związane z rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych, IPD może być traktowane jako narzędzie służące zarówno poprawie samodzielności osób niepełnosprawnych, jak też utrzymaniu dotychczasowego poziomu funkcjonowania lub zapewnieniu optymalnego poziomu funkcjonowania. IPD powinno określać m.in. działania, jakie zostaną podjęte w ramach realizacji projektu na rzecz beneficjenta ostatecznego, sposób weryfikacji efektów prowadzonych działań w trakcie realizacji projektu, sposób weryfikacji osiągniętych rezultatów po zakończeniu realizacji projektu. IPD nie jest tworzone dla każdej formy wsparcia odrębnie – jest to dokument obejmujący kompleksowo wszystkie działania niezbędne do przeprowadzenia wobec danego beneficjenta ostatecznego. Z Indywidualnego Planu Działania (przygotowanego na podstawie diagnozy) musi wynikać jakie są potrzeby rehabilitacyjne beneficjenta ostatecznego, jakie powinny zostać wobec niego podjęte działania (w jakich formach wsparcia powinien uczestniczyć i jaka powinna być intensywność poszczególnych rodzajów wsparcia) oraz jakie efekty (rezultaty) zostaną osiągnięte w wyniku zastosowanych działań.

80. Jak zweryfikować czy BO zakończył udział w projekcie w innej fundacji? Czy wystarczy posiadać oświadczenie BO, że nie korzysta z wsparcia w ramach podobnego projektu?

Beneficjent ostateczny projektu nie może korzystać z tej samej formy wsparcia w ramach kilku równocześnie realizowanych projektów – jeżeli realizacja tej formy wsparcia prowadzi, w każdym z projektów, do osiągnięcia takich samych efektów. Pod pojęciem „równoczesnej realizacji projektów”, uważa się sytuację, w której terminy realizacji poszczególnych projektów pokrywają się w zakresie co najmniej 1 dnia kalendarzowego. Tym samym, jeżeli w poszczególnych projektach realizowane są formy wsparcia prowadzące do osiągnięcia u danego beneficjenta ostatecznego różnych kompetencji czy umiejętności, nie ma przeszkód do udziału tego beneficjenta w kilku projektach. Kluczowym w rozstrzygnięciu możliwości udziału beneficjenta ostatecznego w kilku projektach jest cel realizacji tych form wsparcia w których uczestniczy dany beneficjent.

Zleceniobiorca, który uzyska dofinansowanie w ramach konkursu powinien zweryfikować, czy dany beneficjent ostateczny nie uczestniczy w tym samym czasie w innych projektach dofinansowanych ze środków PFRON. Weryfikacja ta może zostać przeprowadzona, przykładowo, w oparciu o oświadczenia beneficjentów ostatecznych (w przypadku dzieci – rodziców lub opiekunów beneficjentów) dotyczące ewentualnego uczestnictwa w innych projektach dofinansowanych ze środków PFRON. Zleceniobiorca może również stosować inne (niż oświadczenia) metody weryfikacji warunku konkursowego.

Kategorie wymaganych w oświadczeniu informacji określa Zleceniobiorca, który uzyska dofinansowanie w ramach konkursu. Na podstawie złożonego oświadczenia Zleceniobiorca powinien ustalić czy cele realizacji form wsparcia z których korzysta beneficjent ostateczny w poszczególnych projektach pokrywają się. Jeżeli cele są tożsame, wówczas nie jest możliwe przyjęcie beneficjenta ostatecznego do projektu. Jeżeli formy wsparcia realizowane w poszczególnych projektach prowadzą do osiągnięcia różnych celów – beneficjent ostateczny może uczestniczyć we wszystkich tych projektach równocześnie.

81. Co oznacza stwierdzenie, iż zajęcia usprawniające stanowią niewielką część projektu. Czy będzie określony konkretny procent?

Zgodnie z ogłoszeniem konkursu „Działamy razem” zaplanowanie w projekcie zajęć usprawniających naruszone funkcje organizmu może nastąpić jedynie wówczas, gdy zajęcia te stanowią niewielką część projektu, a poprzez ich realizację zapewniona zostaje prawidłowość i kompleksowość rehabilitacji prowadzonej w ramach pozostałych form wsparcia (zaplanowanych w projekcie). Weryfikacja zaplanowanych w projekcie form wsparcia nastąpi z uwzględnieniem rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej.

Fundusz nie określił limitu procentowego (liczonego w odniesieniu do ogółu godzin wsparcia w projekcie) w przypadku zajęć o charakterze usprawniającym naruszone funkcje organizmu, pozostawiając komisji konkursowej ocenę zasadności, efektywności i intensywności zaplanowanych w danym projekcie form wsparcia. Komisja konkursowa dołoży starań, aby przy ocenie każdego wniosku zostały uwzględnione zarówno rodzaje zaplanowanych w projekcie form wsparcia, ich intensywność jak również docelowa grupa beneficjentów ostatecznych projektu.

III. Kierunek pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”

1. Projekt dotyczy organizacji koncertu. W koncercie zawsze uczestniczy 12 osób niepełnosprawnych jako wykonawcy i 1.200 niepełnosprawnych widzów, którzy do tej pory zaliczani byli do beneficjentów ostatecznych. Podczas koncertu niepełnosprawni widzowie śpiewają razem z wykonawcami, są zapraszani na scenę, żeby wziąć udział w organizowanym konkursie na zaśpiewanie jednej z piosenek, zapraszani są do wspólnego ruchu scenicznego itd. Wiemy kim są widzowie i na miesiąc przed koncertem wysyłamy im tytuły piosenek, żeby mogli się aktywnie do udziału w koncercie przygotować. W tym roku wyraźnie jest określone, że widzowie są uczestnikami, pomimo zapisu w definicji pojęć, że beneficjent ostateczny to osoba niepełnosprawna korzystająca z realizacji projektu. W jaki sposób mam zakwalifikować udział tych osób w projekcie?

Zgodnie z warunkami konkursu pojęcie „beneficjenta ostatecznego” obejmuje wyłącznie osoby biorące bezpośredni udział w działaniach zaplanowanych w projekcie (np. niepełnosprawnych artystów, sportowców). Osoby niepełnosprawne biorące udział w projekcie w charakterze publiczności wykazywane są jako uczestnicy projektu.

Należy dodać, iż uczestnikiem projektu jest osoba (w szczególności osoba niepełnosprawna) lub instytucja bezpośrednio korzystająca z realizacji projektu. Tym samym, pojęcie „uczestnika projektu” jest pojęciem szerszym, obejmującym również beneficjenta ostatecznego projektu (osobę niepełnosprawną).

W sytuacji gdy zaproszone imiennie osoby niepełnosprawne będą brały również aktywny udział w koncercie (wspólne śpiewanie piosenek, udział w konkursie na wykonanie piosenki na scenie, itp.) – mogą zostać wykazane w ogólnej liczbie beneficjentów ostatecznych projektu.

2. Jeżeli organizowany jest wyjazd turystyczny i rekrutacja jest otwarta nie ma gotowej grupy odbiorców to impreza ma charakter otwarty czy zamknięty?

Typ projektu „spotkania i imprezy integracyjne o charakterze otwartym” odnosi się do projektów z udziałem publiczności. W opisanej sytuacji (wyjazd turystyczny) właściwym typem projektu jest „spotkania i imprezy integracyjne o charakterze zamkniętym (w szczególności: warsztaty, zawody, koncerty)”.

3. W przypadku kierunku pomocy 3, proszę o podanie definicji „imprezy plenerowej”? Ma to kluczowe znaczenie dla określenia precyzyjnej liczby uczestników projektu.

Zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” w przypadku typu projektu „spotkania i imprezy integracyjne o charakterze otwartym” publiczność może zostać uwzględniona w liczbie uczestników projektu, o ile projekt nie ma charakteru imprezy plenerowej, w ramach której przewidywany jest wstęp wolny dla każdej zainteresowanej osoby.

Tym samym, uwzględnienie w planowanej liczbie uczestników projektu również osób uczestniczących w imprezie w charakterze publiczności jest możliwe, o ile na podstawie obiektywnych przesłanek Wnioskodawca ma możliwość określenia faktycznej liczby tych osób (np. wstęp za okazaniem zaproszenia lub biletu). Wskazując w ogólnej liczbie uczestników projektu również publiczność Wnioskodawca powinien zapewnić (na etapie realizacji projektu) warunki pozwalające na weryfikację podanych wartości liczbowych – z zastrzeżeniem, iż nie jest wymagane przez Fundusz gromadzenie przez Wnioskodawcę danych osobowych osób biorących udział w imprezie w charakterze publiczności.

Należy dodać, iż zgodnie z warunkami konkursu pojęcie „beneficjenta ostatecznego” obejmuje wyłącznie osoby niepełnosprawne biorące bezpośredni udział w działaniach zaplanowanych w projekcie (np. niepełnosprawnych artystów, sportowców). Osoby niepełnosprawne biorące udział w projekcie w charakterze publiczności wykazywane są jako uczestnicy projektu.

4. Czy połączenie wydarzeń regionalnych (konferencji i pikników integracyjnych w miastach wojewódzkich) odbywających się w krótkim czasie jedno po drugim może zostać wykazane jako jedna impreza?

Realizacja tych samych działań w kilku nieodległych terminach, na rzecz uczestników projektu podzielonych na kilka grup, może zostać zgłoszona jako jedna impreza, pod warunkiem, iż z przyczyn obiektywnych (opisanych przez Wnioskodawcę we wniosku) przeprowadzenie tych działań w jednym terminie dla ogółu uczestników projektu nie jest możliwe, np. zgodnie z ogólnymi zasadami dotyczącymi uprawiania danej dyscypliny sportowej liczebność grupy nie może przekraczać określonego limitu, lub zwiększenie liczebności grupy nie jest możliwe ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom projektu.

Opisana sytuacja nie spełnia powyższych przesłanek.

5. Piszemy wniosek w ramach kierunku 3 – zlot turystyczny zaplanowany w górach Kudowa Zdrój. Czy w projekcie można również ująć szlaki po Czeskiej stronie?

W projektach dotyczących organizacji imprez dla osób niepełnosprawnych Wnioskodawca może w uzasadnionych przypadkach zaplanować, iż nieznaczna część działań merytorycznych przeprowadzona zostanie poza granicami kraju.

6. Składamy wniosek w partnerstwie (łącznie 3 partnerów realizuje wniosek), w ramach którego są przeprowadzone 4 imprezy sportowe. Jedna z imprez jest o zasięgu ogólnopolskim – beneficjenci z co najmniej 8 województw, a pozostałe 3 imprezy przy udziale beneficjentów z 4-6 województw. Jako że jedna z cyklu imprez projektu jest ogólnopolska, wniosek można złożyć jako ogólnopolski?

W przypadku kierunku pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia” zgłaszane w konkursie projekty muszą mieć charakter ponadregionalny albo ogólnopolski. W projektach musi zostać zapewniony udział beneficjentów ostatecznych z co najmniej czterech województw. Jeżeli projekt dotyczy organizacji kilku imprez – udział beneficjentów ostatecznych z co najmniej czterech województw musi zostać zapewniony w każdej imprezie.

W sytuacji, gdy planowane jest zgłoszenie w projekcie kilku imprez ponadregionalnych oraz jednej imprezy ogólnopolskiej – w części B wniosku w pkt „Zakres terytorialny projektu” należy zaznaczyć opcję „Ogólnopolski”.

7. W ramach wniosku planujemy organizację 4 imprez sportowych. W każdej imprezie wezmą udział ON z co najmniej 4 województw. Dwie z tych imprez (przewidziano odbywanie się konkurencji indywidualnych), trwają 3 dni. Zakładamy, iż pierwszego dnia imprezy wezmą udział osoby z 1-2 województw (określona grupa niepełnosprawności), drugiego dnia osoby z 4-6 województw, trzeciego dnia osoby z 3-6 województw. Czy w takiej sytuacji warunek uczestniczenia w imprezie ON z minimum 4 województw będzie zachowany?

W przypadku imprez kilkudniowych (zgłaszanych w kierunku pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”) warunki konkursu nie wymagają, aby udział beneficjentów ostatecznych z co najmniej czterech województw zapewniony został w każdym dniu trwania imprezy. Ze względu na specyfikę zaplanowanych działań (udział beneficjentów w indywidualnych konkurencjach sportowych) dopuszczalna jest zatem opisana sytuacja – pierwszego dnia imprezy udział beneficjentów z 1-2 województw, drugiego dnia imprezy udział beneficjentów z 4-6 województw i trzeciego (ostatniego) dnia imprezy udział beneficjentów z 3-6 województw.

8. Zamierzamy złożyć wniosek w kierunku pomocy 3, na organizację imprezy kulturalnej. Osoby niewidome będą uczestniczyć w imprezie jako widzowie, ale także będą brali udział w dyskusjach po filmach oraz w spotkaniach z twórcami kultury oraz w wykładach prowadzonych przez filmoznawców. Czy wypełniamy we wniosku w części B zarówno pkt 3 (dla beneficjentów) jak i pkt 4 (dla uczestników)?

Uczestnikiem projektu jest osoba (w szczególności osoba niepełnosprawna) lub instytucja bezpośrednio korzystająca z realizacji projektu. Tym samym, pojęcie „uczestnika projektu” jest pojęciem szerszym, obejmującym również beneficjenta ostatecznego projektu (osobę niepełnosprawną).

Wymaga dodania, iż pojęcie „uczestnik projektu” nie jest tożsame z pojęciem „personel projektu”. Ta sama osoba nie może być jednocześnie personelem projektu oraz uczestnikiem projektu.

W Generatorze wniosków należy wypełnić zarówno pkt 3 „Beneficjenci ostateczni projektu”, w którym należy podać informacje dotyczące wyłącznie osób niepełnosprawnych, jak również pkt 4 „Uczestnicy projektu”, w którym należy wskazać (oprócz beneficjentów ostatecznych projektu) również inne osoby biorące udział w projekcie.

Informacje podane w Pkt 3 oraz w Pkt 4 będą tożsame w sytuacji, gdy wszyscy uczestnicy projektu będą osobami niepełnosprawnymi biorącymi bezpośredni udział w działaniach zaplanowanych w projekcie (wówczas liczba uczestników projektu = liczbie beneficjentów ostatecznych projektu).

9. Chciałabym zapytać, czy w ramach konkursu byłaby możliwość złożenia wniosku dotyczącego projektu podróźniczego, realizowanego poza granicami kraju?

W ramach kierunku pomocy 3 „wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia” Wnioskodawca może zaplanować organizację imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Należy pamiętać, iż w ramach konkursu wykluczona została możliwość zgłaszania projektów dotyczących organizacji imprez turystycznych lub rekreacyjnych (kierunek pomocy 3), które trwają powyżej 7 dni lub które mają znamiona turnusu rehabilitacyjnego.

W sytuacji, gdy ten sam uczestnik projektu bierze udział w kilku imprezach zaplanowanych w ramach projektu, łączny udział tego uczestnika w imprezach turystycznych lub rekreacyjnych nie może przekroczyć 7 dni.

Należy jednocześnie zastrzec, iż zgodnie z treścią opinii wydanej przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (pismo z 2008 r.):

„Przepisy art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (...) nie regulują kwestii jakie zadania gdzie mogą być organizowane, tzn. czy w granicach Rzeczypospolitej Polskiej czy poza jej granicami, bowiem o tym przesądzać będzie treść projektu. Bez wątplenia, biorąc pod uwagę racjonalność wydatkowania środków publicznych, należy każdorazowo rozważyć celowość realizacji i dofinansowania działania, które miałyby zostać umiejscowione poza granicami kraju. W zasadzie jedyną okolicznością upoważniającą takie dofinansowanie jest międzynarodowy charakter przedsięwzięcia (uczestnictwo osób niepełnosprawnych w międzynarodowych zawodach sportowych, w znaczących cyklicznych imprezach/konkursach międzynarodowych), które nie jest organizowane w Polsce.”.

Weryfikacja zasadności realizacji działań projektowych poza granicami kraju, w tym analiza racjonalności kosztów tych działań, przeprowadzana jest przez komisję konkursową, która dokonuje oceny merytorycznej wniosków składanych w danym konkursie. We wniosku konkursowym Wnioskodawca powinien wskazać, które działania (z zaplanowanych w projekcie) mają zostać zrealizowane poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (należy podać kraj i miasto). Ponadto, Wnioskodawca powinien przedstawić uzasadnienie dokonanego wyboru miejsca realizacji projektu.

10. Zakładamy organizację cyklu imprez kulturalno-sportowych. Czy jest możliwość ujęcia imprez z obu dziedzin w jednym wniosku, oraz czy w przypadku uczestnictwa jednego beneficjenta w imprezie kulturalnej, wliczałby się do limitu 7 dni w przypadku udziału tej samej osoby w imprezie sportowej, w ramach tego projektu?

W ramach projektu Wnioskodawca może zaplanować realizację kilku imprez kulturalno-sportowych pod warunkiem, iż projekt w takim kształcie stanowić będzie spójną całość. Warunkiem osiągnięcia zakładanego przez Wnioskodawcę celu projektu powinna być realizacja wszystkich zaplanowanych w projekcie działań (imprez) – Wnioskodawca powinien wykazać, iż bez realizacji jakiegokolwiek z działań zakładany cel projektu nie zostanie osiągnięty.

Zgodnie z warunkami konkursu w sytuacji, gdy ten sam uczestnik projektu bierze udział w kilku imprezach zaplanowanych w ramach projektu (kierunek pomocy 3), łączny udział tego uczestnika w imprezach turystycznych lub rekreacyjnych nie może przekroczyć 7 dni. Powyższy warunek nie ma zastosowania w przypadku imprez sportowych lub kulturalnych.

IV. Kierunek pomocy 4 „zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji”

1. Który typ projektu należy wybrać w sytuacji gdy materiały w większości będą bez wkładu merytorycznego, ale zdarzać się będą również materiały opracowywane przez nas?

W sytuacji, gdy projekt przewiduje publikację materiałów opracowanych i wydanych w ramach wcześniej realizowanych przez Wnioskodawcę projektów, jak również opracowanie i wydanie nowych publikacji (co wiąże się z planowanymi kosztami wynagrodzenia pracy autorów) – wówczas właściwym typem projektu jest: „udzielanie informacji poprzez wydawnictwa ciągłe i zwarte (...), z wkładem merytorycznym”.

2. Jak należy wypełnić Pkt 7 w części B wniosku w sytuacji gdy projekt dotyczy opracowania materiałów audiowizualnych (filmów)?

W przypadku kierunku pomocy 4 „zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji” ustalone zostały, zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” następujące konstrukcje wskaźników ewaluacji:

- 1) wskaźnik nakładu – w liczniku różnica kwoty dofinansowania i kosztów druku (powielenia), składu i kolportażu; w mianowniku liczba arkuszy wydawniczych;
- 2) pierwszy wskaźnik produktu – łączna liczba arkuszy wydawniczych zredagowanych w ramach projektu;
- 3) drugi wskaźnik produktu – łączna liczba egzemplarzy wydawnictwa (wydawnictw) w ramach projektu;
- 4) wskaźnik rezultatu – łączna liczba rozdystrybuowanych egzemplarzy wydawnictwa (wydawnictw).

Wskazane powyżej konstrukcje wskaźników obowiązują także w przypadku projektów dotyczących produkcji i emisji filmów. Zatem, składając wniosek w konkursie Wnioskodawca zobowiązany jest do podania informacji umożliwiających wyliczenie wartości poszczególnych wskaźników.

Pod pojęciem „pozycja” należy rozumieć fizycznie wyodrębnioną całość w ramach danego typu nośnika np. numer czasopisma, więcej niż jeden numer czasopisma lecz wydane w jednym wolumenie, wydawnictwo zwarte (np. książka), itp.

Jeżeli w ramach projektu planowane jest wydawanie kilku filmów – wówczas każdy film powinien zostać opisany w części B wniosku w osobnej pozycji. W opisie poszczególnych pozycji wydawnictwa należy każdorazowo wpisać liczbę arkuszy dla danej pozycji.

W pkt „Planowana liczba arkuszy wydawniczych ogółem” należy wskazać sumę arkuszy z poszczególnych pozycji.

Liczba arkuszy wydawniczych powinna zostać wyliczona w odniesieniu do scenariusza danego filmu.

W przypadku projektów dotyczących produkcji i emisji filmów należy:

- w punkcie „Nazwa wydawnictwa” – podać tytuł danego filmu;
- w punkcie „Rodzaj wydawnictwa” – wskazać „zweite”;
- w punkcie „Typ nośnika” – wskazać „Nośnik elektroniczny”.

Dodatkowo, w projektach, w których planowana jest produkcja i emisja materiałów audiowizualnych (w tym filmów) ocena wskaźnika nakładu przeprowadzona zostanie z uwzględnieniem kosztu produkcji i emisji jednej minuty materiału audiowizualnego. We wniosku powinna zostać zamieszczona przez Wnioskodawcę informacja o łącznej liczbie minut materiału audiowizualnego. Jeżeli projekt dotyczy produkcji i emisji kilku materiałów audiowizualnych – informacja powinna zostać podana w odniesieniu do każdego z materiałów.

3. Czy w przypadku produkcji filmów, arkusz ma być liczony biorąc pod uwagę scenariusz?

Składając wniosek w konkursie Wnioskodawca zobowiązany jest do podania informacji umożliwiających wyliczenie wartości poszczególnych wskaźników ewaluacji. Liczba arkuszy wydawniczych powinna zostać wyliczona w odniesieniu do scenariusza danego filmu.

4. Proszę interpretację jak należy wyliczyć liczbę arkuszy wydawniczych dla projektów dotyczących publikacji w internecie.

Arkusz wydawniczy jest jednostką obliczeniową stosowaną w wydawnictwie w celu określenia objętości zawartości treściowej (tekstowej i graficznej) publikacji. Arkusz wydawniczy obejmuje zarówno wkład autora (lub tłumacza) czyli tzw. arkusz autorski, jak i cały pozostały materiał stworzony lub nadzorowany przez redakcję, o ile nie pochodzi od autora (np. wstęp, komentarze, recenzje, przedmowy, posłowania, motta, cytaty, zawartość okładki i obwoluty, itp.).

Arkusz wydawniczy wynosi:

- 40 000 znaków typograficznych (ze spacjami) prozy, lub
- 700 linijek poezji, lub
- 800 wierszy obliczeniowych (po 50 znaków), lub

Odpowiedzi na pytania zgłoszone w konkursach o zlecenie realizacji zadań

- 3000 cm² powierzchni ilustracji (także zapisu nutowego, wzorów matematycznych, chemicznych, diagramów).

Powyższe zasady obliczania liczby arkuszy wydawniczych obowiązują również w przypadku wydawnictw internetowych.

V. Kierunek pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych”

1. Mamy wątpliwość co do zasięgu projektu w kierunku pomocy 5 typu projektu „organizowanie i prowadzenie szkoleń i warsztatów dla otoczenia osób niepełnosprawnych”. Czy projekt ma być kierowany do uczestników zamieszkałych w 4 województwach czy formy wsparcia muszą być realizowane na terenie 4 województw?

Zgłaszane w kierunku pomocy 5 projekty muszą mieć charakter ponadregionalny albo ogólnopolski. W projektach musi zostać zapewniony udział uczestników projektu z co najmniej czterech województw – w przypadku typu projektu „organizowanie i prowadzenie szkoleń i warsztatów dla otoczenia osób niepełnosprawnych”.

W przypadku projektów ponadregionalnych albo ogólnopolskich Wnioskodawca może zaplanować, iż realizacja działań merytorycznych na rzecz uczestników projektu odbędzie się, przykładowo, na terenie jednego województwa (działania merytoryczne w projekcie nie muszą być realizowane na terenie czterech województw).

2. W ramach kierunku nr 5 planujemy przeprowadzenie wyjazdowego szkolenia dla wolontariuszy, którego elementem będą spotkania superwizyjne. Chcielibyśmy również złożyć drugi projekt w kierunku nr 5, którego celem byłoby stworzenie sieci wsparcia dla osób pracujących z osobami niepełnosprawnymi (otwarte dla wszystkich także dla osób pracujących w placówkach prowadzonych przez samorząd i administrację). Poprzez stworzenie mini poradni w której odbywałyby się zajęcia dla osób przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu w tym spotkania z superwizorem i grupy wsparcia. Czy uczestnicy pierwszego zadania mogliby wziąć udział również w superwizji w ramach drugiego zadania?

Ta sama osoba może być uczestnikiem dwóch projektów planowanych do zgłoszenia w konkursie w ramach kierunku pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych”. Z uwagi na racjonalność wydatkowania środków publicznych należy jednakże mieć na względzie, iż uczestnik nie może korzystać równocześnie w obu projektach z form wsparcia których realizacja prowadzi (w każdym z projektów) do osiągnięcia takich samych efektów.

Uczestnik projektu może skorzystać z tego samego rodzaju wsparcia w kolejnym projekcie dopiero po zakończeniu udziału w pierwszym projekcie. Zasadność objęcia wsparciem danej osoby w kolejnym projekcie, w którym realizowane będą na rzecz tej osoby te same rodzaje działań, powinna zostać przez Wnioskodawcę uzasadniona we wniosku.

3. Jak należy obliczać liczbę udzielonych godzin szkolenia w projektach składanych w ramach kierunku pomocy 5 potrzebnych do wyliczenia wskaźnika nakładu? Czy jest wzór?

Dane wpisywane w części B wniosku w pkt. 6 „Opis formy wsparcia” odnoszą się do wsparcia udzielonego. Wsparcie udzielone dotyczy liczby godzin pracy osób prowadzących zajęcia.

Liczba godzin udzielonego wsparcia obliczana jest według następującego wzoru:

$$\text{Liczba godzin udzielonego wsparcia} = [(ts * ls / lbz) * lpz] * lbf$$

ts - Czas jednej sesji w godzinach

ls - Liczba sesji na jednego uczestnika

lpz - Liczba prowadzących jednorazowo zajęcia

lbz - Liczba uczestników biorących udział w jednej sesji

lbf - Liczba uczestników korzystających z opisywanej formy wsparcia w ciągu całego okresu realizacji

4. Czy projekt dotyczący kierunku 5, o zasięgu ogólnopolskim, polegający na przeprowadzeniu kilkunastu warsztatów dla kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi, musi zakładać posiadanie własnej bazy lokalowej?

Realizacja projektu w kierunku pomocy 5 nie determinuje konieczności posiadania przez Wnioskodawcę bazy lokalowej do prowadzenia szkoleń. Zajęcia szkoleniowe mogą być prowadzone w pomieszczeniach wynajmowanych lub użytych.

5. Czy w ramach jednego projektu (dotyczącego kierunku pomocy 5) można połączyć takie działania: przygotowanie i druk ulotki informacyjnej dla rodziców dzieci niepełnosprawnych o zasadach bezpiecznej hipoterapii, stworzenie bazy internetowej ośrodków hipoterapii dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla rodziców poszukujących hipoterapii dla swojego dziecka (udzielanie informacji telefoniczne i mailowe), przygotowanie i druk informatora dla lekarzy o hipoterapii, przygotowanie zakładki na stronie/profilu na FB dla rodziców zainteresowanych hipoterapią, druk książeczki dla dzieci rozpoczynających hipoterapię, osławiającej dzieci z tą specyficzną, nową dla nich formą wsparcia?

W ramach projektu zgłaszanego w kierunku pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych” Wnioskodawca może zaplanować działania związane z opracowaniem i wydaniem materiałów promocyjnych lub szkoleniowych. Innego typu wydawnictwa (w tym wydawnictwa internetowe) muszą być zgłaszane w ramach kierunku pomocy 4 „zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji”. Prowadzenie punktu informacyjnego może zostać zgłoszone wyłącznie w projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”, zadanie „prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych”.

6. Czy w ramach kierunku pomocy 5 typ projektu „zakup, szkolenie i utrzymanie psów asystujących w trakcie szkolenia” można zgłosić projekt, w którym wybór i szkolenie psów prowadzony będzie przez Czeski Związek Niewidomych – jednostkę szkoleniową psów (Fundacja w tym zakresie pokryje tylko koszty zakupu i szkolenia psów). Do zadań Fundacji będzie należało: przeprowadzenie rekrutacji uczestników, przeprowadzenie orientacji przestrzennej, zapewnienie szkolenia z psem na miejscu w zakresie szkolenia, poruszania się w miejscu zamieszkania beneficjenta.

Realizacja zdecydowanej większości działań merytorycznych w ramach projektu nie może zostać powierzona wykonawcy zewnętrznemu. Wnioskodawca może powierzyć podmiotowi zewnętrznemu jedynie część usług będących elementem projektu. Komisja konkursowa podczas oceny merytorycznej wniosków weryfikuje każdorazowo, czy posiadane przez Wnioskodawcę zasoby kadrowe, rzeczowe, lokalowe oraz doświadczenie w realizacji projektów o podobnej tematyce są wystarczające do prawidłowej realizacji projektu.

Kierunek pomocy 5 typ projektu „zakup, szkolenie i utrzymanie psów asystujących w trakcie szkolenia” zakłada prowadzenie działań związanych, przede wszystkim, z przygotowaniem psa do pełnienia roli psa asystującego, tj. psa przewodnika osoby niewidomej lub niedowidzącej / psa asystenta osoby niepełnosprawnej ruchowo – który ułatwia osobie niepełnosprawnej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Jako dodatkowe mogą być zgłaszane działania związane z procesem przekazania przeszkolonego psa beneficjentowi ostatecznemu – w zajęciach uczestniczą wówczas także beneficjenci ostateczni projektu (razem z psami). Wsparcie udzielane jest w takiej sytuacji zarówno na rzecz osoby niepełnosprawnej jak również na rzecz psa.

Opis poszczególnych form wsparcia (w części B wniosku w pkt 6) przewiduje konieczność podania, każdorazowo, danych dotyczących psów szkolonych w ramach projektu (np. „liczba sesji na jednego psa”, „liczba psów uczestniczących w jednej sesji”). Wynika to z faktu, iż wskaźnik produktu w projektach dotyczących szkoleń psów asystujących odnosi się do liczby godzin szkolenia przypadających na jednego psa asystującego. Dlatego też w sytuacji, gdy w danej formie wsparcia uczestniczy beneficjent ostateczny projektu razem z psem asystującym wymagane jest podanie jedynie danych odnoszących się do psów asystujących.

7. Nasza Fundacja prowadzi szkolenia, które polegają na tym, że niewidomy spotyka się z osobami widzącymi, którym opowiada, jak pomagać, a jak nie przeszkadzać niewidomym. Opowiada o codzienności życia w ciemności, pokazuje najnowsze osiągnięcia cywilizacyjne, które to życie ułatwiają. Udziela praktycznych wskazówek. Odpowiada na pytania ze strony słuchaczy. Adresujemy wykłady do otwartej widowni (uczniów, studentów, urzędników). Czy możliwe jest takie rozumienie pojęcia uczestnika spotkania, jako osoby zajmującej się niepełnosprawnymi?

W przypadku kierunku pomocy 5 „poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych” wskazana została możliwość realizacji projektów dotyczących organizowania i prowadzenia szkoleń i warsztatów dla otoczenia osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie zgodnie z „Regulaminem składania, rozpatrywania i realizacji projektów” projekty tego typu muszą dotyczyć realizacji zadania pn. „organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących procesu integracji osób niepełnosprawnych w najbliższym środowisku i społeczności lokalnej, zwiększania ich aktywności życiowej i zaradności osobistej oraz niezależności ekonomicznej, podnoszenia umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi, w tym sprawowania nad nimi opieki i udzielania pomocy w procesie ich rehabilitacji”.

Zatem, pod pojęciem „otoczenia osób niepełnosprawnych” należy rozumieć członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadre (w tym również pracowników państwowych lub samorządowych instytucji lub urzędów, o ile zgodnie z zakresem wykonywanych obowiązków osoby te są w sposób bezpośredni zaangażowane w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych) i wolontariuszy. Katalog ten nie obejmuje planowanej docelowej grupy uczestników projektu.

Należy jednocześnie zauważyć, iż planowane działania mogą zostać zgłoszone w kierunku pomocy 6: „upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności”, typ projektu „kampanie prowadzone w formie spotkań informacyjnych”.

8. Czy dla kierunku pomocy 5 przewidziano zwiększenie kwoty projektu ponad 300 tys. zł? W sytuacji niemal 20% inflacji jest to niezbędne, aby kontynuować działania w tym samym zakresie godzinowym. Sugeruję odniesienie 300 tys. limitu do wartości dotacji, a nie całego projektu.

Nie, w konkursie „Działamy razem” limit kwoty dofinansowania, o jaką mogą ubiegać się organizacje pozarządowe w ramach kierunku pomocy 5 (300.000 zł na projekt) nie został zwiększony. Należy jednakże zaznaczyć, iż limit ten odnosi się do wartości dofinansowania, a nie do wartości projektu.

Wymaga dodania, iż organizacje, które prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 12 miesięcy, ale krócej niż przez okres 24 miesięcy mogą ubiegać się w ramach konkursu o przyznanie dofinansowania do maksymalnej wysokości 100.000 zł na jeden projekt. W przypadku projektów w kierunku pomocy 3 maksymalna kwota dofinansowania wynosi 50.000 zł.

VI. Kierunek pomocy 6 „upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności”

1. Czy w kierunku 6 przy projektach kampanii społecznych emitowanych w radiu/TV jest zdefiniowane pojęcie „kampanii społecznej”? Chodzi głównie o jej odbiorców. Oczywiście rozumiem, że musi być ogólnopolska, ale czy może być kierowana np. do mężczyzn z małych miejscowości, bo np. z badań lub innych opracowań lub doświadczeń wnioskodawcy wynika, że tam jest największy problem, który ma rozwiązać kampania w zakresie integracji z OzN?

Warunki konkursu nie definiują pojęcia „kampania społeczna”. Decyzja dotycząca celu kampanii, treści kampanii, planowanej grupy odbiorców kampanii, formy przekazu treści kampanii należy do Wnioskodawcy. Ocena zaplanowanych we wniosku działań przeprowadzona zostanie przez komisję konkursową.

2. Co należy rozumieć pod pojęciem ogólnopolskie stacje TV i radio? Czy muszą to być stacje dostępne w tzw. bezpłatnej TV naziemnej czy mogą być to stacje o zasięgu ogólnopolskim, ale dostępne na określonych platformach? Podobnie rzecz ma się ze stacjami radiowymi, które są ogólnopolskie, ale np. internetowe?

Składając wniosek w ramach kierunku pomocy 6 Wnioskodawca powinien zapewnić następujące minimum medialne:

- 1) jedna stacja telewizyjna o zasięgu ogólnokrajowym;
- 2) dwie stacje radiowe o zasięgu ogólnokrajowym (w tym stacje internetowe);
- 3) wybrane portale internetowe.

Decyzja w zakresie doboru ogólnokrajowych kanałów telewizyjnych lub radiowych poprzez które przekazywane będą treści kampanii należy do Wnioskodawcy, przy założeniu, iż konieczne jest zapewnienie skuteczności prowadzonych w projekcie działań – tj. dotarcie treści kampanii do docelowej grupy odbiorców.

3. Czy w opisie kampanii, jeśli nie jesteśmy pewni co do tego ile i jakich materiałów uda nam się wyprodukować to czy możemy używać określeń typu nie mniej niż 1 spot, o długości nie krótszej niż 15 sekund?

Opracowując budżet projektu Wnioskodawca powinien zaplanować szczegółowe koszty realizacji projektu, podać ich wysokość oraz podstawę kalkulacji kosztów. Nie jest możliwe używanie sformułowań typu: „nie mniej niż” – ponieważ tego rodzaju określenia uniemożliwiają prawidłową ocenę racjonalności i efektywności kosztów. Ewentualna konieczność zmiany warunków projektu podczas jego realizacji może być każdorazowo zgłaszana do PFRON.

4. Czy w ramach typu projektu „kampanie prowadzone w formie spotkań informacyjnych”, wymóg uwzględnienia jednej stacji telewizyjnej i dwóch radiowych o zasięgu ogólnopolskim jest wymogiem koniecznym?

Zgodnie treścią ogłoszenia o konkursie w przypadku kierunku pomocy 6 „upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności” w każdym projekcie musi zostać zapewnione następujące minimum medialne:

- 1) jedna stacja telewizyjna o zasięgu ogólnokrajowym;
- 2) dwie stacje radiowe o zasięgu ogólnokrajowym (w tym stacje internetowe);
- 3) wybrane portale internetowe.

Powyższe warunki stosowane są w odniesieniu do wszystkich typów projektów określonych w kierunku pomocy 6, w tym typu projektu „kampanie prowadzone w formie spotkań informacyjnych”. Prowadzone w ramach tego typu projektu działania powinny być prezentowane/promowane z uwzględnieniem wskazanego powyżej minimum medialnego.

5. Czy w ramach kierunku 6 można przy realizacji kampanii społecznej wykorzystać posiadane już materiały (np. z poprzednich kampanii lub nagrane wcześniej w ramach działania wnioskodawcy)?

Warunki konkursu nie wykluczają możliwości wykorzystania, podczas realizacji projektu dotyczącego kierunku pomocy 6, materiałów przygotowanych w ramach wcześniej prowadzonych przez Wnioskodawcę kampanii informacyjnych – z zastrzeżeniem, iż w projekcie zgłaszanym w konkursie nie mogą zostać wskazane żadne koszty związane z wytworzeniem tych materiałów.

VII. Kwalifikowalność kosztów. Wkład własny

1. Proszę o informację czy w projekcie dotyczącym treningów mieszkalnictwa można ująć w kosztach kwalifikowalnych wynajęcie mieszkania oraz koszt ewentualnego remontu?

Formy wsparcia związane z prowadzeniem treningów mieszkalnictwa (treningów samodzielności) zgłaszane są w ramach typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”.

Koszty eksploatacji pomieszczeń, w których prowadzone są treningi mieszkalnictwa (treningi samodzielności) oraz koszty związane z remontem ww. pomieszczeń mogą zostać wykazane w budżecie projektu. Należy mieć na względzie, iż komisja konkursowa, oceniająca wnioski pod względem merytorycznym, będzie wypowiadać się między innymi w kwestii zasadności poszczególnych działań zaplanowanych w projekcie jak również racjonalności poszczególnych kosztów ujętych w budżecie projektu.

2. Czy koszty pośrednie, jeżeli zostało wybrane rozliczenie ryczałtowe wymagają jakiegokolwiek opisu w „Uzasadnieniu kosztów”?

W przypadku wyboru ryczałtowego sposobu rozliczania kosztów pośrednich nie ma konieczności podawania w budżecie projektu szczegółowej specyfikacji ww. kosztów. Wnioskodawca może ewentualnie zamieścić opis kosztów pośrednich w części C wniosku w pkt 7 „Uzasadnienie konieczności poniesienia określonych kosztów” – choć zamieszczenie tego rodzaju opisu (specyfikacji) nie jest obowiązkowe.

3. W naszej placówce (zatrudnienie mniej niż 50 osób) nie tworzymy już Funduszu Świadczeń Socjalnych, ale za to wypłacamy każdemu pracownikowi świadczenie urlopowe (wg zasad opisanych w ustawie o ZFŚS). Czy możemy wykazać koszty Świadczenia Urlopowego w kosztach osobowych personelu projektu.

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji” w przypadkach kosztów osobowych za kwalifikowalne uznaje się wynagrodzenie wraz z obowiązkowymi składkami na ubezpieczenia społeczne należnymi od pracownika i pracodawcy oraz innymi obowiązkowymi składkami lub wpłatami wynikającymi z przepisów prawa (przykładowo: Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych). Kwalifikowalne jest wynagrodzenie w części odpowiadającej zaangażowaniu pracownika do realizacji projektu.

Powyższe postanowienia stosowane są również w przypadku świadczeń urlopowych, które zgodnie z ustawą z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, może wypłacać pracodawca, który nie zdecydował się na założenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a według stanu na dzień 1 stycznia danego roku zatrudnia mniej niż 50 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.

Tym samym, jeżeli obowiązujące w organizacji warunki wynagradzania pracowników (np. regulamin pracy, regulamin wynagradzania) przewidują wypłatę świadczenia urlopowego na rzecz pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, koszt ten może zostać uznany za kwalifikowalny w odniesieniu do pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w ramach projektu zgłoszonego w konkursie.

4. Czy w ramach doposażenia lokalu w drobne sprzęty gospodarstwa domowego oraz wspomagające trenowanie samodzielności życia osób niepełnosprawnych możemy w ramach projektu zakupić np.: mikrofalówka, naczynia ze szkła trudnotłukącego, czajników elektrycznych, garnków? Gdzie umieścić i jak rozliczać?

W projektach składanych w ramach konkursu mogą być uwzględniane, między innymi, koszty zakupu sprzętu. Należy jednakże zastrzec, iż mogą one stanowić zaledwie niewielką część projektu i są kwalifikowane pod warunkiem, że ich poniesienie jest niezbędne do prawidłowej realizacji projektu – Wnioskodawca musi wykazać racjonalność tego rodzaju kosztów, w odniesieniu do zakładanych w ramach projektu działań.

Zakup sprzętu powinien zostać uwzględniony w budżecie projektu w kategorii „Nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; koszty najmu (dzierżawy, leasingu) ww. składników majątkowych; koszty remontów, adaptacji i modernizacji pomieszczeń”. Łączna wartość kosztów ujętych w tej kategorii nie może przekroczyć 10% łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu.

5. Czy usługi barterowe mogą być uwzględniane w projekcie jako wkład własny niefinansowy? W jaki sposób powinny być dokumentowane?

Usługi wykonywane w ramach umów barterowych nie mogą być traktowane jako wkład własny Wnioskodawcy. Wkład własny niefinansowy osobowy może stanowić wyłącznie świadczenie wolontariusza.

6. W jaki sposób powinny być udokumentowane poniesione koszty własne w ramach kosztów pośrednich jak np. audyt? Czy przy rozliczeniu ryczałtowym może być wolontariat jako wkład własny?

W przypadku rozliczania kosztów pośrednich ryczałtem wniesienie przez Wnioskodawcę wymaganego wkładu własnego musi zostać potwierdzone w ramach kosztów bezpośrednich projektu (tj. kosztów wykazanych w budżecie projektu, w ramach poszczególnych kategorii kosztów).

W sytuacji gdy przeprowadzenie audytu zewnętrznego w danym projekcie jest wymagane przez PFRON (zgodnie z warunkami konkursu), koszty związane z przeprowadzeniem audytu należy wykazać w budżecie projektu po stronie kosztów bezpośrednich, w kategorii „Inne koszty związane z realizacją projektu”.

7. Czy zapis „Regulaminu” dotyczący rozliczeń wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w projekcie wyłącznie w miesiącach, w których realizowane jest wsparcie wobec beneficjentów oznacza, iż nie dopuszcza się rozliczenia wynagrodzenia pracownika w okresie wakacyjnym, w którym pracownik przebywa na urlopie wypoczynkowym, a zajęcia wobec beneficjentów projektu nie są realizowane?

Zgodnie z warunkami konkursu łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego zaplanowana w budżecie projektu może być większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z części B wniosku, jednakże nie więcej niż o 30%. Przy wyliczeniu łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznego brana jest pod uwagę również liczba godzin pracy wolontariuszy. Jednocześnie wskazane zostało zastrzeżenie, iż w przypadku poszczególnych specjalistów ww. nadwyżka godzin może zostać wygenerowana wyłącznie w tych okresach, w których zaplanowana została (zgodnie z wnioskiem) realizacja prowadzonych przez tych specjalistów form wsparcia. Tym samym, wykazane w rozliczeniu dofinansowania godziny pracy poszczególnych specjalistów muszą być spójne z harmonogramem realizacji form wsparcia prowadzonych przez tych specjalistów.

Jednocześnie zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36ustawy o rehabilitacji” za kwalifikowalne uznaje się wynagrodzenie wraz z obowiązkowymi składkami na ubezpieczenia społeczne należnymi od pracownika i pracodawcy oraz innymi obowiązkowymi składkami lub wpłatami wynikającymi z przepisów prawa (m.in. Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych). Kwalifikowalne jest wynagrodzenie w części odpowiadającej zaangażowaniu pracownika do realizacji projektu. W ramach kosztów wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę uwzględniane są ewentualne zwolnienia lekarskie lub urlopy wypoczynkowe.

Tym samym, urlop wypoczynkowy pracownika zatrudnionego w ramach umowy o pracę stanowi koszt kwalifikowalny projektu i może być rozliczany także w tych okresach, w których nastąpiła przerwa wakacyjna w realizacji danej formy wsparcia.

8. Wnioskodawca nie ma stałego personelu wykonującego pewne zadania, które mają być powierzone wolontariuszowi. Czy to oznacza, że nie można rozliczyć więcej niż 30 zł za 1 godzinę jego pracy?

W sytuacji gdy Wnioskodawca nie zatrudnia stałego personelu – wartość pracy jednego wolontariusza musi zostać wyliczona w oparciu o stawkę 30 zł za jedną godzinę pracy.

9. Zgodnie z wytycznymi w przypadku wolontariatu specjalistycznego wnioskodawca może go wycenić na równi z tym, ile płaci takim samym specjalistom zatrudnionym u siebie. Co w przypadku, w którym wnioskodawca nie zatrudnia takiego specjalisty, ale będzie korzystał z jego usług w ramach wolontariatu? W jaki sposób należy wtedy wycenić jego wkład?

Zgodnie z warunkami konkursu w sytuacji, gdy Wnioskodawca wnosi do realizacji projektu wkład niefinansowy osobowy (świadczenie wolontariusza) – przyjmuje się, iż wartość pracy jednego wolontariusza nie może przekroczyć kwoty 30 zł za jedną godzinę pracy.

Jeżeli wolontariusz wykonuje pracę taką, jak stały personel zatrudniony u Wnioskodawcy, to kalkulacja wkładu pracy wolontariusza może być dokonana w oparciu o stawki obowiązujące dla tego personelu, z tym że warunkiem przyjęcia do kalkulacji kwoty wyższej niż kwota wskazana w ogłoszeniu o konkursie jest posiadanie przez wolontariusza kwalifikacji co najmniej takich jakie posiada stały personel zatrudniony u Wnioskodawcy.

Jeżeli Wnioskodawca nie zatrudnia na stałe specjalisty, wycena pracy wolontariusza musi zostać przeprowadzona w oparciu o kwotę wyznaczoną w ogłoszeniu o konkursie.

10. Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów”, jeżeli Wnioskodawca realizuje ze środków PFRON kilka projektów równocześnie – koszty administracyjne muszą być rozliczane we wszystkich projektach wg tego samego sposobu (tj. albo ryczałtem albo na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów). Moje pytanie dotyczy sytuacji, w której składany jest wniosek wspólny, w którym Partnerzy są związani innymi projektami PFRON. Mianowicie, jeden z Partnerów realizuje projekt dotyczący wsparcia w placówce, który rozliczany jest w sposób nieryczałtowy, natomiast inny Partner składa wniosek również dotyczący wsparcia w placówce, który będzie rozliczany w sposób ryczałtowy. Lider Projektu nie jest zaś związany żadnym projektem. Wniosek wspólny dotyczy wsparcia poza placówką. Lider ani Partnerzy nie realizują obecnie ani nie planują realizacji innych projektów poza placówką. W jaki sposób należy rozliczać koszty pośrednie we wniosku wspólnym?

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji” jeżeli Wnioskodawca realizuje ze środków PFRON kilka projektów równocześnie – koszty administracyjne muszą być rozliczane we wszystkich projektach wg tego samego sposobu (tj. albo ryczałtem albo na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów). Pojęcie „projekty realizowane równocześnie” oznacza sytuację, w której terminy realizacji poszczególnych projektów pokrywają się w zakresie co najmniej 1 dnia kalendarzowego. W przypadku wniosków wspólnych, w których pomiędzy Wnioskodawcami występuje kolizja co do sposobu wyboru rozliczania kosztów pośrednich należy przyjąć, iż wyznaczenie sposobu rozliczania kosztów pośrednich w projekcie należy do decyzji Wnioskodawcy-Lidera. Jeżeli Wnioskodawca-Lider realizuje ze środków PFRON również inne projekty, jego decyzja uzależniona jest wówczas od możliwości wyboru przez niego danego sposobu rozliczania kosztów pośrednich (wg warunków konkursowych obowiązujących w tym zakresie).

11. Czy bilet roczny za przejazdy autobusowe może być dodany do kosztów osobowych asystenta, oraz na kogo ma być wystawiona faktura za bilet na asystenta czy Stowarzyszenie?

Ewentualny koszt zakupu biletu na przejazdy asystenta transportem publicznym może zostać uwzględniony w projekcie na analogicznych zasadach jak w przypadku dojazdów samochodem prywatnym – tj. o ile zgodnie z umową cywilnoprawną strony uwzględnią tego rodzaju koszty w ramach wynagrodzenia.

Tym samym, w kalkulacji kosztów wynagrodzenia asystenta powinny zostać uwzględnione (w wysokości średniej stawki za godzinę pracy) również koszty związane z przejazdami transportem publicznym. W kolumnie „Nazwa/rodzaj kosztu”, przy danej pozycji budżetowej należy wskazać, iż w ramach wynagrodzenia danego specjalisty (zatrudnionego na umowę cywilnoprawną) skalkulowane zostały również koszty dojazdów transportem publicznym.

12. Projekt dotyczy kierunku pomocy 2, zadania nr 13. Czy w budżecie projektu możemy zawrzeć ubezpieczenie NNW asystentów i ująć w pozycji 6 budżetu?

Koszty ubezpieczenia NNW personelu merytorycznego projektu (np. asystentów osób niepełnosprawnych) mogą zostać wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Inne koszty związane z realizacją projektu”.

13. Czy część etatu Inspektora Ochrony Danych Osobowych, w ramach której będzie się on zajmował ochroną danych osobowych beneficjentów projektu, będzie kwalifikowalna jako personel merytoryczny?

Koszty wynagrodzenia inspektora ochrony danych osobowych mogą zostać uznane za kwalifikowalne w ramach projektu. Koszty te należy wykazać w kategorii „Koszty osobowe personelu administracyjnego” lub (jeżeli wykonywanie czynności powierzone zostanie firmie zewnętrznej) w kategorii „Koszty funkcjonowania jednostek wskazanych do realizacji projektu”. W sytuacji, gdy koszty pośrednie rozliczane są w projekcie ryczałtem – wynagrodzenie inspektora ochrony danych finansowane jest w ramach ryczałtu.

14. Proszę o udzielenie informacji na temat finansowania wynagrodzenia kierowcy, który przewoziłby beneficjentów na zajęcia terapeutyczne. Czy jest możliwość zwrotu kosztów przewozu beneficjentów oraz wynagrodzenia pracownika?

Dowóz beneficjentów ostatecznych projektu na zajęcia (zorganizowany przez Wnioskodawcę) może zostać wykazany we wniosku (w części B) jako wsparcie bezpośrednio pomocnicze (tj. wsparcie spełniające pomocniczą rolę w stosunku do kluczowych form wsparcia w projekcie).

Wynagrodzenie kierowcy (osoby zatrudnionej u Wnioskodawcy) może zostać zaplanowane w ramach kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, jeżeli zakres wykonywanych przez kierowcę, w ramach projektu, zadań dotyczy wyłącznie przewozu beneficjentów ostatecznych projektu.

Opracowując projekt Wnioskodawca powinien pamiętać, iż część B wniosku (w której opisane są poszczególne formy wsparcia) powinna być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia, jak również godzin pracy poszczególnych osób wykazanych w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”.

Należy dodać, iż koszty zlecenia wykonawcy zewnętrznemu usługi transportowej powinny zostać wykazane w budżecie projektu w kategorii „Koszty związane z udziałem uczestników projektu”.

15. Czy będzie można uwzględniać w budżetach środki na dostosowanie dostępności i w której pozycji?

W projektach składanych w ramach konkursu mogą być uwzględniane, między innymi, koszty inwestycyjne. Należy jednakże zastrzec, iż mogą one stanowić zaledwie niewielką część projektu i są kwalifikowane pod warunkiem, że ich poniesienie jest niezbędne do prawidłowej realizacji projektu – Wnioskodawca musi wykazać racjonalność tego rodzaju kosztów, w odniesieniu do zakładanych w ramach projektu działań.

Koszty inwestycyjne wykazywane są w kategorii 5 „Nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; koszty najmu (dzierżawy, leasingu) ww. składników majątkowych; koszty remontów, adaptacji i modernizacji pomieszczeń”. Łączna wartość kosztów ujętych w tej kategorii nie może przekroczyć 10% łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu.

16. Czy w przypadku projektu dotyczącego prowadzenia treningów wnioskodawca posiadając już zaplecze w postaci specjalistycznych wózków treningowych może w ramach projektu zaplanować zakup kolejnych? Jeśli tak, to w której pozycji budżetu powinno to zostać umieszczone?

W projektach składanych w ramach konkursu mogą być uwzględniane, między innymi, koszty zakupu sprzętu. Należy jednakże zastrzec, iż mogą one stanowić zaledwie niewielką część projektu i są kwalifikowane pod warunkiem, że ich poniesienie jest niezbędne do prawidłowej realizacji projektu – Wnioskodawca musi wykazać racjonalność tego rodzaju kosztów, w odniesieniu do zakładanych w ramach projektu działań.

Zakup sprzętu powinien zostać uwzględniony w budżecie projektu w kategorii „Nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; koszty najmu (dzierżawy, leasingu) ww. składników majątkowych; koszty remontów, adaptacji i modernizacji pomieszczeń”. Łączna wartość kosztów ujętych w tej kategorii nie może przekroczyć 10% łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu.

17. Czy podczas dokonywania przesunięć zaoszczędzonych środków w budżecie projektu kryterium procentowe nadal będzie utrzymane? Czy są pozycje budżetowe, w których nie można robić przesunięć?

Tak, kryterium procentowe jest utrzymane. Zgodnie z treścią ogłoszenia konkursu „Działamy razem” jeżeli w trakcie realizacji projektu Zleceniobiorca wygeneruje oszczędności może dokonać (bez konieczności uzyskania akceptacji PFRON i aneksowania umowy) przesunięcia zaoszczędzonej kwoty na inną pozycję kosztu ujętą w tej samej lub innej kategorii kosztów, o ile nie nastąpi zwiększenie tej pozycji kosztu o więcej niż 15% jej dotychczasowej wartości **lub** o kwotę 1.000 zł.

Propozycje przesunięć kwot pomiędzy kosztami bieżącymi a kosztami inwestycyjnymi, wymagają zgody PFRON i podpisania aneksu do umowy niezależnie od wartości tych przesunięć

18. Czy zostały już ustalone wskaźniki bazowe?

Nie, wartości wskaźników bazowych przyjmowane są przez Zarząd PFRON każdorazowo po zamknięciu naboru wniosków w ramach danego konkursu i wynikają z analizy średnich wartości wskaźników nakładu dla poszczególnych typów projektów. Podczas analizy brane są pod uwagę koszty realizacji projektów, zgłoszone w danym konkursie. W ten sposób możliwe jest ustalenie realnych wartości wskaźników bazowych, odniesionych do potrzeb zgłoszonych we wnioskach w danym konkursie.

19. W okresie 3 lat wiele może się zmienić. Co zatem z możliwością wprowadzenia nowej formy wsparcia lub usunięcia podczas trzech lat? Na jakich wskaźnikach bazowych będzie się opierał PFRON oceniając wniosek 3 letni, w stosunku do drugiego i trzeciego okresu. Patrząc na obecną sytuację (covid, inflacja) ciężko przewidzieć koszty na 3 lata.

Po przyznaniu dofinansowania mogą być zgłaszane przez Zleceniobiorcę do PFRON propozycje wprowadzenia zmian do projektu. W przypadku projektów wieloletnich zmiany dotyczące projektu mogą odnosić się, między innymi, do zakresu merytorycznego (np. form wsparcia), wartości zaplanowanych wskaźników ewaluacji oraz kosztów wykazanych w budżecie projektu, przyjętym na dany okres finansowania. Decyzje w tej sprawie podejmują, na podstawie analizy zasadności wprowadzenia zmian, Pełnomocnicy Zarządu PFRON.

Wartości wskaźników bazowych dla projektów wieloletnich wyliczone zostaną z uwzględnieniem kosztów zaplanowanych dla całego okresu realizacji projektu (Wnioskodawcy przedstawiają we wniosku formy wsparcia oraz budżety odnoszące się do wszystkich okresów).

Jednocześnie w przypadku projektów wieloletnich wartość faktycznie osiągniętego wskaźnika nakładu (w całym okresie realizacji projektu) będzie mogła być większa od wartości wskaźnika bazowego ustalonego w konkursie przez Zarząd PFRON dla danego rodzaju projektów o:

- 1) 5% w przypadku projektów dwuletnich;
- 2) 10% w przypadku projektów trzyletnich.

20. W konkursie jest możliwość wniesienia (kierunek pomocy 2) wkładu własnego w postaci wkładu finansowego ze źródeł publicznych innych niż PFRON. Czy wkładem tym może być dofinansowanie z konkursu na zlecenie realizacji zadań z urzędu miast lub gminy? W jaki sposób rozliczyć dowody księgowe? Każda z instytucji publicznych posiada swoje własne wzory i klauzule, którymi mają być opatrzone dowody księgowe. Co w przypadku gdy we wniosku zadeklarujemy taki wkład własny, a potem nie otrzymamy dofinansowania z urzędu czy gminy?

W ramach wkładu finansowego ze źródeł publicznych (innych niż PFRON) Wnioskodawca może wykazać środki pozyskane na realizację projektu w ramach konkursów ogłaszanych przez samorząd terytorialny – z wyłączeniem konkursów ogłaszanych na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji (konkursy te finansowane są ze środków PFRON przekazanych samorządom, wg algorytmu).

Należy podkreślić, iż łączenie różnych źródeł finansowania powinno dotyczyć tego samego projektu – Wnioskodawca wykazuje we wniosku formy wsparcia, koszty związane z realizacją tych form wsparcia i źródła ich finansowania.

Deklarując we wniosku konkursowym wniesienie określonej wysokości wkładu własnego do projektu, Wnioskodawca zobowiązany jest na etapie realizacji projektu do wywiązania się ze złożonych deklaracji – w szczególności w sytuacji gdy komisja konkursowa przyzna Wnioskodawcy dodatkowe punkty za wniesienie do projektu wkładu własnego powyżej wymaganego minimum.

W przypadku łączenia różnych źródeł finansowania opisy na dowodach księgowych dokumentujących zdarzenia dotyczące realizacji projektu mogą zawierać zarówno klauzule wymagane przez PFRON, jak też klauzule wymagane przez inną instytucję publiczną.

21. Czy mogłabym jeszcze prosić o rozszerzenie kwestii wkładu rzeczowego? Co tam można ujmować – kilka przykładów. Czy mogą to być lokale wynajmowane przez organizację? Sprzęt?

Wkład własny rzeczowy może być wniesiony jedynie w formie wartości nieodpłatnego udostępnienia na określony czas pomieszczenia.

Udokumentowanie faktycznej wartości wkładu rzeczowego następuje na podstawie oświadczenia podmiotu udostępniającego pomieszczenie, wskazującego wartość wkładu w danej jednostce czasu, z uwzględnieniem cen rynkowych, przy czym wkład oblicza się proporcjonalnie do okresu faktycznego użytkowania pomieszczenia przez Wnioskodawcę na realizację projektu. Pomieszczenia udostępnione przez podmioty powiązane osobowo lub kapitałowo z Wnioskodawcą nie mogą stanowić wkładu rzeczowego.

Wartość nieodpłatnego użyczenia sprzętu lub urządzeń nie może być wykazywana po stronie wkładu własnego.

VIII. Limity dofinansowań

1. Jeżeli organizacja nie realizowała umowy w ramach zadań zleczanych, w ramach otwartego konkursu, ale miała umowę ZZO na powierzanie zadań – czy obowiązuje ją limit 500.000 zł?

Tak, limit obowiązuje jeżeli umowa o powierzenie zadań została zawarta w ramach innego trybu niż konkurs o zlecenie realizacji zadań ogłoszony przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji (np. jeżeli umowa ta dotyczyła wsparcia psychologicznego, na podstawie art. 15zzm ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych).

Wyznaczony w treści ogłoszenia limit (500.000 zł) dotyczy organizacji pozarządowych, które prowadzą działania na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 24 miesięcy, które dotychczas nie realizowały umów, w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji. Limit odnosi się do sumy kwot we wszystkich wnioskach złożonych przez Wnioskodawcę w konkursie.

2. Czy limit 500.000 zł obowiązuje na pierwszy rok realizacji, czy na każdy z trzech, czy na trzy lata łącznie?

Jeżeli organizacja składa w konkursie projekt dwu albo trzyletni – limit wnioskowanej kwoty dofinansowania (500.000 zł) dotyczy łącznie wszystkich okresów.

3. Czy jeżeli organizacja miała umowę na ZZO ale np. 10 lat temu, a potem nie, to obowiązuje ją limit 500.000 zł?

Nie obowiązuje, jeżeli umowa była realizowana w ramach konkursu ogłoszonego przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji.

4. Jeżeli organizacja nie realizowała umowy w ramach zadań zleczanych w ramach otwartego konkursu, ale miała umowę z MOPS (środki pochodziły z PFRON) na powierzanie zadań – czy obowiązuje ją limit 500 000 zł?

Tak, obowiązuje. Limit nie dotyczy jedynie sytuacji, gdy organizacja pozarządowa realizowała umowę, która została zawarta, w ramach konkursu ogłoszonego przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji.

5. Rozumiem, że jeżeli nie realizowaliśmy dotychczas konkursów z PFRON, nie mamy szans?

Organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 24 miesiące, które dotychczas nie realizowały umów, w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, mogą ubiegać się w ramach konkursu o przyznanie dofinansowania do maksymalnej wysokości 500.000 zł. Limit odnosi się do sumy kwot we wszystkich wnioskach złożonych przez Wnioskodawcę w konkursie.

6. Czy jeśli NGO realizowało projekty z zadań publicznych PFRON w dyspozycji województw i nie brało udziału w konkursach PFRON to obowiązuje limit 500.000 zł?

Tak. Organizacje pozarządowe, które dotychczas nie realizowały umów, w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, mogą ubiegać się w ramach konkursu o przyznanie dofinansowania do maksymalnej wysokości 500.000 zł.

7. Czy dla organizacji, która realizowała projekt wieloletni ponad 5 lat temu i dawniej możliwość wnioskowania o ponad 500.000 zł jest możliwa?

Tak. Warunek realizacji umów, w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, nie jest ograniczony czasowo.

8. Bardzo proszę o wyjaśnienie bądź doprecyzowanie informacji o posiadanym doświadczeniu i preferencjach dla tych NGO, które realizowały projekty.

W przypadku organizacji pozarządowych, które realizowały lub realizują umowy z PFRON zawarte, w ramach konkursów ogłoszonych przez Fundusz na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, nie ma zastosowania limit maksymalnej kwoty dofinansowania w wysokości 500.000 zł.

Należy jednakże pamiętać, iż w kierunku pomocy 5 kwota dofinansowana ze środków PFRON nie może przekraczać 300.000 zł na projekt, natomiast w kierunku pomocy 6 – 1.000.000 zł na projekt.

9. Mam obawy o traktowanie organizacji, które do tej pory nie miały możliwości realizowania projektów z PFRON.

Organizacje pozarządowe, które dotychczas nie realizowały umów, w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, mogą ubiegać się w ramach konkursu o przyznanie dofinansowania do maksymalnej wysokości 500.000 zł.

10. Jeżeli organizacja realizowała projekt w ramach zadań zleconych jako partner – również będzie zakwalifikowana, jako posiadająca doświadczenie?

Tak, o ile dana organizacja była stroną umowy zawartej z PFRON, w wyniku złożenia wniosku wspólnego przez dwie lub więcej organizacje pozarządowe.

11. Nasza Fundacja realizowała programy w trybie pozakonkursowym – czy możemy starać się o wyższą kwotę w programie kilkuletnim?

Nie. Limit obowiązuje, jeżeli organizacja pozarządowa realizowała dotychczas jedynie umowy zawarte w ramach innego trybu niż konkurs o zlecenie realizacji zadań, ogłoszony przez PFRON na podstawie art. 36 ustawy o rehabilitacji, np. jeżeli umowy te dotyczyły wsparcia psychologicznego, na podstawie art. 15zmm ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

12. Czy to ograniczenie 500.000,00 zł może dotyczyć organizacji, która w tym roku podpisała już z PFRON umowę i jest w trakcie realizowania projektu w partnerstwie a w nowej perspektywie projektowania chce złożyć kolejny wniosek.

Nie. Jeżeli organizacja pozarządowa realizuje obecnie umowę o zlecenie realizacji zadań zawartą w konkursie nr 1/2021 pn. „Sięgamy po sukces”, wskazany w treści ogłoszenia limit (500.000 zł) nie dotyczy tej organizacji.

IX. Generator wniosków. Budżet projektu. Wskaźniki ewaluacji

1. Odnośnie projektów wieloletnich, proszę o uściślenie co oznacza rezygnacja z trybu pozakonkursowego?

Organizacja pozarządowa składa w konkursie wnioski na wszystkie okresy realizacji projektu wieloletniego (na każdy okres przygotowuje odrębny budżet we wniosku konkursowym). Podejmowane przez Fundusz decyzje finansowe będą obejmować wszystkie okresy realizacji projektu wieloletniego. W umowach określone zostaną kwoty dofinansowań na poszczególne okresy realizacji projektu. Organizacja pozarządowa będzie mogła podczas realizacji projektu zgłaszać zmiany do umowy. Po zakończeniu każdego okresu realizacji organizacja pozarządowa będzie musiała złożyć do Funduszu sprawozdanie z realizacji projektu. Po zakończeniu wszystkich okresów realizacji projekt zostanie rozliczony z uwzględnieniem wskaźników ewaluacji.

2. W jaki sposób będą przyznawane dodatkowe punkty za wskaźnik zatrudnienia w projektach partnerskich. Posiadamy wysoki blisko 37% wskaźnik zatrudnienia ON, natomiast planujemy wniosek wspólny z małą organizacją, która nie zatrudnia nikogo na podstawie umów o pracę. Czy w takiej sytuacji możemy liczyć na dodatkowe punkty, czy wszystkie organizacje muszą spełnić taki wymóg?

Zgodnie z warunkami konkursu dodatkowe punkty w konkursie przyznawane są dla wniosków złożonych przez Wnioskodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. W przypadku wniosków wspólnych dodatkowe punkty przyznawane będą także wówczas, gdy tylko jeden z Wnioskodawców spełniać będzie warunki uprawniające do uzyskania dodatkowej punktacji.

3. Kto w przypadku Caritas ma złożyć wniosek? Nasza placówka czy Centrala? I kto taki wniosek powinien podpisać? Caritas jest kościelną osobą prawną. Ośrodek nie posiada osobowości prawnej i jest wpisany w KRS jako oddział (jednostka terenowa). Dyrektor placówki posiada pełnomocnictwo do reprezentowania Caritas we wszystkich sprawach dot. Ośrodka.

W opisanym przypadku Wnioskodawcą w ramach konkursu może być Caritas (jako kościelna osoba prawna). We wniosku może zostać zgłoszona placówka, w której świadczone są usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wniosek o zlecenie realizacji zadań, ewentualne odwołanie od oceny formalnej lub merytorycznej wniosku, umowa o zlecenie realizacji zadań (w przypadku otrzymania dofinansowania) oraz dokumenty składane do PFRON na etapie realizacji projektu muszą zostać podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu Wnioskodawcy i zaciągania zobowiązań finansowych. Sposób reprezentacji wynika ze statutu danej organizacji. Również w statucie może zostać przewidziana możliwość udzielania pełnomocnictw do wykonywania określonych czynności cywilnoprawnych.

Jeżeli w przypadku danej organizacji udzielone zostanie przez władze tej organizacji pełnomocnictwo (zgodnie z warunkami określonymi w statucie tej organizacji) do złożenia wniosku, podpisania umowy i złożenia dokumentacji rozliczeniowej w ramach konkursu ogłoszonego przez PFRON – wówczas poszczególne dokumenty, składane do PFRON, podpisywane są przez pełnomocnika/pełnomocników.

4. Czy projekt wieloletni w konkursie musi obligatoryjnie rozpocząć się 01.01.2023 czy może rozpocząć się 01.03.2023?

Konkurs dotyczy projektów realizowanych od dnia 1 stycznia 2023 roku do dnia 31 marca 2024 roku. W ramach konkursu mogą zostać zgłoszone również projekty wieloletnie – na warunkach określonych w rozdziale VII ogłoszenia o konkursie. Rozpoczęcie realizacji projektu wieloletniego musi nastąpić nie wcześniej niż 1 stycznia 2023 roku, a zakończenie realizacji nie później niż 31 marca 2026 roku. Podane w treści ogłoszenia o konkursie terminy są terminami maksymalnymi, których Wnioskodawca nie może przekroczyć planując realizację projektu. Składając wniosek w ramach konkursu Wnioskodawca może zaplanować rozpoczęcie realizacji projektu w terminie późniejszym, np. od dnia 1 marca 2023 roku.

Należy pamiętać, iż zgodnie z warunkami konkursu działania prowadzone przez Wnioskodawcę w danej placówce, nie mogą być dofinansowane ze środków PFRON na podstawie dwóch odrębnych, równolegle realizowanych umów. Tym samym Wnioskodawca nie może zgłosić w konkursie placówki, jeżeli w planowanym terminie realizacji projektu nie zakończy się w placówce realizacja działań, dofinansowanych ze środków PFRON na podstawie odrębnej umowy, zawartej w ramach wcześniej ogłoszonego konkursu. Zgłaszany w ramach nowego konkursu projekt może wówczas dotyczyć kosztów ponoszonych nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu zakończenia realizacji wcześniej zawartej umowy.

5. Pisząc projekt jednoroczny jakie obowiązują nas ramy czasowe? Czy możemy roczny projekt realizować przez okres 15 m-cy?

W przypadku projektu jednorocznego – zakończenie realizacji projektu musi nastąpić nie później niż 31 marca 2024 roku.

Należy pamiętać, iż w przypadku typu projektu: „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)”, usługi na rzecz osób niepełnosprawnych muszą być świadczone w placówce w sposób ciągły (tzn. co najmniej 5 dni w tygodniu, przez okres co najmniej 10 miesięcy) – warunek badany jest dla okresu w którym zaplanowana została realizacja projektu (a w przypadku projektów wieloletnich – dla każdego z okresów finansowania). Warunek dotyczący świadczenia usług przez co najmniej 5 dni w tygodniu nie dotyczy placówek, w których prowadzone są wyłącznie treningi mieszkalnictwa (treningi samodzielności).

6. Fundacja jest zarejestrowana jako podatnik VAT zwolniony. Nasza wątpliwość dotyczy pytania „Czy Wnioskodawca jest podatnikiem podatku VAT?” Czy w naszej sytuacji powinna zostać zaznaczona odpowiedź „Tak” czy „Nie”?

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji” w przypadku, gdy Wnioskodawca jest podatnikiem VAT wartość podatku VAT nie jest kosztem kwalifikowalnym, chyba że Wnioskodawca będąc podatnikiem podatku VAT nie jest uprawniony do obniżenia kwoty podatku należnego o podatek naliczony, ze względu na wyłączenie możliwości odliczenia podatku naliczonego, wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

Wnioskodawcy posiadający uprawnienie do odliczania podatku naliczonego VAT wykazują w budżecie projektu koszty w kwotach netto (z wyjątkiem kosztów w odniesieniu do których nie przysługuje Wnioskodawcy prawo do odliczenia podatku VAT w całości lub w części), a Wnioskodawcy nieposiadający takiego uprawnienia – w kwotach brutto.

Jeżeli Wnioskodawca jest zarejestrowany jako podatnik VAT powinien w części A wniosku w Pkt „Czy Wnioskodawca jest podatnikiem podatku VAT” zaznaczyć odpowiedź „Tak”.

Po zaznaczeniu tej odpowiedzi wyświetli się punkt: „Wnioskodawca jest podatnikiem podatku VAT, lecz nie jest uprawniony do obniżenia kwoty podatku należnego o podatek naliczony” – należy wówczas zaznaczyć właściwą odpowiedź.

7. Mam pytanie odnośnie części A pkt 4 ppkt 14 „Zakres terytorialny działania wnioskodawcy”. Projekt realizowany będzie w Gdańsku, tam znajduje się ośrodek. Natomiast w Części B, pkt 1 ppkt 10 wpisaliśmy, że zakres terytorialny jest „Ponadregionalny”, ponieważ rekrutujemy osoby na terenie 6 województw. Czy w Części A należy wpisać „Regionalny”?

Podane przez Wnioskodawcę we wniosku informacje muszą być zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym, w szczególności dane w części A wniosku muszą być zgodne z Krajowym Rejestrem Sądowym lub statutem Wnioskodawcy.

Ewentualne wskazanie w części A wniosku w pkt 14 „Zakres terytorialny działania Wnioskodawcy” odpowiedzi „Regionalny” nie wyklucza możliwości zrekrutowania do projektu (przez Wnioskodawcę) beneficjentów ostatecznych z kilku województw.

8. W części A wniosku w pkt „Informacje o Wnioskodawcy” ppkt „Data wpisu do rejestru lub data wpisu do ewidencji lub data utworzenia” podaję datę wpisu do KRS, tj. 2001.04.11. W Pkt 7 „Od kiedy Wnioskodawca prowadzi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych” – podaję styczeń 1948. Przy sprawdzeniu prawidłowości ukazuje się informacja, że podane dane są błędnie.

W sytuacji, gdy rozpoczęcie działalności danej organizacji pozarządowej nastąpiło wcześniej niż data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (tzn. gdy organizacja rozpoczęła działalność przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym) należy w części A wniosku w punkcie 4 „Informacje o Wnioskodawcy” w ppkt 3 „Data wpisu do rejestru lub data wpisu do ewidencji lub data utworzenia” – wpisać datę od której organizacja rozpoczęła działalność, tj. datę wpisu do rejestru / ewidencji obowiązującej przed dniem wejścia w życie ww. ustawy.

9. W przedmiocie działalności gospodarczej mamy zapis o działalności związanej z wystawianiem przedstawień artystycznych. Nie organizujemy odpłatnych koncertów. Nasza działalność gospodarcza ogranicza się jedynie do sprzedaży płyt z nagraniami naszych beneficjentów. Czy taki zapis wyklucza nas z udziału w konkursie? Czy powinniśmy złożyć w KRS-ie wniosek o wykreślenie PKD związanego z wystawianiem przedstawień artystycznych?

Zgodnie z „Zasadami wspierania realizacji zadań” ze środków PFRON dofinansowane są wyłącznie działania mieszczące się w zakresie działalności statutowej nieodpłatnej i odpłatnej – środki PFRON nie mogą być przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej prowadzonej przez Wnioskodawcę.

Tym samym, działania zaplanowane w ramach projektu nie mogą mieścić się w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez Wnioskodawcę. Jeżeli statut Wnioskodawcy przewiduje prowadzenie działalności gospodarczej, lecz de facto działalność ta nie jest prowadzona (Wnioskodawca nie wykazuje przychodów, kosztów i wyników w odniesieniu do przedmiotu działalności gospodarczej) wówczas w pytaniu „Czy działania zaplanowane w ramach realizacji projektu mieszczą się w działalności gospodarczej prowadzonej przez Wnioskodawcę” – możliwe jest zaznaczenie opcji „Nie”.

10. Stowarzyszenie zamierza zorganizować warsztaty dla rodziców i złożyć ofertę w ramach konkursu. Stowarzyszenie zamierza realizować projekt w ramach działalności statutowej nieodpłatnej. Jednocześnie Stowarzyszenie prowadzi działalność gospodarczą w zakresie: „Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane”. Czy w tej sytuacji możliwe jest złożenie wniosku i otrzymanie dofinansowania?

Zgodnie z warunkami konkursu działania zaplanowane w ramach projektu nie mogą mieścić się w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez Wnioskodawcę. Jeżeli kody PKD zarejestrowanej przez Wnioskodawcę działalności gospodarczej przewidują prowadzenie działań związanych z rehabilitacją społeczną lub zawodową osób niepełnosprawnych, lecz de facto działalność gospodarcza w tym przedmiocie nie jest przez Wnioskodawcę prowadzona, możliwość złożenia projektu w ramach konkursu uzależniona jest od spełnienia następujących warunków:

- działania zaplanowane w projekcie muszą mieścić się w zakresie prowadzonej przez Wnioskodawcę działalności odpłatnej i/lub nieodpłatnej (o których mowa w art. 7-8 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie),
- Wnioskodawca nie wykazuje przychodów, kosztów i wyników w odniesieniu do przedmiotu działalności gospodarczej, który mieści się w zakresie zaplanowanych w projekcie działań.

W pytaniu „Czy działania zaplanowane w ramach realizacji projektu mieszczą się w działalności gospodarczej prowadzonej przez Wnioskodawcę” – możliwe jest zaznaczenie opcji „Nie”.

11. W Generatorze wniosków w części A jest punkt dotyczący zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie jako takie nie zatrudnia pracowników – pracownicy są natomiast zatrudniani w naszych Ośrodkach. Jak należy wypełnić ten punkt?

W części A wniosku w pkt 8 „Informacja o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych” należy odnieść się do liczby pracowników niepełnosprawnych zatrudnionych (na podstawie stosunku pracy) u Wnioskodawcy oraz w jednostkach organizacyjnych Wnioskodawcy.

Pod pojęciem „jednostka organizacyjna Wnioskodawcy” należy rozumieć jednostkę nieposiadającą osobowości prawnej, która funkcjonuje w ramach struktury organizacyjnej Wnioskodawcy (wyodrębnioną organizacyjnie w ramach tej struktury).

Należy podkreślić, iż do ustalenia stanu zatrudnienia nie wlicza się osób zatrudnionych u Wnioskodawcy na podstawie umów cywilnoprawnych.

12. Jak rozumieć pkt „Czy projekt przewiduje formy wsparcia wyjazdowe”? Czy chodzi tutaj o wsparcie w domu beneficjenta czy np. wyjścia grupowe do teatru i kina też są formą wyjazdową?

„Formy wyjazdowe” – to formy wsparcia realizowane poza miejscem zamieszkania beneficjenta ostatecznego. Z realizacją form wyjazdowych wiążą się koszty dojazdów, zakwaterowania i wyżywienia beneficjentów.

13. Czy w przypadku projektu wieloletniego w części B.1.14 wniosku „Liczba osób, dla których będzie utworzone IPD” należy podać liczbę beneficjentów odnoszących się do pierwszego czy wszystkich okresów finansowania projektu?

Od 2022 roku ulega zmianie sposób ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektów wieloletnich. Zgodnie z treścią ogłoszenia w przypadku projektów wieloletnich Wnioskodawca zamieszcza w części B wniosku „Informacje dotyczące projektu” oraz w części C wniosku „Budżet projektu” informacje dotyczące całego okresu realizacji projektu (lub poszczególnych okresów realizacji projektu). Harmonogram realizacji projektu oraz budżet projektu należy sporządzić dla poszczególnych okresów realizacji projektu Tym samym, w pkt „Liczba osób, dla których będzie utworzone IPD” należy odnieść się do całego okresu realizacji projektu.

14. We wniosku trzeba zaznaczyć odpowiedź na pytanie: „Czy projekt przewiduje formy wsparcia wyjazdowe”. Jeżeli w ramach jednej z form wsparcia, która ma charakter stacjonarny zaplanowano np. wycieczkę, wyjazd na zawody co zaznaczamy?

W sytuacji, gdy planowana w projekcie forma wsparcia ma, co do zasady, charakter stacjonarny (ewentualnie zaplanowany wyjazd beneficjentów np. na wycieczkę ma charakter incydentalny) należy w pytaniu „Czy projekt przewiduje formy wsparcia wyjazdowe” zaznaczyć opcję „Nie”.

15. Czy w części B.2.1 wniosku, jeżeli działania rehabilitacyjne w placówce w ramach projektu prowadzone będą w jednym miejscu, ale na rzecz beneficjentów pochodzących z całego województwa, należy zaznaczyć tylko powiat, w którym położona jest placówka czy wszystkie powiaty województwa w których rekrutowani będą beneficjenci?

W punkcie „Miejsce realizacji projektu” (B.2) należy określić, w jakim miejscu prowadzone będą faktyczne działania w ramach projektu. Punkt ten nie odnosi się do miejsca zamieszkania beneficjentów ostatecznych.

16. Czy doświadczenie w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w placówce należy wykazać w części B wniosku w pkt 2 „Miejsce realizacji projektu” w polu „Opis sposobu funkcjonowania placówki (w tym: ile dni w tygodniu, ile miesięcy w ciągu roku kalendarzowego)”, czy też w innej części wniosku?

Sposób funkcjonowania placówki zgłaszanej w projekcie dotyczącym kierunku pomocy 2, typ projektu „prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)” należy opisać w części B wniosku w pkt 2 „Miejsce realizacji projektu”, w ppkt 5 „Nazwa i adres placówki kierowanej przez Wnioskodawcę, której dotyczy projekt”. Jedną z informacji, którą należy podać jest informacja od kiedy funkcjonuje placówka (tzn. od kiedy prowadzona jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych). Na tej podstawie komisja konkursowa zweryfikuje (na etapie oceny merytorycznej) możliwość przyznania dodatkowych punktów dla wniosku.

17. W część B wniosku Pkt „Czy działania prowadzone w placówce podlegają dofinansowaniu ze środków PFRON” – czy chodzi również o wsparcie w ramach zadań zlecanych?

W punkcie „Czy działania prowadzone w placówce podlegają dofinansowaniu ze środków PFRON” należy odnieść się również do projektów obecnie realizowanych w ramach placówki ze środków PFRON (w tym do projektów dofinansowanych w ramach wcześniej ogłoszonych przez PFRON konkursów).

18. Czy w sytuacji, gdy wybierzemy projekt regionalny, czy musimy w projekcie założyć jaka liczba BO będzie uczestnikami w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego?

W części B wniosku w pkt 3 „Beneficjenci ostateczni projektu” ppkt 6 „Zasięg terytorialny projektu (wykaz województw, na terenie których prowadzona będzie rekrutacja, z podaniem szacunkowej liczby beneficjentów ostatecznych projektu z poszczególnych województw)” należy wskazać wyłącznie województwa (bez podawania powiatów w poszczególnych województwach). Nie jest wymagane poddanie we wniosku informacji o planowanej rekrutacji beneficjentów ostatecznych w poszczególnych powiatach danego województwa.

19. Czy w przypadku gdy organizacja będzie angażowała koła terenowe na terenie województwa nie posiadające osobowości prawnej tylko do procesu rekrutacji beneficjentów powinna zaznaczyć w pozycji wniosku B.2.2 odpowiedź „Tak” czy „Nie”?

W przypadku pytania „Czy do realizacji projektu zaangażowane są jednostki organizacyjne Wnioskodawcy (koła, oddziały) nieposiadające osobowości prawnej” (część B wniosku pkt 2) – należy wybrać odpowiedź „Nie”, jeżeli jednostki organizacyjne Wnioskodawcy, zaangażowane jedynie na etapie rekrutacji do projektu, nie będą ponosiły z tego tytułu żadnych kosztów w ramach projektu. W przeciwnym razie należy wybrać odpowiedź „Tak”. Ewentualne zaangażowanie jednostek organizacyjnych Wnioskodawcy podczas etapu rekrutacji powinno zostać opisane w punkcie „Zasady rekrutacji beneficjentów ostatecznych projektu, ze wskazaniem sposobu oraz logistyki rekrutacji”.

20. Czy w części B wniosku w pkt „Warunki rekrutacji – Mieszkańcy/podopieczni placówek innych niż WTZ lub ŚDS, finansowanych ze środków publicznych na podstawie odrębnych przepisów” prawidłowo zaznaczyliśmy opcję „Bez znaczenia”, biorąc pod uwagę, iż uczestnictwo beneficjentów ostatecznych w naszym projekcie nie koliduje z uczestnictwem w Ośrodku?

Jeżeli Wnioskodawca nie wyklucza możliwości przyjęcia do projektu mieszkańców/podopiecznych placówek finansowanych ze środków publicznych (w sytuacji gdy zgłoszą chęć udziału w projekcie), a jednocześnie nie planuje z góry wsparcia realizowanego bezpośrednio na rzecz ww. osób – wówczas możliwe jest zaznaczenie opcji „Bez znaczenia”.

Możliwość udziału, w projekcie mieszkańców/podopiecznych placówek finansowanych ze środków publicznych uzależniana jest od zakresu wsparcia realizowanego na rzecz tych osób w placówce. Jeżeli indywidualny plan/program wsparcia opracowany dla danego uczestnika nie obejmuje działań planowanych do realizacji w ramach projektu – nie ma przeszkód do udziału tej osoby w projekcie.

21. Czy w pkt „Warunki rekrutacji beneficjentów ostatecznych do projektu” opcję „orzeczenie o niepełnosprawności” zaznaczamy wtedy, kiedy beneficjentami projektu są dzieci i młodzież do 18 r.ż.?

Orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są w przypadku osób które nie ukończyły 16 roku życia. Niepełnosprawność osoby, która ukończyła 16 rok życia potwierdzana jest orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.

22. Czy punkt pkt 6 w części B „Opis formy wsparcia/Dodaj formę wsparcia” jest wymagany/obowiązkowy do wypełnienia? Jeśli tak, proszę o drobną odpowiedź jakie działania mogą zawierać się w tym punkcie.

Każda, zaplanowana w projekcie, forma wsparcia (tj. działania prowadzone na rzecz beneficjentów ostatecznych, przykładowo „wsparcie psychologiczne”) powinna zostać rozpisana przez Wnioskodawcę odrębnie, w części B wniosku, w punkcie 6 „Opis formy wsparcia”.

Formy wsparcia można podzielić na dwa typy: wsparcie bezpośrednie oraz wsparcie pośrednie. Formy wsparcia bezpośrednie (wśród których wyróżniamy wsparcie zasadnicze oraz wsparcie pomocnicze) muszą zakładać interakcję pomiędzy beneficjentem ostatecznym projektu, a prowadzącym zajęcia (zatem beneficjent ostateczny musi uczestniczyć w prowadzonych zajęciach – indywidualnych bądź grupowych). Pośrednia forma wsparcia zakłada prowadzenie działań na rzecz beneficjentów ostatecznych projektu bez osobistego udziału beneficjentów w tych działaniach. Przykładem pośredniej formy wsparcia są spotkania zespołu projektowego, podczas których omawiane są (w odniesieniu do konkretnych beneficjentów ostatecznych projektu) postępy w prowadzonej rehabilitacji. W przypadku wsparcia pośredniego w polu „Liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji” musi zostać wskazana wartość „0”. Natomiast w punkcie: „Beneficjenci ostateczni uczestniczący w formie wsparcia” należy odnieść się do osób niepełnosprawnych, na rzecz których realizowana będzie dana forma wsparcia.

W ramach form wsparcia nie należy wykazywać działań związanych z zarządzaniem administracyjnym projektu.

23. Czy w części B wniosku w Ppkt 6 Ppkt „Kwalifikacje prowadzących zajęcia” należy opisać oprócz kwalifikacji również ilość zajęć jaka będzie przeprowadzana w ciągu miesiąca? Czy ta informacja nie jest potrzebna?

W części B wniosku w pkt 6 ppkt 6 lit. g „Kwalifikacje prowadzących zajęcia” nie należy odnosić się do intensywności zaplanowanego wsparcia. Intensywność wsparcia w ramach danej formy wsparcia powinna zostać przez Wnioskodawcę określona w pkt 6 ppkt 6 „Przewidywany czas, intensywność oraz kwalifikacje prowadzących” lit. a-f.

W poszczególnych punktach należy wskazać:

Odpowiedzi na pytania zgłoszone w konkursach o zlecenie realizacji zadań

- czas jednej sesji w godzinach – przeciętny czas pojedynczych zajęć. W przypadku wsparcia bezpośredniego: udział beneficjenta lub grupy beneficjentów i prowadzącego (prowadzących) w jednym miejscu i czasie; w przypadku wsparcia pośredniego: czas poświęcony konkretnemu beneficjentowi lub beneficjentom przez pracownika. Nie należy łączyć różnych zajęć z jednego dnia.
- liczba sesji na jednego beneficjenta ostatecznego – liczba zajęć, w których uczestniczy jeden beneficjent w ramach projektu. Jeżeli w danej formie wsparcia liczba zajęć dla poszczególnych uczestników jest różna, należy podać przeciętną liczbę zajęć przypadającą na jednego beneficjenta.
- liczba prowadzących jednorazowo zajęcia – liczba pracowników prowadzących konkretne zajęcia. Wartość niezależna od liczby pracowników udzielających wsparcia w ramach danej formy wsparcia. Jeżeli w czasie poszczególnych sesji liczba prowadzących różni się między sobą, należy podać przeciętną liczbę prowadzących dla jednej sesji w danej formie wsparcia.
- liczba beneficjentów uczestniczących w jednej sesji – liczba osób biorących udział w zajęciach. Jeżeli w danej formie wsparcia w poszczególnych sesjach liczba uczestników jest różna, należy podać przeciętną liczbę beneficjentów uczestniczących w zajęciach.
- liczba beneficjentów korzystających z opisywanej formy wsparcia – całkowita liczba beneficjentów korzystających z danej formy wsparcia podana dla całego projektu.

24. W części B pkt 6a należy wpisać przeciętny czas jednej sesji. Co zrobić w sytuacji, gdy jedna z sesji ma trwać 5 godzin, a druga 2? Należy w tym punkcie wpisać 3,5 godziny?

W punkcie „Liczba sesji na jednego uczestnika” jest możliwe wpisanie wartości po przecinku. Jeżeli w przypadku danej formy wsparcia czas poszczególnych sesji jest różny, należy podać przeciętny (uśredniony) czas jednej sesji.

25. Czy w sytuacji, gdy wolontariusz współprowadzi dwie formy wsparcia jednocześnie z innym terapeutą – to przeciętna liczba prowadzących jednorazowo zajęcia powinna być 1 czy 2?

Jeżeli dana forma wsparcia prowadzona będzie każdorazowo (tj. na każdych zajęciach) przez jednego specjalistę oraz jednego wolontariusza wówczas w pkt „Przeciętna liczba prowadzących jednorazowo zajęcia” należy wskazać wartość „2”.

Zaplanowana w projekcie liczba godzin pracy wolontariuszy uzależniona jest od faktycznego ich udziału w realizację poszczególnych form wsparcia. Zaplanowane w budżecie projektu godziny pracy wolontariuszy muszą mieć odzwierciedlenie w liczbie godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku – wolontariusze muszą być uwzględnieni jako prowadzący lub współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia.

26. W jaki sposób należy wypełnić ppkt 6 „Przewidywany czas, intensywność oraz kwalifikacje prowadzących” (część B pkt 6) w przypadku wsparcia pośredniego (w kierunku 2, wsparcie opiekunów osób niepełnosprawnych i superwizje dla prowadzących zajęcia)?

Pośrednia forma wsparcia zakłada prowadzenie działań na rzecz beneficjentów ostatecznych projektu bez osobistego udziału beneficjentów w tych działaniach. W przypadku wsparcia pośredniego w polu „Liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji” musi zostać wskazana wartość „0”. Natomiast w punkcie: „Liczba beneficjentów ostatecznych korzystających z opisywanej formy wsparcia w całym okresie realizacji projektu” oraz „Liczba beneficjentów ostatecznych korzystających z opisywanej formy wsparcia w bieżącym okresie finansowania” należy odnieść się do osób niepełnosprawnych na rzecz których realizowana będzie dana forma wsparcia.

27. W pkt 7 ppkt 3.9 „Planowany termin imprezy” jest możliwość wpisania tylko jednej daty, a tym samym nie ma możliwości wpisania daty imprezy trwającej więcej niż jeden dzień (od - do).

W części B wniosku w pkt 7 „Opis działań planowanych w ramach projektu” w ppkt 3.9 „Planowany termin imprezy” należy wskazać planowaną datę rozpoczęcia imprezy. Warunki konkursu nie wykluczają możliwości zgłoszenia projektów dotyczących organizacji imprez kilkudniowych. Należy jednakże pamiętać, iż w ramach konkursu wykluczona została możliwość zgłaszania projektów dotyczących organizacji imprez turystycznych lub rekreacyjnych (kierunek pomocy 3), które trwają powyżej 7 dni lub które mają znamiona turnusu rehabilitacyjnego.

W ppkt „Program imprezy” należy wskazać, z podaniem przedziałów czasowych (dzień, godzina), poszczególne działania zaplanowane w ramach danej imprezy.

28. Czy w budżecie musimy ująć koszty na cały okres trwania konkursu (dwa okresy finansowania)?

W przypadku projektów wieloletnich Wnioskodawca zamieszcza w części B wniosku „Informacje dotyczące projektu” oraz w części C wniosku „Budżet projektu” informacje dotyczące całego okresu realizacji projektu (lub poszczególnych okresów realizacji projektu). Harmonogram realizacji projektu oraz budżet projektu należy sporządzić dla poszczególnych okresów realizacji projektu.

29. Czy dopuszczalne jest zaplanowanie w części C wniosku pracy personelu merytorycznego (specjalistów), który nie pracuje w żadnej z form wsparcia, wykonując inne niezbędne merytorycznie zadania np. związane z rekrutacją czy ewaluacją efektów rehabilitacji?

Część B wniosku, w której opisane są poszczególne formy wsparcia, musi być spójna z częścią C (budżetem projektu) – zarówno w zakresie proponowanych form wsparcia jak również godzin pracy poszczególnych specjalistów. Godziny pracy każdego specjalisty, którego wynagrodzenie zostanie wykazane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, powinny mieć odniesienie w części B wniosku w pkt 6 „Opis formy wsparcia” – w ramach wsparcia bezpośredniego lub pośredniego.

30. Czy w części budżetu „Koszty osobowe personelu merytorycznego” mogą znaleźć się koszty pracowników/koordynatorów merytorycznych, których praca nie wlicza się bezpośrednio do puli godzin wsparcia dla BO (np. chodzi o pracę merytoryczną dotyczącą opracowania IPD, konsultowanie opracowanych IPD z innymi specjalistami, nadzór merytoryczny nad realizowaną terapią).

Każda, zaplanowana w projekcie, forma wsparcia (tj. działania prowadzone na rzecz beneficjentów ostatecznych) powinna zostać rozpisana przez Wnioskodawcę odrębnie (w części B wniosku, w punkcie 6 „Opis formy wsparcia”).

Formy wsparcia można podzielić na dwa typy: wsparcie bezpośrednie oraz wsparcie pośrednie. Formy wsparcia bezpośrednie (wśród których wyróżniamy wsparcie zasadnicze oraz wsparcie pomocnicze) muszą zakładać interakcję pomiędzy beneficjentem ostatecznym projektu, a prowadzącym zajęcia (zatem beneficjent ostateczny musi uczestniczyć w prowadzonych zajęciach – indywidualnych bądź grupowych). Pośrednia forma wsparcia zakłada prowadzenie działań na rzecz beneficjentów ostatecznych projektu bez osobistego udziału beneficjentów w tych działaniach. Przykładem pośredniej formy wsparcia są spotkania zespołu projektowego, podczas których omawiane są (w odniesieniu do konkretnych beneficjentów ostatecznych projektu) postępy w prowadzonej rehabilitacji. W przypadku wsparcia pośredniego w polu „Liczba beneficjentów ostatecznych uczestniczących w jednej sesji” musi zostać wskazana wartość „0”. Natomiast w punkcie: „Beneficjenci ostateczni uczestniczący w formie wsparcia” należy odnieść się do osób niepełnosprawnych, na rzecz których realizowana będzie dana forma wsparcia.

Prowadzone na rzecz beneficjenta ostatecznego projektu i przy jego udziale działania mające na celu zdiagnozowanie potrzeb rehabilitacyjnych oraz prowadzące do zaplanowania jego aktywności w kierunku poprawy samodzielności (tj. nabycia nowych umiejętności i/lub rozwinięcia dotychczasowych) mogą zostać zakwalifikowane jako jedna z form wsparcia. Należy jednakże zauważyć, iż liczba godzin udzielonego wsparcia w ramach tego rodzaju formy wsparcia (tj. diagnozy potrzeb rehabilitacyjnych) powinna stanowić jedynie nieznaczny udział w łącznej liczbie godzin wsparcia udzielonego w projekcie.

31. Czy kalkulacja kosztów wynagrodzenia osoby zatrudnionej jako kadra merytoryczna na podstawie umowy o pracę może być wykazywana w budżecie projektu w liczbie godzin pracy czy powinna być pokazana w etacie lub jego części?

W budżecie projektu wskazywana jest wartość etatu oraz kwota na jeden etat. Kalkulacja wynagrodzenia osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę w odniesieniu do etatu nie jest jednakże obowiązkowa. Wnioskodawca może zaplanować koszty wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w oparciu o średnią liczbę godzin pracy w miesiącu oraz średnią stawkę za godzinę pracy.

32. Czy stanowisko Kierownika Dziennego Ośrodka Wsparcia należy ująć w punkcie 6.1 w części C wniosku, podobnie jak koszty audytu?

Koszty wynagrodzenia personelu administracyjnego projektu wykazywane są w kategorii 1 „Koszty osobowe personelu administracyjnego”. W sytuacji, gdy koszty pośrednie rozliczane są w projekcie ryczałtem – wynagrodzenie personelu administracyjnego finansowane jest w ramach ryczałtu.

33. Czy ramach jednej pozycji budżetu może zostać ujętych kilku pracowników bez względu na formę zatrudnienia (np. 3 kierowców – zaznaczamy umowa o pracę, umowę zlecenie i samozatrudnienie)? Czy nie trzeba form zatrudnienia rozbijać w osobnych pozycjach w budżecie, jak to było w poprzednich konkursach?

Wynagrodzenie kilku specjalistów może zostać ujęte w budżecie projektu w jednej pozycji budżetowej, także wówczas, gdy planowane są różne formy zatrudnienia tych osób (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, samozatrudnienie). Korzystając z tej możliwości Wnioskodawca powinien jednak zaplanować koszty wynagrodzenia osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w oparciu o średnią liczbę godzin pracy w miesiącu oraz średnią stawkę za godzinę pracy – tak jak jest to wymagane w przypadku umów cywilnoprawnych i samozatrudnienia. W innym przypadku należy koszty związane z wynagrodzeniem pracowników etatowych wykazać w osobnej pozycji budżetowej (istnieje wtedy możliwość wskazania w podstawie kalkulacji wartości etatu i kwoty na jeden etat).

Podczas weryfikacji liczby godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku z liczbą godzin pracy personelu projektu wykazaną w budżecie projektu (w części C wniosku), komisja konkursowa przyjmie (w przypadku umów o pracę) założenie, iż średnia liczba godzin pracy w miesiącu / 1 etat = 168 godzin (a w przypadku pracownika niepełnosprawnego 147 godzin).

34. Czy w przypadku opisywania w budżecie personelu merytorycznego możliwe jest grupowanie specjalistów, którzy będą udzielać tego samego rodzaju wsparcia?

W budżecie projektu wynagrodzenia kilku specjalistów prowadzących zajęcia w ramach tej samej formy wsparcia mogą zostać wykazane w jednej pozycji budżetowej – należy w takiej sytuacji w kolumnie „Liczba godzin” wskazać łączną liczbę godzin pracy specjalistów w miesiącu. Wnioskodawca może również wykazać planowane wynagrodzenie każdego specjalisty w osobnej pozycji budżetowej.

35. Czy różnice godzin między budżetem a częścią B wniosku mogą dotyczyć także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych?

Łączna liczba godzin pracy personelu merytorycznego zaplanowana w budżecie projektu może być większa od łącznej liczby godzin wsparcia wynikającej z części B wniosku, jednakże nie więcej niż o 30%. Przy wyliczeniu łącznej liczby godzin pracy personelu merytorycznego brana jest pod uwagę również liczba godzin pracy wolontariuszy. Personelem projektu są osoby, które osobiście wykonują zadania w ramach projektu, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku cywilnoprawnego, osoby samozatrudnione, osoby wykonujące świadczenia w formie wolontariatu.

36. Do projektu zamierzamy zaangażować wolontariuszy – asystentów osób niewidomych, którzy będą swoją pracą wspierać osoby niepełnosprawne podczas zajęć. Czy powyższych wolontariuszy wpisać w pozycji 1.2 jako „Koszty osobowe personelu administracyjnego” czy raczej w punkcie 2.2. „Koszty osobowe personelu merytorycznego”?

Wsparcie realizowane przez asystenta osoby niepełnosprawnej może zostać zakwalifikowane jako wsparcie bezpośrednie i wykazane w części B wniosku w pkt 6 „Opis formy wsparcia” – z tym że jeżeli pomoc asystenta będzie świadczona podczas realizacji danych zajęć powinna zostać uwzględniona w opisie tych zajęć (w polu „Liczba prowadzących jednorazowo zajęcia”). Jeżeli pomoc asystenta świadczona będzie poza miejscem realizacji działań w ramach projektu (np. pomoc w dotarciu z miejsca zamieszkania na zajęcia) wówczas powinna zostać rozpisana jako odrębna forma wsparcia. Dane podane w opisie formy wsparcia muszą wówczas uwzględniać faktyczny czas pracy asystenta z beneficjentem ostatecznym projektu.

Zaplanowane w budżecie projektu, w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, godziny pracy wolontariuszy muszą mieć odzwierciedlenie w liczbie godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku – wolontariusze muszą być uwzględnieni jako prowadzący lub współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia.

37. Zatrudniamy jako fizjoterapeutów cztery osoby, przy czym dwie mają własną jednoosobową działalność – czy mogą te koszty wskazać w budżecie w jednej pozycji i zaznaczyć zarówno umowę zlecenie i samozatrudnienie?

W jednej pozycji budżetowej można zaplanować koszty wynagrodzenia specjalistów zatrudnionych na umowę cywilnoprawną oraz osób samozatrudnionych. W kolumnie „Forma zatrudnienia” należy wówczas wskazać obie formy zatrudnienia.

38. W części C.2 wniosku planujemy koszt wynagrodzenia 4 sędziów, którzy będą zatrudnieni na umowę zlecenie. Sędziowie będą zatrudnieni w jednym czasie przez 7 dni. Co w takim razie należy wpisać w kolumnie „Liczba miesięcy zatrudnienia w projekcie”?

W budżecie projektu w kolumnie „Liczba miesięcy” należy wpisać faktyczną liczbę miesięcy podczas których wykonywane są zadania na rzecz projektu – w podanym przykładzie prawidłową wartością powinno być „1”. W kolumnie „Liczba godzin” należy wskazać łączną liczbę godzin pracy sędziów w miesiącu.

39. Czy budżecie projektu w kolumnie 5 (liczba etatów/godzin) praca wolontariusza może być wskazana w godzinach czy powinno być tak jak w przypadku pracowników – w etatach?

W przypadku porozumienia wolontariackiego, w budżecie projektu (część C wniosku) należy wpisać:

- w kolumnie „Liczba miesięcy zatrudnienia w projekcie” – cyfrę „1” (bez względu na liczbę wolontariuszy zaangażowanych do projektu);
- w kolumnie „Liczba etatów/godzin” – łączną liczbę godzin pracy wolontariusza/wolontariuszy;
- w kolumnie „Średnia stawka” – uśrednioną stawkę wynagrodzenia za 1 godzinę pracy;

- w kolumnie „Maksymalna stawka” – maksymalną stawkę wynagrodzenia za jedną godzinę pracy.

40. Czy kierownik ośrodka w mieszkaniach wspomaganych może świadczyć pracę również jako wolontariusz (np. wsparcie psychologiczne), poza godzinami przewidzianymi na pracę w innym zakresie, mając odpowiednie wykształcenie. Jak to zaznaczyć i gdzie wskazać?

Wolontariusz traktowany jest jako personel projektu. Wartość pracy wolontariusza wykazywana jest w kategorii kosztów osobowych personelu administracyjnego lub merytorycznego (w zależności od rodzaju wykonywanych w projekcie zadań) w poz. 1.2 lub poz. 2.2.

W przypadku zadań merytorycznych zaplanowane w budżecie projektu godziny pracy wolontariuszy muszą mieć odzwierciedlenie w liczbie godzin wsparcia zaplanowanych w części B wniosku – wolontariusze muszą być uwzględnieni jako prowadzący lub współprowadzący zajęcia w ramach danej formy wsparcia.

Osoba zatrudniona w projekcie na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej może jednocześnie świadczyć w tym projekcie pracę jako wolontariusz (wartość tej pracy może być wykazana jako wkład własny niefinansowy osobowy), o ile:

- 1) praca w formie wolontariatu świadczona jest poza godzinami wykonywania obowiązków służbowych wynikających z umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej;
- 2) łączne zaangażowanie w realizację zadań w projekcie (wykonywanych zarówno na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej jak również na podstawie porozumienia zawartego z wolontariuszem) nie przekracza 276 godzin miesięcznie;
- 3) osoba ta prowadzi ewidencję godzin oraz zadań wykonanych w ramach projektu.

41. Jak ma wyglądać podstawa kalkulacji kosztów dowozu kierowcy, który wystawia fakturę za dowóz (posiada własną działalność)?

Dowóz beneficjentów ostatecznych projektu na zajęcia (zorganizowany przez Wnioskodawcę) może zostać wykazany we wniosku (w części B) jako wsparcie bezpośrednio pomocnicze (tj. wsparcie spełniające pomocniczą rolę w stosunku do kluczowych form wsparcia w projekcie).

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, wykonująca osobiście zadania w ramach projektu (tj. bez zaangażowania innych swoich pracowników – o ile w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zatrudnia pracowników) traktowana jest jako personel projektu.

Koszty wynagrodzenia osoby samozatrudnionej wykazywane są w kosztach osobowych (tj. w kategorii „Koszty osobowe personelu administracyjnego” lub w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”). Planując koszty zatrudnienia należy wykazać (między innymi) liczbę godzin pracy w miesiącu oraz średnią stawkę za jedną godzinę pracy.

Wynagrodzenie kierowcy (osoby zatrudnionej u Wnioskodawcy) może zostać zaplanowane w ramach kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”, jeżeli zakres wykonywanych przez kierowcę, w ramach projektu, zadań dotyczy wyłącznie przewozu beneficjentów ostatecznych projektu.

42. W ramach jakich pozycji budżetowych należy ująć koszty dojazdu samochodem niebędącym własnością pracodawcy?

W przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowy o dzieło, umowy zlecenia) – koszty podróży w celach służbowych mogą zostać uznane za kwalifikowalne, pod warunkiem, iż zgodnie z umową cywilnoprawną strony uwzględnią tego rodzaju koszty. W takim przypadku koszty dojazdów wykazywane są w budżecie projektu w kategorii kosztów osobowych (razem z innymi kosztami osobowymi, które dotyczą danej osoby, zaangażowanej do realizacji projektu).

Koszty podróży służbowych personelu projektu (osób zatrudnionych na umowę o pracę) wykazywane są w kategorii „Inne koszty związane z realizacją projektu”.

43. Jak skalkulować w jednej pozycji wynagrodzenie usługi asystenta wg stawki godzinowej i wynagrodzenie za dojazd samochodem nie będącym własnością pracodawcy (ilość km x stawka) lub zakup biletu rocznego? Czy można to rozdzielić na dwie pozycje budżetowe w kategorii kosztów osobowych.

Koszty podróży w celach służbowych osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej mogą zostać uznane za kwalifikowalne, jeżeli w umowie cywilnoprawnej strony uwzględnią tego rodzaju koszty w ramach wynagrodzenia. Tym samym, przedstawiany w kategorii kosztów osobowych personelu merytorycznego koszt wynagrodzenia danego specjalisty powinien uwzględniać również ewentualne koszty dojazdów (kalkulacja kosztów osobowych, w szczególności średnia stawka za jedną godzinę pracy, obejmować będzie również tę część wynagrodzenia, która dotyczy dojazdów). Wnioskodawca nie podaje w takiej sytuacji odrębnej kalkulacji kosztów związanych z dojazdami danego specjalisty. W kolumnie „Nazwa/rodzaj kosztu”, przy danej pozycji budżetowej należy wskazać, iż w ramach wynagrodzenia danego specjalisty (zatrudnionego na umowę cywilnoprawną) skalkulowane zostały również koszty dojazdów.

44. W budżecie wykazane zostały w kosztach personelu konsultacje z psychiatrą na podstawie samozatrudnienia (prowadzi jednoosobową działalność). Czy traktujemy to jako usługę zleconą?

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności kosztów w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji” personelem projektu są osoby, które osobiście wykonują zadania w ramach projektu, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku cywilnoprawnego, osoby samozatrudnione, osoby wykonujące świadczenia w formie wolontariatu. Koszty wynagrodzenia personelu projektu wykazywane są w budżecie projektu wyłącznie w kategorii „Koszty osobowe personelu administracyjnego” lub w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”.

Pod pojęciem „osoby samozatrudnionej” należy rozumieć osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, wykonującą osobiście zadania w ramach projektu (tj. bez zaangażowania innych swoich pracowników – o ile w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zatrudnia pracowników). Koszty wynagrodzenia osoby samozatrudnionej wykazywane są w kosztach osobowych.

Personel projektu nie jest traktowany jako wykonawca zewnętrzny.

45. Czy skorzystanie z oferty firmy szkoleniowej i wysłanie jednego pracownika na organizowane przez firmę szkolenie zawodowe dla wielu uczestników nie jest „powierzeniem wykonania usługi wykonawcy zewnętrznemu”?

Przeprowadzenie przez firmę zewnętrzną szkolenia, w którym beneficjent ostateczny projektu jest jedną z wielu osób w grupie uczestników szkolenia traktowane jest jako powierzenie wykonania usługi wykonawcy zewnętrznemu.

46. Czy usługą zewnętrzną jest staż zawodowy, audyt zewnętrzny, koszty notariusza za oświadczenie woli, wydruk zaproszeń i ulotek, projekt graficzny i wydruk ulotek i plakatów, najem biura, czynności księgowo-kadrowych zlecone do biura rachunkowego?

Pod pojęciem „powierzenia wykonania usługi wykonawcy zewnętrznemu” należy rozumieć sytuację, w której podmiot prowadzący działalność gospodarczą otrzyma zlecenie na wykonanie usługi i będzie to zlecenie realizować przy pomocy swoich pracowników. Definicja obejmuje **zarówno** usługi merytoryczne, jak również usługi, których wykonanie nie jest związane z działaniami merytorycznymi w projekcie.

Jako powierzenia wykonania usługi merytorycznej **nie należy** rozumieć:

- 1) zakupu pojedynczych towarów lub usług (np. cateringowych, hotelowych poligraficznych, transportowych, wynajem sali), chyba że stanowią one część powierzonych usługi merytorycznej;
- 2) angażowania personelu projektu (personel projektu nie jest traktowany jako wykonawca zewnętrzny);
- 3) usługi związanej z przeprowadzeniem audytu zewnętrznego projektu;
- 4) usługi księgowo-kadrowej zleconej do biura rachunkowego.

Co do zasady, zlecenie działań merytorycznych wykonawcy zewnętrznemu, zachodzi wówczas gdy Wnioskodawca przekazuje wykonanie działania merytorycznego, w tym przeprowadzenie wszystkich niezbędnych czynności w ramach działania, innemu podmiotowi, wyłączając tym samym swoje własne bezpośrednie zaangażowanie w to działanie. Koszty administracyjne związane z realizacją działania merytorycznego finansowane są wówczas po stronie wykonawcy zewnętrznego.

Przykładem powierzenia realizacji działań merytorycznych wykonawcy zewnętrznemu jest zlecenie szkolenia firmie szkoleniowej – wykonawca zewnętrzny musi bowiem wówczas m.in. pozyskać wykładowców, wynajmując salę szkoleniową, zapewnić wyżywienie i (ewentualnie) zakwaterowanie dla uczestników szkolenia, przygotować materiały szkoleniowe, itd.

Wobec powyższego:

Staż zawodowy – nie jest usługą zleconą wykonawcy zewnętrznemu (organizacją i koordynowaniem stażu zajmuje się Wnioskodawca).

Audyt zewnętrzny – nie jest traktowany jako usługa merytoryczna zlecona wykonawcy zewnętrznemu (audyt nie należy do działań merytorycznych projektu).

Koszty notariusza za oświadczenie woli – nie należy planować tego rodzaju kosztu w budżecie projektu. Aktualnie w umowach o zlecenie realizacji zadań nie stosuje się zabezpieczeń ani w formie aktu notarialnego ani w formie weksla.

Wydruk zaproszeń i ulotek, projekt graficzny i wydruk ulotek i plakatów, najem biura – nie są traktowane jako usługi merytoryczne zleczone wykonawcy zewnętrznemu.

Czynności księgowo-kadrowe zleczone do biura rachunkowego – nie są traktowane jako usługa merytoryczna zlecona wykonawcy zewnętrznemu (nie należą do działań merytorycznych projektu).

Wyklucza się możliwość powierzenia wykonania usług podmiotom powiązanim osobowo lub kapitałowo ze Zleceniobiorcą lub osobami upoważnionymi do zaciągania zobowiązań w imieniu Zleceniobiorcy lub osobami wykonującymi w imieniu Zleceniobiorcy czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem procedury wyboru wykonawcy, w szczególności poprzez:

- 1) uczestnictwo w spółce jako wspólnik spółki cywilnej lub spółki osobowej;
- 2) posiadanie udziałów lub co najmniej 10% akcji;
- 3) pełnienie funkcji członka organu nadzorczego lub zarządzającego, prokurenta, pełnomocnika;
- 4) pozostawanie w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

Wyłączenia osobowe i kapitałowe mają zastosowanie **zarówno** do usług merytorycznych, jak również usług, których wykonanie nie jest związane z działaniami merytorycznymi w projekcie.

W przypadku, gdy wartość usługi nie przekracza kwoty **20 tys. zł netto** – Zleceniobiorca zobowiązany jest do dołożenia należytej staranności, aby wydatkowanie środków PFRON nastąpiło w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny. W przypadku, gdy wartość usługi przekracza kwotę 20 tys. zł netto, ale nie przekracza kwoty 14 tys. euro netto (zgodnie ze średnim kursem złotego w stosunku do euro, o którym mowa w art. 3 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych) – Zleceniobiorca zobowiązany jest do dokonania tzw. rozeznania rynku, tzn. powinien zamieścić zapytanie ofertowe na stronie internetowej lub wysłać je do co najmniej trzech wykonawców i porównać oferty. W celu potwierdzenia wyłonienia najkorzystniejszej oferty, Zleceniobiorca może również przedstawić wydruki ze stron internetowych z cenami i opisami usług (jeżeli nikt nie odpowiedział na zapytanie zamieszczone na stronie lub wysłane do wykonawców).

47. Czy koszt dotyczący wynajmu sal przeznaczonych na rehabilitację beneficjentów można wykazać w budżecie w kategorii: „Koszty funkcjonowania jednostek wskazanych przez Wnioskodawcę do realizacji projektu” – w przypadku projektu dotyczącego zadania „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” przy wyborze rozliczania kosztów pośrednich na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów?

W przypadku projektów dotyczących zadania „prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek” koszty eksploatacji pomieszczeń (czynsz, media) w których prowadzone są zajęcia rehabilitacyjne wykazywane są w budżecie projektu w kategorii: „Koszty funkcjonowania jednostek wskazanych przez Wnioskodawcę do realizacji projektu” – niezależnie od sposobu rozliczania kosztów pośrednich.

48. Co należy rozumieć pod pojęciem „koszty funkcjonowania jednostek wskazanych przez Wnioskodawcę (...)” czy są to: płace pracowników nie będących pracownikami administracyjnymi jednostki np. rehabilitanci, terapeuci itd., koszty ogrzewania, energii, dowozu?

Koszty funkcjonowania jednostek wskazanych przez Wnioskodawcę do realizacji projektu to przykładowo opłaty za telefon/faks, Internet, opłaty pocztowe, czynsz, CO, materiały biurowe, obsługa księgową lub informatyczną projektu przez wykonawcę zewnętrznego.

Koszty wynagrodzenia personelu projektu wykazywane są w budżecie projektu wyłącznie w kategorii „Koszty osobowe personelu administracyjnego” lub w kategorii „Koszty osobowe personelu merytorycznego”.

49. Czy koszty inwestycyjne wykazywane są w budżecie projektu w kategorii 3 czy w kategorii 5?

W projektach składanych w ramach konkursu mogą być uwzględniane, między innymi, koszty inwestycyjne. Należy jednakże zastrzec, iż mogą one stanowić zaledwie niewielką część projektu i są kwalifikowane pod warunkiem, że ich poniesienie jest niezbędne do prawidłowej realizacji projektu – Wnioskodawca musi wykazać racjonalność tego rodzaju kosztów, w odniesieniu do zakładanych w ramach projektu działań.

Koszty inwestycyjne wykazywane są w kategorii 5 „Nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; koszty najmu (dzierżawy, leasingu) ww. składników majątkowych; koszty remontów, adaptacji i modernizacji pomieszczeń”. Łączna wartość kosztów ujętych w tej kategorii nie może przekroczyć 10% łącznych kosztów kwalifikowalnych projektu.

50. W której pozycji wpisać opracowanie graficzne ulotek i plakatów promujących projekt przez firmę poligraficzno-reklamową? Czy będzie to usługa zlecona wykonawcy zewnętrznemu? Będziemy również drukować zaproszenia na wernisaż prac beneficjentów, w której pozycji budżetowej należy umieścić ten koszt?

Koszty związane z opracowaniem materiałów promocyjnych przez firmę zewnętrzną powinny zostać wykazane w kategorii 6 „Inne koszty związane z realizacją projektu”.

Zakup przez Wnioskodawcę usług, których bezpośrednim celem nie jest wykonanie projektu (np. usług cateringowych, hotelowych, transportowych, wynajem sali, zakup płyt CD, zakup usług poligraficznych) nie jest traktowany jako powierzenie wykonania usług merytorycznych wykonawcy zewnętrznemu.

Koszty druku zaproszeń na wernisaż prac beneficjentów ostatecznych projektu – należy wykazać również w kategorii 6 „Inne koszty związane z realizacją projektu”.

51. Czy do wartości progu od którego konieczny jest audyt wlicza się koszty związane z funkcjonowaniem prowadzonego przez organizację WTZ i ZAZ?

W celu ustalenia obowiązku przeprowadzenia audytu zewnętrznego dla projektów zgłaszanych w ramach konkursu nie należy uwzględniać kosztów związanych z funkcjonowaniem WTZ lub ZAZ.

52. Czy w przypadku wydawnictw „koszty druku (powielenia), składu i kolportażu” niezbędne do wyliczenia wskaźnika nakładu pobierane są z budżetu projektu z poz. 6.3?

Dla projektów wydawniczych konstrukcja wskaźnika nakładu jest następująca – w liczniku różnica kwoty dofinansowania i kosztów druku (powielenia), składu i kolportażu; w mianowniku liczba arkuszy wydawniczych. Wartość wskaźnika nakładu wyliczana jest automatycznie przez Generator wniosków. Do wyliczenia wartości tego wskaźnika brane są pod uwagę koszty druku (powielenia), składu i kolportażu wykazane w budżecie projektu w kategorii 6 „Inne koszty związane z realizacją projektu”, w pozycji 6.3 „Koszty druku (powielenia), składu i kolportażu”.

53. Czy koszty pośrednie liczone są procentowo od kwoty bieżącego okresu dofinansowania, czy też od całkowitej kwoty projektu we wszystkich okresach dofinansowania?

W przypadku projektów wieloletnich ryczałt na pokrycie kosztów pośrednich wyliczany jest odrębnie dla każdego okresu realizacji projektu – podstawę wyliczenia kwoty ryczałtu stanowi wartość projektu w danym okresie realizacji.

54. Czy z przychodów projektu możemy pokryć koszty niekwalifikowalne?

Tak, o ile całkowite koszty projektu (część C wniosku Pkt 4) są wyższe od wartości kosztorysowej projektu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych (część C wniosku Pkt 5). Planowane przychody projektu (tj. wpłaty gotówkowe) muszą zostać wydatkowane na sfinansowanie kosztów kwalifikowalnych lub niekwalifikowalnych projektu. Koszty niekwalifikowalne projektu sfinansowane z przychodów projektu, wymagają udokumentowania.

55. Rozważamy wprowadzenie niewielkich opłat dla beneficjentów. W jak sposób zaplanować przychód projektu w budżecie, aby móc ewentualnie sfinansować z niego koszty niekwalifikowane?

Źródłem finansowania wkładu własnego Wnioskodawcy mogą być między innymi opłaty pobierane od uczestników projektu (opłaty te traktowane są jako przychód projektu) – z tym że jeżeli Wnioskodawca przedstawi we wniosku informację o prowadzeniu wyłącznie działalności nieodpłatnej (o której mowa w art. 7 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) nie jest uprawniony do pobierania jakichkolwiek opłat od uczestników projektu.

Planowane przychody projektu muszą zostać wydatkowane na sfinansowanie kosztów kwalifikowalnych lub niekwalifikowalnych projektu. Koszty niekwalifikowalne projektu sfinansowane z przychodów projektu, wymagają udokumentowania.

W sytuacji, gdy przychody projektu przeznaczone zostaną wyłącznie na pokrycie kosztów niekwalifikowalnych należy kwotę planowanego przychodu uwzględnić w części C wniosku w pkt 4 „Całkowite koszty projektu” w ppkt 2 „Wkład własny Wnioskodawcy przeznaczony na realizację projektu”. W opisanym przypadku koszty całkowite projektu będą wyższe od łącznej wysokości kosztów kwalifikowalnych. Tym samym, wkład własny wykazany w pkt 4 części C wniosku musi być odpowiednio wyższy od wkładu własnego wykazanego w pkt 5 części C wniosku („Wartość kosztorysowa projektu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych”).

Ponadto, informacja o planowanych przychodach projektu powinna zostać wykazana w tabeli „Budżet projektu” (część C wniosku) w pozycji: „Przychód projektu” – z zaznaczeniem, iż przychody zostaną przeznaczone wyłącznie na pokrycie kosztów niekwalifikowalnych projektu.

56. Prowadzimy działalność odpłatną, czy jako źródło finansowania możemy wpisać opłaty uczestników?

Źródłem finansowania wkładu własnego Wnioskodawcy mogą być między innymi opłaty pobierane od uczestników projektu (opłaty te traktowane są jako przychód projektu).

Przychody projektu należy wykazać w budżecie projektu (część C wniosku) w pozycji: „Przychód projektu”.

Informacja o planowanych opłatach powinna zostać także uwzględniona w punktach „Wkład własny Wnioskodawcy przeznaczony na pokrycie części kosztów kwalifikowalnych” oraz „Informacja o źródłach finansowania wkładu własnego” (część C wniosku).

57. W części C pkt 6 wkład własny należy wykazać w rozbiciu na wpłaty od uczestników i wolontariat, czy łącznie?

Każde źródło finansowania wkładu własnego powinno zostać opisane odrębnie (w części C wniosku w pkt 6 „Informacja o źródłach finansowania wkładu własnego (w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych”).

58. W generatorze wniosków w części D pkt 8 należy wpisać dane osoby pełniącej funkcję Inspektora Ochrony Danych w organizacji. Zgodnie z art. 37 RODO małe Stowarzyszenia nie mają obowiązku powoływania IOD. W związku z tym jak uzupełnić tę część? Czy w tej części można wpisać dane prezesa organizacji lub kogoś z Zarządu?

Zgodnie z Artykułem 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwanego „RODO”, obowiązek wyznaczenia inspektora ochrony danych powstaje w następujących przypadkach:

- 1) przetwarzania dokonują organ lub podmiot publiczny;
- 2) główna działalność administratora polega na operacjach przetwarzania, które ze względu na swój charakter, zakres lub cele wymagają regularnego i systematycznego monitorowania osób, których dane dotyczą, na dużą skalę;
- 3) główna działalność administratora polega na przetwarzaniu na dużą skalę szczególnych kategorii danych osobowych albo danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i naruszeń prawa.

W przypadkach innych niż określone powyżej wyznaczenie inspektora ochrony danych jest fakultatywne. Jeżeli w danej organizacji inspektor ochrony danych nie zostanie powołany – wówczas wszystkie czynności związane z zapewnieniem prawidłowego procesu przetwarzania danych osobowych muszą być podejmowane bezpośrednio przez administratora danych osobowych.

Decyzję w zakresie ewentualnego wyznaczenia w danej organizacji pozarządowej inspektora danych osobowych podejmuje Wnioskodawca. „Zasady wspierania realizacji zadań” nie wymagają od Wnioskodawcy powołania inspektora ochrony danych w związku z realizacją projektu dofinansowanego ze środków PFRON.

Jeżeli w danej organizacji nie zostanie powołany inspektor danych osobowych – wówczas w części D wniosku powinny zostać wpisane dane administratora danych osobowych.

59. Czy w przypadku wniosku wspólnego powinna być dołączona do wniosku umowa partnerska. Czy dołączamy ją dopiero do umowy o dofinansowanie?

Na etapie składania wniosku w ramach konkursu część D wniosku jest nieaktywna (załączniki nie są składane do wniosku). Część D wniosku wypełniana jest po przyznaniu dofinansowania przez PFRON. Ocena formalna i merytoryczna wniosku przeprowadzana jest przez PFRON na podstawie elektronicznej wersji wniosku. Papierowa wersja wniosku wraz z wymaganymi załącznikami musi zostać dostarczona do PFRON na etapie podpisywania umowy o zlecenie realizacji zadań.

Odpowiedzi na pytania zgłoszone w konkursach o zlecenie realizacji zadań

W przypadku wniosku wspólnego umowa określająca zakres świadczeń Wnioskodawców składających się na realizację projektu musi wiązać Wnioskodawców na etapie składania wniosku o zlecenie realizacji zadań.

60. Czy w części E wniosku należy podać rachunek bankowy wydzielony dla środków PFRON?

W części E wniosku w pkt 15 należy wskazać rachunek podstawowy Wnioskodawcy.

Obowiązek posiadania przez Wnioskodawcę rachunku wydzielonego dla środków PFRON powstaje na etapie zawierania z PFRON umowy o zlecenie realizacji zadań. W sytuacji gdy Wnioskodawca otrzymuje dofinansowanie na realizację kilku projektów – dla każdej umowy o zlecenie realizacji zadań musi zostać wydzielony osobny rachunek bankowy.